

نظام آموزشی ژاپن

- ۷ ..... ملاحظات تاریخی
- ۱۳ ..... ملاحظات جغرافیایی
- ۱۴ ..... ملاحظات سیاسی
- ۱۵ ..... ملاحظات اقتصادی
- ۱۶ ..... اشتغال
- ۱۶ ..... ارتباطات
- ۱۷ ..... جمعیت
- ۱۷ ..... زبان و مذهب
- ۱۸ ..... ملاحظات علمی
- ۲۱ ..... تاریخچه آموزشی
- ۲۱ ..... ارتباط با فرهنگ قاره ای

- ۲۲..... نخستین نظام مدرسه ای
- ۲۳..... مدارس کیوتو
- ۲۵..... بودیسم و آموزش
- ۲۶..... اولین مدارس مسیحی ژاپن
- ۲۷..... آموزش در دوران ادو
- ۲۸..... توسعه مدارس طبقاتی
- ۳۰..... تراکویا در دوره ادو
- ۳۱..... مدرنیسم آموزشی
- ۳۱..... دوره اصلاحات میجی
- ۳۷..... ساختار آموزشی
- ۴۰..... نظام آموزشی در نگاهی گذرا
- ۴۳..... چالشهای اساسی
- ۴۸..... آموزش پیش دبستانی
- ۴۸..... ساختار آموزشی
- ۴۹..... مهدهای کودک روزانه و کودکستانها
- ۵۰..... چالشهای پیش رو
- ۵۱..... نرخ ثبت نام ناخالص
- ۵۲..... آموزش پایه
- ۵۲..... ساختار آموزشی
- ۵۳..... کادر آموزشی
- ۵۴..... نسبت دانش آموزان به معلمین
- ۵۴..... آموزش ابتدایی
- ۵۴..... ساختار آموزشی
- ۵۵..... برنامه های آموزشی (شوتو کیوایکو)
- ۵۷..... برنامه های درسی بنا به پایه تحصیلی
- ۵۷..... تعداد ساعات درسی اختصاص یافته به دروس دوره ابتدایی
- ۵۷..... استاندارد های آموزشی
- ۵۸..... ارزیابی تحصیلی

- توسعه آموزشی ۶۰
- آموزش متوسطه ۶۱
- ساختار آموزشی ۶۱
- مدارس متوسطه ۶۴
- مدارس عالی ۶۵
- برنامه های آموزشی ۶۶
- تعداد ساعات درسی اختصاص یافته به دروس دوره مقدماتی متوسطه ۶۶
- ارزیابی تحصیلی ۶۷
- تأثیرات منفی امتحانات ورودی ۷۱
- سیستم نمره دهی ۷۴
- جنبش اصلاحات ۷۴
- توسعه آموزشی ۸۰
- برنامه های آموزشی ۸۲
- آموزش تکمیلی متوسطه ۸۳
- ساختار آموزشی ۸۳
- برنامه های آموزشی ۸۵
- ارزیابی تحصیلی ۸۶
- آموزش عالی ۹۲
- ساختار آموزشی ۹۲
- چالشهای پیش رو ۹۳
- سال تحصیلی ۹۵
- مقاطع آموزشی ۹۵
- مقطع کارشناسی ۹۵
- مقطع کارشناسی ارشد ۹۶
- مقطع دکتری ۹۶
- انواع مؤسسات آموزشی ۹۷
- مراکز آموزش ویژه دانشگاهی ۹۷
- دوره های آموزشی ۹۷
- ارزیابی آموزشی ۹۹

۹۹	پذیرش تحصیلی
۱۰۱	مدارک مورد نیاز
۱۰۱	پذیرش دانشجویان خارجی
۱۰۱	شرایط پذیرش
۱۰۲	نهادهای مرکزی
۱۰۳	سیستم نمره دهی
۱۰۳	گواهینامه های آموزشی
۱۰۴	خدمات دانشجویی
۱۰۴	نهادهای مرکزی
۱۰۴	اصلاحات آموزشی
۱۰۴	تغییر در ماهیت دانشگاهها
۱۰۵	توسعه آموزشی
۱۰۶	آموزش عالی فنی و حرفه‌ای
۱۰۷	توسعه آموزشی
۱۰۸	آموزش عالی از راه دور
۱۰۹	آموزش معلمان
۱۰۹	ساختار آموزشی
۱۰۹	مدرک مورد نیاز جهت تدریس در سطوح مختلف آموزشی
۱۱۰	برنامه های آموزشی
۱۱۰	الگوهای معلمی
۱۱۴	آموزش معلمان ابتدایی
۱۱۵	آموزش معلمان متوسطه
۱۱۵	آموزش اساتید دانشگاهی
۱۱۵	نهادهای حمایتی
۱۱۵	نهادهای حمایتی غیردولتی
۱۱۶	شرایط پذیرش
۱۱۸	آموزش زبان ژاپنی
۱۱۸	دوره های آموزشی
۱۲۰	آموزش بزرگسالان

۱۲۱	.....	ساختار آموزشی
۱۲۲	.....	آموزش بین الملل
۱۲۴	.....	آموزش اجتماعی
۱۲۶	.....	نهادهای مرکزی
۱۲۷	.....	تسهیلات آموزشی
۱۲۷	.....	مراکز عمومی
۱۲۸	.....	کتابخانه ها
۱۲۹	.....	موزه ها
۱۳۰	.....	دیگرا مکانات آموزش اجتماعی
۱۳۱	.....	آموزش کارمندان
۱۳۲	.....	آموزش غیررسمی
۱۳۲	.....	مدارس چند منظوره
۱۳۲	.....	معضلات آموزشی
۱۳۸	.....	اصلاحات آموزشی
۱۳۹	.....	اصلاحات آموزشی پیش از جنگ جهانی دوم
۱۴۰	.....	اصلاحات آموزشی پس از جنگ جهانی دوم
۱۵۳	.....	اصلاحات آموزشی قرن ۲۱
۱۵۳	.....	سال ابتکار عمل در اصلاحات آموزشی
۱۵۳	.....	اصلاحات مرحله اول
۱۵۴	.....	اصلاحات مرحله دوم
۱۵۶	.....	اصلاحات بنیادین
۱۵۷	.....	توسعه آموزشی
۱۵۸	.....	برنامه آموزش ملی
۱۶۵	.....	همکاریهای آموزشی
۱۶۵	.....	همکاریهای بین المللی
۱۶۵	.....	اصول و اهداف آموزشی
۱۶۷	.....	اولویتها و علایق آموزشی
۱۶۸	.....	قوانین اصلی قانون اساسی زاپن

۱۷۴	قوانین آموزشی
۱۷۴	قوانین آموزش عالی
۱۷۵	مدیریت آموزشی
۱۷۵	نهادهای مرکزی
۱۷۶	نظام مدیریتی
۱۷۶	نهادهای مرکزی
۱۷۷	مدیریت دانشگاهی
۱۷۷	بودجه و هزینه های آموزشی
۱۷۷	بودجه جاری آموزشی
۱۷۹	نهادهای تأمین کننده
۱۸۰	هزینه های دانشجویی
۱۸۰	شهریه دانشجویان بومی
۱۸۰	شهریه دانشجویان غیربومی

ملاحظات تاریخی

تاریخ روشن و واضح ژاپن به سال ۶۶۰ قبل از میلاد بر می‌گردد. در این سال امپراطوری ژاپن بوسیله جیموتو تاسیس شد و از همانزمان امپراطوران ژاپن به خود جنبه الهی دادند. در قرون اولیه میلادی قبایل مختلفی در ژاپن سکونت داشتند که حکومت هریک از آنان در دست کاهنان بود. در قرن پنجم نفوذ قوم یا ماتو بر سایر اقوام موجب پاگیری کشور ژاپن شد. در قرون ششم تا هشتم ژاپن به سرعت پیشرفت کرده و دارای تمدنی درخشان شد. در همان دوران اقداماتی که برای تأسیس حکومتی متمرکز بعمل آمده بود به نتیجه رسید و رئیس قبیله یا ماتو مقام امپراطوری یافت. از آغاز قرن نهم دربار، تحت استیلای خاندان فوجی وارا درآمد. و با اینکه امپراطور وجود داشت ولی باطناً کاهنان بودائی بر کشور حکومت میکردند. نفوذ این خاندان و چند عامل دیگر سبب ضعف امپراطوری های ژاپن گردید. در ایالات مختلف نیز هریک از افراد این خاندان پرچم استقلال بر افراشتند که بهمین خاطر در سراسر قرن دوازدهم ژاپن دچار جنگهای داخلی بود. قدرت خاندان فوجی وارا در اواخر قرن دهم و نیمه اول قرن یازدهم به اوج خود رسید. در اواخر قرن دوازدهم خاندان میناموتو بر رقبای خویش پیروزی یافته و رئیس آن یوریتومو با عنوان شوگو (حاکم نظامی) قدرت را در دست گرفت و از آنزمان حکومت واقعی در دست شوگونها افتاده و امپراطوری به مقامی تشریفاتی مبدل شد. یوریتومو قدرت خاندان فوجی وارا را نابود کرد و حکومت نظامیان را برقرار نمود. پایتخت وی شهر کاماکورا بود. در اواسط نیمه دوم قرن ۱۳ میلادی دوبار مغولات به سرکردگی قوبلای قاآن درصدد لشکرکشی به ژاپن برآمدند ولی توفیقی بدست نیاوردند. در سالهای ۱۳۳۸ مقام شوگونی به خاندان آشیکاگا رسید و آنان کیوتورا پایتخت خود قرار دادند ولی بعلت ضعف این

خاندان، از آن ببعد تا ۲۳۵ سال ژاپن گرفتار جنگ‌های داخلی بود. در ایندوران فنودالها و کاهنان بودائی به تأسیس قلمرو و ایجاد ارتش پرداختند. اما در این اوضاع آشفته، صنعت و تجارت ژاپن توسعه فراوان یافت و در همین دوره طبقه متوسط بوجود آمد و شهر اوزاکا بندری آزاد و بین‌المللی شد. نخستین مردمان اروپایی که به ژاپن راه یافتند پرتغالیها بودند که در سال ۱۵۴۲ با این کشور روابط بازرگانی برقرار نمودند. در اواسط و اواخر قرن شانزدهم مسیحیت به ژاپن وارد شد. در اواخر قرن شانزدهم سه جنگجوی بزرگ یعنی نوبوناگا، هیدیوشی و ایباسو یکی بعد از دیگری ژاپن را تحت تسلط خویش درآوردند. ایباسو مؤسس سلسله شوگونی توکوگاوا بود که در سالهای ۱۸۶۷ - ۱۶۰۳ بر ژاپن فرمانروایی کردند. این خاندان دولتی متمرکز در توکیو (آن موقع یدو) تأسیس کرده و گسترش مسیحیت در ژاپن را متوقف ساختند و همچنین هرگونه رابطه با ممالک خراجی را ممنوع کردند و فقط یک پاسگاه تجارتي هلندیان در ناگازاکی باقی ماند. جامعه ژاپنی در دوره خاندان توکوگاوا طبقه بندی شده بود و حدود آنها سخت رعایت میشد. این طبقات به ترتیب عبارت بودند از: فنودالها، سامورائیهها، دهقانان، صنعتکاران و تجار. در قرون هفده و هجده شهرها رونق گرفت و در اصل طبقه بازرگانان بر کشور مسلط شدند. در اواسط قرن نوزدهم با سفر دریا سالار پری (امریکایی) به ژاپن، بالاجبار دروازه های ژاپن بر روی غرب گشوده شد و رژیم شوگونی که از داخل و خارج در معرض تهدید بود از پا درآمد. در سال ۱۸۶۷ شوگون وقت ناچاراً استعفاء کرده و در سال ۱۸۶۸ امپراتور موتسوهیتو بعنوان اولین امپراتور پس از ۷۰۰ سال، خود قدرت را در دست گرفت. در این زمان پایتخت از کیوتو به توکیو منتقل شد و از این زمان دوره معروف به بازگشت میجی آغاز گردید. در دوره بازگشت میجی، فرمانروایان ژاپن بجای خود داری از ورود بیگانان و عدم تجارت با آنان، سعی در استفاده از فنون و صنایع و تمدن مغرب زمین کرده و در این راه به پیشرفتهایی فراوان و ارزنده

ای نائل آمدند و به خاطر وجود رهبرانی لایق، ژاپن بسرعت به یک مملکت صنعتی نوین و یک قدرت نظامی مبدل شد. در اواسط نیمه دوم قرن نوزدهم میلادی رژیم فئودالی لغو شد. در سال ۱۸۷۷ شکست شورش ساتسوما (که مخالف غربی سازی کشور بودند)، مخالفت با اصلاحات امپراطور را پایان داد. در همان دوران م، مورینی جهت فراگیری انواع علوم و فنون به کشورهای غربی اعزام شدند و در داخل نیز اصلاحاتی در تمام سازمانهای نظامی و اداری بوجود آمده و خدمت نظام وظیفه نیز اجباری گردید. در سال ۱۸۸۹ امپراطور قانون اساسی جدیدی را که از روی قانون اساسی کشور پروس (آلمان) تدوین شده بود به مورد اجراء نهاد. در سالهای ۹۵ - ۱۸۹۴ اولین جنگ چین و ژاپن به سبب رقابت آنها بر سر کره روی داد. در سال ۱۸۹۴ ژاپن پادشاه کره را به خودداری از قبول حاکمیت چین برانگیخت و در جنگی که بدنبال این امر بین چین و ژاپن در گرفت چینها به سرعت مغلوب ژاپنهای که پیشرفته تر و مجهزتر بودند شدند. در پایان جنگ پیمان شیمونوسکی میان طرفین منعقد شد که موجب آن، کره ظاهراً مستقل شد (ولی در واقع تحت الحمایه ژاپن بود) و چین جزایر فرمز (تایوان)، پسکادور و شبه جزیره لیائوتونگ را به ژاپن واگذار کرد. چندی بعد ژاپن مجبور شد بر اثر فشار دول غربی شبه جزیره لیائوتونگ را به چین مسترد کند. از سالهای اولیه قرن حاضر ژاپن به امپراطوری مقتدری تبدیل گردید و دیری نگذشت که این کشور که در آغاز سعی در جلوگیری از نفوذ و تسلط دول غربی بر خویش داشت، خود به کشور گشایی پرداخت. در اواسط دهه اول قرن بیستم بدنبال دستیابی روسها بر بندر ولادیوستوک و قسمتی از سواحل منچوری و جزیره ساخالین و تعرض آنها به چین و بوجود آمدن رقابت میان ژاپن و روسیه، دو کشور به جنگ پرداختند و نیروهای روسی در خشکی و دریا شکست سختی از ژاپنهای خوردند که دلیل عمده این واقعه عدم لیاقت فرماندهان روسی و گرفتن رشوه از سرداران ژاپنی بود. بموجب عهدنامه پورتسموت (امریکا) که در پایان

جنگ امضاء شد نیمه جنوبی جزیره ساخالین و بندر پورت آرتور به ژاپن تعلق گرفته و شبه جزیره کره نیز تحت الحمایه ژاپن شد. در سال ۱۹۱۰ ژاپن کره را کاملاً به خاک خود الحاق نمود. در جنگ جهانی اول ژاپن امتیازات آلمانها را در شانتونگ بدست آورد و از طرف جامعه ملل قیمومیت جزایر متصرفی آلمان در اقیانوس آرام به ژاپن واگذار شد. در دهه ۳۰ - ۱۹۲۰ دولتهای حزبی و آزادیخواه بر روی کارآمدند و تا حدی از شدت کشورگشایی ژاپن کاسته شده و پارلمان قدرت یافت. در اواسط نیمه اول قرن حاضر امپراطور فعلی، هیروهیتو به سلطنت رسید. چند سال بعد از به سلطنت رسیدن هیروهیتو، بحران اقتصادی مدتی بعضی از بخشهای اقتصادی را فلج کرد. در دهه بعد از ۱۹۳۰، نظامیان بر امور سیاسی ژاپن مسلط شدند. در ایندوره صادرات ژاپن افزایش فوق العاده ای یافت. از سال ۱۹۳۱ جنگی میان ژاپن و چین به سبب توسعه طلبی ژاپن در آسیای شرقی آغاز شد که تا سال ۱۹۴۵ (تا پایان جنگ جهانی دوم) ادامه یافت. در سال ۱۹۳۱ ژاپن پادگان خود را در منچوری بعنوان حمایت از دارایی ژاپنیا در آن سرزمین تقویت نمود. ژاپن پس از بهانه ای که بدست آورد تمام سرزمین منچوری و چندناحیه دیگر را اشغال نمود و دولت دست نشانده منچو کوئو را برپا نمود. در سال ۱۹۳۲ جامعه ملل ژاپن را متجاوز شناخت و این کشور از عضویت آن سازمان خارج شد. در سال ۱۹۳۵ نواحی چاهار و هپی نیز تحت تصرف ژاپن درآمدند. در سال ۱۹۳۷ یک درگیری میان سربازان چین و ژاپنی در پادگان ژاپنی ها (در پکن) روی داد و آنان نیز به این بهانه پکن و تین تسین را اشغال کردند. ماه بعد باز هم ژاپنیا به بهانه ای دیگر شانگهای و سپس نانکن را تصرف نمودند. در سال ۱۹۴۰ تمام شهرهای عمده ساحلی شرق چین و قسمتهائی از جنوب آن کشور در دست ژاپن بود. در سال ۱۹۴۰ تمام احزاب سیاسی ژاپن منحل اعلام شده و این کشور به هند و چین نیرو فرستاد و با آلمان و ایتالیا نیز پیمانی امضاء نمود. در آوریل ۱۹۴۱ پیمان عدم تعرض میان

ژاپن و شوروی منعقد شد. در اکتبر سال ۱۹۴۱ ژنرال جوتو به نخست وزیر رسید و ژاپن بکلی تحت استیلای نظامیان درآمد. در هفتم دسامبر ۱۹۴۱ با حمله بمب افکن ها و جنگیده های ژاپنی به پایگاه دریایی پرل هاربر (متعلق به امریکا) در اقیانوس کبیر، ژاپن در جبهه متحدین بر ضد متفقین وارد جنگ جهانی دوم شد. سپس لشکریان ژاپن از تاینند به مالزی حمله کرده و پس از آن در فوریه سال ۱۹۴۲ سنگاپور را گرفته و ۱۰ هزار سرباز بود. در سال ۱۹۴۲ کشورهای فیلیپین و اندونزی نیز بدست ژاپن سقوط کردند. در ماه مه همان سال قسمت اعظم برمه به دست ژاپن افتاد. در اوائل سال ۱۹۴۳ ژاپنیها کشور پاپوای فعلی را متصرف شدند. از سال های ۱۹۴۲ و ۴۳ شکستهای بزرگی بر ژاپن وارد آمد. از این سالها تا ۱۹۴۵ متفقین بتدریج تمام سرزمینهای اشغالی و بعضی از جزایر ژاپن را همراه با شوروی پس گرفتن که سرانجام امریکا با بمباران اتمی خود در ماه اوت ۱۹۴۵ با دو بمب اتمی شهرها هیروشیما و ناگازاکی (ناگاساکی) را تبدیل به مخروبه ای کرد و با این عمل ژاپن را به زانو درآورد. با اعلان جنگ روسیه به ژاپن، سرانجام هیروهِیتو در ۱۴ اوت همانسال شرایط متفقین را پذیرفته و قرارداد تسلیم رسمی در دوم سپتامبر در عرضه ناو هواپیما بر میسوری با شرکت نمایندگان دولت ژاپن و متفقین امضاء شد و ژاپن بلاشرط تسلیم شد. اشغال ژاپن توسط متفقین، براساس شرایط مقرر در کنفرانس پوتسدام (آلمان)، آغاز شد و برطبق آن فرماندهی نیروهای متفقین در ژاپن، و اداره این کشور به ژنرال مک آرتور امریکایی سپرده شد. در این زمان امپراطوری ژاپن موقتاً منحل شده و سرزمینهای متصرفی آن از دستش خارج شد. امپراطوری ژاپن قبل از ورود این کشور در جنگ جهانی دوم علاوه بر جزایر اصلی ژاپن مشتمل بر جزایر کوریل، ریوکیو، فرمز، پسکادور، بونین، کارولین، مارشال، ماریانا و نیمه جنوبی جزیره ساخالین، کره و ناحیه کوانتونگ در منچوری بود. بعلاوه دولت منچو کوئو نیز در منچوری تحت الحمایه ژاپن بود. بعضی از

این جزایر بعداً به ژاپن مسترد شدند. پس از جنگ قوای ارتشی و صنایع نظامی ژاپن منحل شد و صنایع آن نیز محدود گشت. امپراطور هیروهیتو نیز در ملاء عام جنبه الهی خود را نقی کرده و حاکمیت مردم را به رسمیت شناخت. در اینزمان وضع سیاسی کشور تره بود و چند حزب سیاسی بوجود آمدند. در سال ۱۹۴۹ یوشیدا به نخست وزیری برگزیده شد و محافظه کاران بر اوضاع مسلط شدند. در همانسال از شدت حکومت نظامی تا حدی کاسته شد و بسیاری از کارها از رف مک آرتور به مقامات محلی ژاپن واگذار شد. در سال ۱۹۵۱ چهل و نه کشور در شهرستان فرانسیسکو امریکا پیمان صلح با ژاپن را امضاء نمودند که بموجب آن سرانجام ژاپن در سال ۱۹۵۲ حاکمیتش را بدست آورد.

در انتخابات سال ۱۹۵۲ حزب لیبرال محافظه کار یوشیدا بر سرکار ماند. در نوامبر ۱۹۵۴ حزب دموکرات ژاپن که طرفدار گسترش روابط با شوروی و چین بود تأسیس گردید. و در دسامبر همانسال ایچیروها توایاما رهبر حزب دموکرات جایگزینی یوشیدا شد. در نوامبر ۱۹۵۵ احزاب لیبرال و دموکرات یکی شده و ایشیبیاشی از حزب لیبرال دموکرات بر سرکار آمد. ژاپن در دهه ۶۰ - ۱۹۵۰ چندین پیمان و موافقتنامه با کشورهای جهان منعقد ساخت که موجب مطرح شدن دوباره این کشور در جهان گردید. ژاپن در سالهای پس از جنگ همچون آلمان غربی، همواره رو به پیشرفتهای فراوان اقتصادی بوده و هم اکنون پس از امریکا و شوروی، سومین قدرت اقتصادی جهان است. در سال ۱۹۵۸ امریکا بخاطر انتقادات پرادمانه، نیروهای اشغالی خود را از ژاپن خارج کرد ولی پایگاههای خویش را در این کشور باقی گذاشت. در سال ۱۹۶۰ بخاطر مخالفت مردم ژاپن با انعقاد قراردادهای نظامی با امریکا، تظاهرات وسیعی در کشور صورت گرفت که به سبب یکی از آنها در ژوئن ۱۹۶۰ آیزنهاور رئیس جمهور وقت امریکا سفر خود به ژاپن را لغو کرد. در سال ۱۹۶۰ افراطیون راستگرا یکی از رهبران سوسیالیستهای ژاپن را بقتل

رساندند. در سال ۱۹۶۴ ساتو به نخست وزیری ژاپن برگزیده شد. در سال ۱۹۷۲ سرانجام پس از چند سال گفتگو جزایر اوکیناوا که از سوی آمریکا در جنگ جانی دوم اشغال شده بود به ژاپن برگردانده شد. در همانسال تاناکا به نخست وزیری رسید. تاناکا نیز در سال ۱۹۷۴ استعفا داد و تاکنومیکی به جانشینی وی انتخاب شد. در سال ۱۹۷۶ با استعفای میکی، تاکنوفوکودا به نخست وزیری رسید. در ۱۹۷۸ روابط چین و ژاپن بخصوص از نظر اقتصادی پیشرفت فراوانی کرد. در همانسال ماسایوشی اوئیرا در انتخابات حزبی برفوکودا پیروز شد و نخست وزیر ژاپن شد. اوئیرا در سال ۱۹۸۰ فوت کرد و کمی بعد زنگو سوزوکی به نخست وزیری رسید. در سالهای اخیر ژاپن همواره شاهد تظاهراتی بر ضد وجود پایگاههای آمریکا در خاکش بوده است.

ملاحظات جغرافیایی

ژاپن با ۳۱۳،۳۷۲ کیلومتر مربع وسعت (پنجاه و پنجمین کشور جهان) در نیمکره شمالی، نیمکره شرقی، در شرق قاره آسیا، بصورت مجمع الجزایری در شمال غربی اقیانوس کبیر، در کنار دریای ژاپن و در نزدیکی سواحل شوروی و کره جنوبی (در غرب) واقع شده است. ژاپن در کمربند زلزله ای اقیانوس کبیر واقع شده و زلزله های فراوانی در آن روی مدهد. کوهها و نواحی مرتفع که تعداد زیادی آتشفشان در آنها وجود دارد، قسمت اعظم این کشور را پوشانده اند. با اینحال جلگه های نیز (بخصوص در جزیره هنشو) (۹۱۹، ۲۲۷ کیلومترمربع)، هوکایدو (۷۵، ۰۶۶)، کیوشو (۶۶۴، ۳۵)، شیکوگو (۷۶۷، ۱۷) و اوکیناوا (۷۴۸، ۱) کیلومتر مربع) هستند. جنگلها قسمت اعظم ژاپن را پوشانده و آب و هوای آن نسبتاً گرم و مرطوب و پر باران است. بلندترین نقطه آن قله فوجی با ۳،۷۷۶ متر ارتفاع،

طویلترین رود، شینانو با ۳۶۲ کیلومتر درازا، و دریاچه بیوا (۶۷۵ کیلومتر مربع) بزرگترین دریاچه آن میباشد.

ملاحظات سیاسی

حکومت این کشور امپراطوری بوده و امپراطور هیروهیتو و نخست وزیر زنکو سوزوکی میباشند. قوه مقننه از دو مجلس تشکیل یافته یکی مجلس نمایندگان با ۵۱۱ عضو که به مدت ۴ سال انتخاب شده و دیگری مجلس مشاورین با ۲۵۲ عضو که به مدت ۶ سال انتخاب میشوند.

قانون اساسی موجود در سال ۱۹۴۷ تدوین شد و براساس آخرین تقسیمات کشوری، ژاپن از ۴۳ ناحیه (که هر کدام به وسیله یک فرماندار انتخابی و یک شورای محلی اداره می شوند) ۲ ناحیه شهری، یک ناحیه پایتخت نشین و یک سرزمین تشکیل یافته.

فعالیت احزاب در ژاپن آزاد بوده و احزاب مهم عبارتند از: لیبرال دموکرات، سوسیال دموکرات، کومی - تو، سوسیالیست، لیبرال جدید و کمونیست.

روز ملی آن بیست و نهم آوریل است. در سال ۱۹۵۶ به عضویت سازمان ملل درآمده و علاوه بر آن در سازمانهای آداب - اسپاک - سی سی دی - اسکاپ - فائو - گات - یاآ - بانک جهانی - ایکائو - آیدا - ایفک - ایمکو - ایمف - ایتو - اواسی دی - یونسکو - یوپو - ومو - وهو - برنامه کلمبو نیز عضویت دارد.

ملاحظات اقتصادی

واحد پول آن ین ژاپن (۷) معادل ۱۰۰ سن برابر با ۰/۳۲ ریال است که هر ۲۴۸/۴۵ ین برابر یک دلار است. میزان تولید ناخالص ملی در سال ۱۹۷۹ حدود ۴۲۷، ۸۳۹ میلیارد دلار بوده (درآمد سرانه ۲۴۵، ۷ دلار) که ۳۶/۸٪ آن از صنایع، ۸/۱٪ از کشاورزی، ۲۳٪ از تجارت و ۱۱٪ از خدمات بدست می‌آید. نرخ سالانه رشد تولید ناخالص ملی حدود ۳/۶٪ است. درآمد بودجه ملی در سال ۱۹۷۷ بالغ بر ۴۷/۱۶ میلیارد دلار و هزینه های آن معادل ۹۴/۷۵ میلیارد دلار بوده است. واردات ژاپن در سال ۱۹۷۸ حدود ۸۰ میلیارد دلار بوده که بیشتر شامل: ماشین آلات، نفت، سنگ آهن، مواد غذایی و خشکبار است که اکثراً از کشورهای امریکا (۲۰٪)، استرالیا (۷٪) و کانادا (۴/۳٪) وارد میشود. میزان صادرات این کشور حدود ۹۸ میلیارد دلار بوده که بیشتر شامل، اتومبیل، آهن و فولاد، وسایل الکترونیکی، نساجی، وسایل پلاستیکی، کارخانجات پتروشیمی، دارو و منسوجات است و اکثراً به کشورهای امریکا (۲۰٪)، چین (۴٪) و استرالیا (۳٪) صادر میشود.

مهمترین صنایع کشور عبارتند از: فولادسازی، اتومبیل سازی، ساخت ماشین آلات، کشتی سازی، هواپیما سازی، شیمیایی، الکترونیکی و الکتریکی.

برنج، غلات، سبزیجات، میوه جات، سیب زمینی و توتون نیز مهمترین محصولات کشاورزی کشور را تشکیل داده و سرانه زمین مزروعی برای هر نفر بالغ بر ۰/۴ هکتار میباشد. تولید سالیانه گوشت گاو ۲۹۷، ۹۰۰ تن، گوشت خوک ۱، ۰۶۰، ۰۰۰ تن و صید ماهی ۱۰، ۵۰۸، ۰۰۰ تن (رتبه اول در جهان) میباشد. تولید سالانه نیروی الکتریسیته نیز معادل ۵۱۱/۸ میلیارد کیلووات ساعت است. معادن مهم ژاپن

عبارتند از: زغالسنگ، مس، طلا، نقر، مس، سرب، روی، کرومین، سولفور، نمک، بوکسیت، گوگرد، آهن، منگنز، و نفت. ذخیره زیرزمینی نفت آن حدود ۵۵ میلیون بشکه میباشد. (۱۹۸۰).

اشتغال

نیروی کار کشور بالغ بر ۵۴،۵۰۰،۰۰۰ نفر است که ۳۶٪ آن در صنایع، ۱۲٪ در بخش کشاورزی و ۵۲٪ در بازرگانی و تجارت مشغول کار هستند. تعداد ثابت افراد ارتش ۲۴۱،۰۰۰ نفر و ذخیره آن ۴۵،۰۰۰ نفر است.

ارتباطات

در ژاپن حدود ۱،۱۰۶،۲۰۰ کیلومتر راه وجود داشته و در سال ۱۹۷۶ تعداد ۱۹،۸۲۶،۰۰۰ اتومبیل سواری و ۱۱،۵۵۳،۰۰۰ وسیله نقلیه عمومی مورداستفاده بوده و همچنین ۵،۴۲۴،۰۰۰ اتومبیل سواری و ۳،۰۷۲،۰۰۰ وسیله نقلیه عمومی تولید شده است. طول راه آهن مورداستفاده نیز بالغ بر ۴۹،۸۹۰ کیلومتر بوده و ارتباطات هوایی داخلی و بین المللی این کشور توسط هواپیمایی ژاپن انجام میشود. سالانه بیش از ۷۰۸،۰۰۰ توریست از این کشور دیدن میکنند. ارتباطات در ژاپن بصورت دولتی و خصوصی اداره میشود. در سال ۱۹۷۶ تعداد ۹۴۴ فرستنده رادیویی و ۶،۱۱۷ فرستنده تلویزیونی و ۵۹،۶۵۰ گیرنده رادیویی و ۲۶،۵۴۵،۰۰۰ گیرنده تلویزیونی مورداستفاده بوده و در سال ۱۹۷۵ تعداد ۴۸،۲۸۳،۰۰۰ رادیو و ۱۲،۴۵۳،۰۰۰ تلویزیون تولید گردیده است. در ژاپن هم‌اکنون ۴۸،۴۳۱،۰۰۰ شماره تلفن مورداستفاده بوده است. در این کشور بطور متوسط ۱۸۰ نشریه روزانه با تیراژی حدود ۰۰۰،۰۰۰

۶۱،۰۸۰ و سرانه ۵۲۶ روزنامه برای هزار نفر (۱۹۷۴) منتشر میشود. مقیاس مورد استفاده سیستم

متریک میباشد.

جمعیت

طبق آمار سال ۲۰۰۳، جمعیت کشور ژاپن بر ۱۲۷،۷۰۸،۰۰۰ نفر بالغ می گردد. از جمله شهرهای

پرجمعیت ژاپن میتوان از شهرهای (۳۱،۳ mil) metro (۸،۲ mil) Tokyo (اوزکا، یوکوهاما،

ناگویا، کیوتو، کوبه، ساپورو، کیتاکیوشو، کاواسکی، فوکوئوکا، هیروشیما و ساکای نامبرد. تراکم

جمعیت ۳۱۱/۹ نفر در کیلو متر مربع میباشد. ۷۶٪ مردم کشور ساکن شهرها بوده و پرجمعیت ترین شهر

آن (توکیو) حدود ۷/۴۵٪ جمعیت کشور را تشکیل میدهد. از لحاظ توزیع سنی: ۲۴/۳٪ جمعیت را افراد

کمتر از ۱۴ سال تشکیل داده و متوسط عمر مردان ۷۱/۲ سال و زنان ۷۶/۳ سال است. در ژاپن میزان تولد

۱۵/۴ در هزار، میزان و مرگ و میر در هزار و رشد جمعیت ۱/۰۸٪ است. میزان مرگ و میر کودکان نیز

۹/۳ در هر نوزاد میباشد. ۹۹/۴٪ مردم این کشور از نژاد ژاپنی و ۰/۵٪ از نژاد کره ای میباشند.

زبان و مذهب

دین اکثر مردم بودایی و شینتو بوده و ۰/۸٪ نیز مسیحی میباشند. زبان رسمی و رایج ژاپنی است که با

خط مخصوص به خود نوشته میشود.

ملاحظات علمی

کشور ژاپن با داشتن یکی از عالی ترین استانداردهای آموزشی، از نرخ باسوادی بالایی برخوردار می باشد. در حدود ۹۳ درصد کودکان وارد مقطع تکمیلی متوسطه شده، و تقریباً تمامی آنان فارغ التحصیل می شوند. ژاپن در سال ۲۰۰۰، با نرخ ۴۰ درصد بالاترین نرخ تعداد ثبت نام را در جهان توسعه یافته دارا بوده و تعداد کثیری دانشگاه دولتی و خصوصی جهت خدمت به مردم داشته است. ژاپن به طرز شگفت انگیز با تغییر ساختار جمعیت مواجه می شود، با پایین آوردن نرخ زاد و ولد و افزایش انتظارات از زندگی، جمعیت افراد بزرگسال به میزان چشمگیری رو به افزایش گذاشته است. یکی از عواقب این مسئله این است که دیگر دانشجوی ژاپنی کافی جهت پر کردن تمام دانشگاه های ژاپن وجود ندارد، به این معنا دانشگاه ها بزودی مجبور می شوند در خارج از کشور دنبال دانشجو باشند و یا باید استانداردهای تکمیل کننده بازار داخلی برای دانشجویان را ارتقاء بخشند. به طور کلی میتوان گفت که تحصیل در ژاپن، برای دانشجویان خارجی روز به روز آسانتر می شود. آموزش ابتدایی و مقدماتی متوسطه تا دهه ۱۹۵۰ به نرخ ثبت نام بیش از ۹۹٪ رسیده بود و تقریباً همان نرخ راتازمان حاضر نگه داشته است. در حالیکه در سال ۱۹۵۰ تعداد دانش آموزان راهی آموزش متوسطه تقریباً ۶۷۴۰۳۰ نفر بود، این رقم در دهه ۹۰ به بیش از ۱۰ میلیون نفر بالغ گردید. تعداد دانش آموزان راهی کالج های دانشگاهها تا سال ۱۹۹۵، تقریباً به ۶۰۰۰۰۰ بالغ میگردد،

در حالیکه این تعداد در سال ۱۹۵۰ فقط ۷۷۰۰۰۰ نفر بود. سهم فارغ التحصیلان مدارس متوسطه عازم

موسسات آموزش عالی قبل از ۱۹۹۰ زیر ۳٪ بوده است، اما تا سال ۱۹۹۸ به ۴۲٪ افزایش یافته است.

امروزه، ۹۵٪ دانش‌آموزان ژاپنی در نوعی از برنامه پیش دبستانی شکل کودکان و یا در مهد کودک روزانه ثبت نام می‌کنند (پیک ۱۹۹۲، توبین و ووداویدسون ۱۹۸۹) دانش‌آموزان پس از ۶ سال در مدرسه ابتدایی (شوگاگو)، ۳ سال در دوره مقدماتی متوسطه (چوگاگو)، و ۳ سال در دبیرستان (کوتاگاگو) سپری می‌کنند. تقریباً ۳۰٪ از دانش‌آموزان سطح دبیرستان در مدارس خصوصی ثبت نام می‌کنند (اداره آمار ۱۹۹۳). همچنین مدارس ویژه‌ای در تمام سطوح برای دانش‌آموزان دارای معلولیت‌های جدی و نیز برای تعداد اندکی از نخبگان وجود دارد که توسط ملت سرمایه گذاری شده و دبیرستان‌های ۵ ساله هستند. با این وجود، ثبت نام در مدارس ویژه و مدارس ۵ ساله درصد اندکی از کل ثبت نام‌ها را شامل می‌شود.

روند ثبت نامی کودکان در مدارس مختلف طی سال ۱۹۹۶

سطح مدرسه	دولتی	خصوصی	درصد پسران
مراکز پیش دبستانی	۳۷۷۵۲۲	۱۴۷۴۶۶۱	۵۰/۸٪
مدارس ابتدایی	۸۵۱۵۲۶۲	۶۷۶۰۹	۵۱/۲٪
مدارس مقدماتی متوسطه	۴۴۴۹۷۶۰	۲۳۱۴۰۶	۵۱/۲٪
مدارس تکمیلی متوسطه	۳۴۰۵۱۲۰	۱۴۵۷۶۰۷	۵۰/۳٪
مدارس استثنایی	۸۶۳۳۴	۸۸۵	۶۲/۳٪
آموزش عالی	۳۸۸۱۹	۴۸۴۸۱۹	۸۲/۳٪
دانشگاه‌ها	۶۶۱۳۹۸	۱۸۲۰۴۰۷	۶۸/۷٪

آموزش برای دانش‌آموزان از ۶ تا ۱۵ سال اجباری است (یعنی برای دانش‌آموزان سطوح ابتدایی و

راهنمایی).

این آموزش رایگان است، اگر چه که والدین باید وسایل لازم همچون روپوش، کیت‌های ریاضی، و مجموعه های خوشنویسی را تهیه نمایند مدارس ابتدایی معمولاً در مناطق نزدیک به خانه کودک قرار دارند، و در طول سال‌های دبستان گروه‌های کوچکی از کودکان (به راهنمایی دانش‌آموزان بزرگتر یکی از، والدین یا معلم) را می‌توان دید که پیاده روانه مدرسه هستند. در پایان سال سوم راهنمایی، دانش‌آموزان باید دبیرستانی را که خواهان ورود به آن هستند، انتخاب کنند و اغلب باید در امتحانات ورودی آن شرکت کنند درحالی‌که تقریباً تمام کودکان تا سطح دبیرستان ادامه تحصیل می‌دهند، اما ضمانتی برای قبولی آن‌ها در دبیرستان وجود ندارد.

دانش‌آموزان چند امکان برای ورود به دبیرستان دارند. اول از همه، دبیرستان‌هایی دولتی، خصوصی، و تعدادی معدودی دبیرستان‌های با سرمایه‌گذاری ملی وجود ندارند. در بخش خصوصی و دولتی، دبیرستان‌های علمی یا غیر علمی می‌توانند شامل حال دانش‌آموزان شوند. حدود ۲۵٪ دانش‌آموزان بالاخره وارد بخش غیر علمی می‌شوند، اگر چه که بیشتر آن‌ها اصولاً امید دارند که به دبیرستان‌های علمی وارد شوند (منبوشو Mombusho (۱۹۹۳)). آنهایی که نمی‌توانند وارد دبیرستان دولتی تمام وقت یا خصوصی شوند ممکن است در دوره های مکاتبه‌ای و آموزشگاه‌هایی وجود ندارند که آماده پذیرش دانش‌آموزانی هستند که نتوانست‌هاند جای دیگری در سیستم آموزشی پیدا کنند.

تاریخچه آموزشی

ارتباط با فرهنگ قاره ای

در عصر کهن بود که سیستم نوشتاری از چین و از طریق شبه جزیره کره به ژاپن وارد شد. در نیمه دوم قرن پنجم، برخی از نجیب زادگان که در پایتخت و ژاپن مرکزی و نیز در نواحی محلی زندگی می کردند، خواندن و نوشتن را آموختند. در نتیجه یادداشتهای نوشتاری به سیستم نوشتاری چین و با استفاده از حروف چینی یا مدل ژاپنی و استفاده از فرم هجایی کهن کانا (مان یوکانا) (حروف ساده شده چینی) ارائه می شد. در اوایل قرن هشتم بهیون شوکی، تاریخ ژاپن، با استفاده از حروف چینی تألیف شد که شامل یادداشتهای پراکنده ای بود که توسط طوایف پیشرو آن دوران از نسلی به نسل دیگر رسیده بود. گزیده های شعر مان یوشو و سند کوچیکی نیز در همان قرن گردآوری شده اند. گزینه های شعر مان یوشو به زبان مان یوکانا و کوچیکی با استفاده از حروف چینی به زبانی مرکب از چینی و ژاپنی نوشته شده است. نه تنها حروف الفبا و ادبیات کهن چین، بلکه تکنولوژی هم از طریق کره به ژاپن باستان وارد شد؛ این تکنولوژی شامل کشت برنج خیس، چرخ سفالگری، و علم فلز شناسی در حدود قرن دوم یا سوم پیش میلاد مسیح می باشد. در نتیجه، بسیاری از هنرها و مهارت های پیشرفته توسط ادبا و هنرمندان چینی یا کره ای ساکن ژاپن به ژاپن وارد و در آنجا گسترش یافت. تعداد کودکان اشراف زاده ای که در نمونه های تاریخی کنفوسیوس آموزش می دیدند و جوانانی که به روحانیت بودایی وارد می شدند رو به افزایش بود. از این رو تا پایان قرن ششم، جامعه ژاپن که در شرقی ترین بخش منطقه فرهنگی چین واقع شده بود، تا مرحله تمدن پیش رفت.

نخستین نظام مدرسه ای

نخستین مدرسه دولتی که از روی سیستم آموزشی جاری چین (تانگ دینایسی) الگو برداری شده بود، گفته می‌شود که در نیمه دوم قرن هفتم تأسیس شده است. اولین تلاش برای تأسیس سیستم آموزش همگانی در اوایل قرن هشتم و به عنوان بخشی از برنامه اصلاحات فراگیر سیاسی به نام اصلاحات تایکا (۶۴۵) بود. در نتیجه یک گاکوری (قانون آموزشی) وضع شد که به برقراری دایگاکو (آکادمی عظیم) و کوکوگاکو (آکادمی‌های محلی) انجامید. این مؤسسات آموزشی با هدف آشکار ساختن اعتبار دولت ملی متمرکز تحت نفوذ امپراتور، و جذب فرهنگ چین، و تربیت دولت و مقامات رسمی محلی تأسیس شدند. در همین زمان، به منظور استخدام مقامات تحصیل کرده در مؤسسات خصوصی و مردان خودآموخته‌ای که در دایگاکو یا کوکوگاکو حضور نیافته بودند، راهی باز باقی ماند. عده معدودی پروفیسور تمام وقت برای دایگاکو در نظر گرفته شدند، و ادبیات و تاریخ چین باستان در آنجا تعلیم داده شد. به ثبت رسیده که در نیمه اول قرن هشتم، دادگاه امپراتوری مزرعه برنجی را برای کمک به دانش‌آموزان نیازمند به کمک مالی اهدا کرد. در آن زمان، فقط یک دایگاکو وجود داشت که در پایتخت امپراتوری قرار گرفته بود. از سوی دیگر، کوکوگاکو در تمامی مراکز استانی تأسیس شد و نقش مهمی در آموزش محلی ایفا نمود.

بیشتر دانش‌آموزان از طوایف قدرتمند می‌آمدند، اما ورود برای فرزندان افراد عادی هم ممکن بود. یک پزشک هم برای مداوای کارکنان رسمی محلی و ساکنان در هر یک از کوکوگاکوها در نظر گرفته شد. به علاوه، در پایتخت امپراتوری ایمنوریو (مدارسی که نوعی جهان بینی بر پایه تقویم و ستاره شناسی را آموزش می‌دادند، تری یا کوریو (برای آموزش علم مهارت در هنرهای درمانی و پزشکی)، گاگاکوریو (برای آموزش موسیقی منتقل شده از چین)، سیستم دایگاکو و کوکوگاکو پس از انتقال پایتخت امپراتوری

از نارا به کیوتو مدتی شکوفا شد، اما این شکوفایی در قرن دهم رو به افول نهاد. دایگاکو دیگر دانش‌آموزان تیز هوش را جذب نمی‌کرد؛ ساختمان در آتش سوزی عظیمی که در سال ۱۱۷۷ در کیوتو روی داد، از میان رفت و بازسازی هم نشد. دایگاکو قربانی تغییر اجتماع بود. با رشد و توسعه ادبیات محلی ژاپن، تعداد دانش‌آموزانی که مایل به یادگیری ادبیات چین بودند، رو به نقصان نهاد، قدرت دربار امپراتوری افول کرد و بودجه این مؤسسه شدیداً کاهش یافت. نام رسمی دایگاکو، دایگاکوریو بود، و این اسم و محتوای آموزش آن در سال‌های بعد بر مؤسسات آموزش عالی تأثیر گذاشت.

مدارس کیوتو

در این دوره، تعدادی از مؤسسات خصوصی در کیوتو تأسیس شدند، که مشهورترین آن‌ها کوبون - این (اوایل قرن نهم)، کانگاکو - این (۸۲۱)، گاکان - این (قرن نهم)، شوگاکو - این (۸۸۱)، شوگی شوچی - این (قرن نهم) و امثال آن بودند. این‌ها به شکل مدارس تحت پوشش دایگاکو تأسیس شدند. گاکورین، مؤسسه آموزشی در اداره مرکزی یک فرقه بودایی به عنوان نسخه مقیاس کوچکی از دایگاکو سازماندهی شد. برخی از این مدارس خصوصی مدتی نسبتاً طولانی، حتی پس از تأسیس دایگاکو و ککوگاکو ادامه یافتند. از این گذشته، بسیاری از مؤسسات خصوصی در خانه‌هایی تشکیل می‌شد که سنت فعال آموزش خانوادگی در آن‌ها به ارث گذاشته شده بود. بسیاری از کسانی که در مؤسسات خصوصی‌ای از این قبیل تحصیل کرده بودند، در ادارات دولتی، مشاغلی را کسب می‌کردند.

دوران سلحشوری و رزم آوری

با افول قدرت متمرکز در دربار امپراتوری، قدرت رزمندگان رو به افزایش نهاد. اساس قدرت آن‌ها

در املاک و تیول ایالتی قرار داشت. سرانجام، در حدود اواخر قرن دوازدهم، دولت نظامی S hogunate

در کاماکورا در شرق ژاپن بنا نهاده شد، و نشان آغاز دوران دولت رزمنده گردید. امپراطور همچنان در کیوتو حکمرانی می کرد، اما مقامی پوشالی بود. دولت Shogunate در قرن چهاردهم در کاماکورا افول کرد و مدت کوتاهی در سلطه رزمندگان وقفه افتاد. پس از اختلال کوتاهی در قدرت سیاسی و توسط امپراطور و دادگاه اشرافزادگان، رژیم فئودال در کیوتو شروع بکار کرد و چند قرن ادامه یافت. جامعه ژاپن، در طول این دوره (از قرن چهاردهم تا اواخر قرن شانزدهم) تغییراتی اساسی را متحمل شد. بخصوص، دوره بعد از قرن پانزدهم، یک سری شورش کشاورزان و شورش هایی را به خود دید که مسبب آن ها رهبران قدرتمند محلی بودند، و این به از دست رفتن قدرت آشیکاگا شوگون، ریاست دولت فئودال انجامید. این مسئله بیش از یک قرن با جنگ داخلی دنبال شد، و اواخر قرن شانزدهم بود که تمام ملت تحت لوای سپهسالار تویوتومی هیدیوشی متحد شدند. جانشین او، توکوگاوا Shogunate و دولت مرکزی قدرتمندی را بنا نهاد که صلح و ثبات را به مدت ۲۵۰ سال اعمال نمود. این دوران، که سال هایی پر از اغتشاش و هرج و مرج را در بر می گرفت، به نظر دربار اشرافزادگان دورانی بیهوده برای فرهنگ و آموزش بود. با این وجود، در طول این زمان، فرهنگی کاملاً نو رو به شکوفایی نهاد که بر انرژی عامه بنیان گذاشته شده بود.

مدارس سنتی در کیوتو در حال ویرانی بودند، درحالی که در منطقه کانتو (توکیوی امروزی)، کانازا و ابونکو (تفکر کتابخانه ای که در قرن سیزدهم بنیاد نهاده شد)، و آشیکاگاگااکو (مدرسه ای بنیاد نهاده شده در قرن چهاردهم مورد تأیید نیروی رزمندگان بودند. بر اساس مقررات مدارس که در سال ۱۴۳۹ وضع شده بود، آشیکاگااکو مکانی برای یادگیری کنفوسیوس گرایی از کشیش های فرقه اذن شد. دانش آموزان اساساً راهب بودند. زمانی که Shogunate نخستین بار در قرن دوازدهم در کاماکوزا بنیاد

نهاده شد، هدف رزمندگان برقراری موازین جدید اخلاقی و فرهنگی نو بود، اما آن‌ها قادر نبودند از عهده آموزش رسمی در چارچوب طبقاتی خود برآیند. روحانیت بودایی به نحوی مطلوب، مناسب تدریس و یادگیری سیستماتیک حروف چینی بود. کشیش‌ها نیز به عنوان سفرای فرهنگی به چین و نیز برقراری تماس مستقیم با مردم در چارچوب دولت رزمنده و فرهنگ عمل می‌کردند. در این زمان، فرقه‌های جدید بودیسم از چین گرفته تا محلی ظاهر شدند. فرم محلی بودیسم، «بودیسم کاماکورا» خوانده می‌شود.

بودیسم و آموزش

هر فرقه بودیسم کاماکورا با مردم عادی تماس داشت، و تعداد هواداران رو به افزایش نهاده بود. فرقه ذن، بخصوص، که اصول کنفوسیوس را شامل می‌شد، تسهیلات آموزشی را در معابد بنیان نهاد. این مدارس معبدی، سنتی از آموزش کنفوسیوس و تربیت کشیش را بوجود آوردند. پنج معبد بزرگ کیوتو و ۵ معبد کاماکورا مراکز یادگیری و آموزش شدند، و از تعداد زیادی دانش‌آموز ثبت نام کردند. آموزش که حول معابد می‌گشت، محدود به مراکز کیوتو و کاماکورا نبود. بعد از قرن پانزدهم، در معابد بودیسمی که ارتباط چندی با لردهای فئودال محلی یا خانواده‌های قدرتمند داشتند، پسران چنین مردانی تحت مراقبت قرار داده شدند و در آنجا بر اساس کنفوسیوس آموزش می‌دیدند. این ترا ایری («ورود به معبد») خوانده می‌شود و در آن هنگام عملی مرسوم گردید. در نتیجه، کشیش‌های بودایی نه تنها دانشجویان خود را تربیت می‌کردند، که به مردم خارج از روحانیت نیز خواندن و نوشتن را می‌آموختند. بتدریج این عمل در میان طبقه صاحب نفوذ بازرگان نیز گسترش یافت. عمل ترا ایری با عمل بعدی حضور در تراکویا (مدرسه معبد) توسعه یافته در دوران ادو (۱۸۶۸ - ۱۶۰۳)، فرق می‌کند، ترا ایری نمونه اولیه مدرسه

معبد تراکویا دیده شده است. تقاضای رو به افزایش آموزش، بر فرهنگ رو به رشد عامل پسند تأثیری متقابل داشت. ادبیاتی نظیر اجرای اتو گیزوچی (مجموعه قصه‌های عامیانه) و گیوگن (تئاتر فکاهی) در میان عامه و رزمندگان از محبوبیت زیادی برخوردار بود و به شکل‌گیری فرهنگ تا حد زیادی مطول انجامید که با فرهنگ اشرافی و نخبه‌سالار دوران قبل بسیار متفاوت بود. این نوع جدید فرهنگ در میان افراد عادی هم که علائق آنان - خواندن و نوشتن به شکلی روزافزون تحریک می‌شد، شکوفا شد. در نخستین نیمه قرن چهاردهم، کتاب درسی‌ای به نام ارایمونو (کتابی به روش مکاتبه‌ای) به منصه ظهور رسید؛ این کتاب نخستین کوشش برای آموزش دانش عملی به روش مکاتبه‌ای بود. این اثر نقش در تاریخ کتاب‌های ژاپن ایفا کرد. سازمان اصلاحات میجی کتاب‌هایی نظیر این به وفور یاد می‌شدند. (۱۸۶۸).

اولین مدارس مسیحی ژاپن

در قرن شانزدهم، هنگام جنگ داخلی ژاپن، پدر فرانسیسکو یک ساویر به درخواست Jesuit و به منظور اجرای کار میسیونری وارد ژاپن شد. گرایش به مکتب کاتولیک‌ها، در زمان رنج و ناآرامی داخلی در میان ژاپنی‌ها هوادارانی کسب کرد، و حتی لردهای برجسته هم به این کیش فرا خوانده شدند. میسیونرهای خارجی که به ژاپن آمده بودند، علاوه بر مذهبی خارجی محصولات تمدن معاصر اروپایی‌ای چون انواع مختلف ابزار و آلات موسیقی و امثالهم را همراه آورده بودند و آن‌ها را به ژاپنی‌ها عرضه می‌داشتند. ژاپنی‌ها نیز نجوم، جغرافیا و علوم پزشکی و امثالهم را به اروپا عرضه می‌داشتند. میسیونرهای پرتغالی برای آموزش جوانان ژاپنی و با هدف تلاش برای تبلیغ ایمان به مذهب کاتولیک مدارس می‌ساختند. مدارس ابتدایی در شمال غرب کیوشو تأسیس شدند، و دیگر مدارس مشابه مؤسسات آموزشی دبیرستانی در کیوشو و ناحیه ناگویا بنا نهاده شدند. در کیوتر، مدرسه‌ای وجود داشت که ریاضیات و نجوم تدریس

می‌کرد. ساختار آموزشی این مدارس از نظر روش همانند اروپائیان بود و موضوعات مورد تدریس لاتین پرتغالی، موسیقی غرب، نقاشی، حکاکای ظروف مس و غیره بود. با این حال، دروس روزانه دانش‌آموزان شبانه روزی این مدارس، از خیلی جهات مشابه دروس مدارس معبد بودایی بود. موضوعات شامل زبان ژاپنی و تاریخ ژاپن، ظاهراً منعکس‌کننده تلاش میسیونرها در دنبال کردن رسومات و سیستم مؤسسات آموزشی ژاپن جهت جلب نظر جوانان ژاپنی می‌باشد. این مدارس در قرن هفدهم به علت سرکوب کامل مسیحیت توسط Shogunate توگاواوا از میان رفتند. با این وجود، این واقعیتی تاریخی است که مؤسسات آموزشی اروپایی زمانی در قرن شانزدهم در ژاپن وجود داشته‌اند. مطابق اسناد کتبی مانده از میسیونرهای پرتغالی، کودکان ژاپنی سخت‌کوش‌تر از کودکان اروپایی بودند و زبان لاتین را به سرعت بیشتری می‌آموختند. فرم و محتوای آموزش فراهم شده در این مدارس، در سال‌های اخیر هیچ تأثیری بر آموزش ژاپن نداشته است. با این حال، در طول این دوره، و زمانی که دولت آموزش فنون و پژوهش‌های اروپایی را ممنوع کرد، برخی از بخش‌های علوم و فنون در علم پزشکی و نجوم بی‌شک به شکلی محدود از نسلی به نسل دیگر به ارث می‌رسید. برخی از کلمات پرتغالی به شکل ژاپنی عرضه شدند و برخی از آن‌ها هنوز هم مورد استفاده قرار می‌گیرند.

آموزش در دوران ادو

دوره جنگ داخلی زمانی به پایان رسید که Shogunate توگاواوا بنا نهاد شد. جامعه ژاپن ۲۶۰ سال پس از آغاز قرن هفدهم، در معرض روند توسعه بی‌ظنیری قرار گرفت و زیر لوای سیاست انزواطلبی فقط روابط خارجی محدودی برقرار کرد. با خاتمه این سیاست، سرنوشت ژاپن رو به تغییر نهاد. با این وجود، تا آن زمان ژاپن مؤسسات و سیستم آموزش خود را بر اساس سیستم سیاسی مجدداً سازماندهی شده

Shogunate دولت مرکزی و لردهای ایالتی فنودال وسعت بخشیده بود. بعد از نیمه دوم قرن هجدهم بود که تسهیلات آموزشی به شکل مدارس سریع‌ترین رشد را نشان دارند. پیش از همه دولت حمایت خود را از مدارس خصوصی تأسیس شده توسط هلیاشی رازان را وسعت بخشید و در سال ۱۶۹۰ آن‌ها را تحت کنترل دولت قرار داد، و هایشی نوبوآتزو، نوه رازان را به عنوان مدیر منصوب کرد. در سال ۱۷۹۰، زمانی که سیستم اصلاح گردید، این مؤسسه آموزشی، مؤسسه‌ای تحت کنترل مستقیم دولت Shogunate گردید و نام شوهیزا کاگاکومنجی (شوهیکو) به خود گرفت. گرچه این مؤسسه رسماً دایگاکو خوانده نمی‌شد، اما عنوان اعطا شده به ریاست مدرسه بیانگر آن است که مسئولان نمونه مؤسسه دایگاکوریو قرن هشتم را در ذهن داشته‌اند. آموزش در این مدرسه حول کنفوسیوس‌گرایی مورد پذیرش Shogunate، تمرکز داشت. فارغ‌التحصیلان این مدرسه، فارغ‌التحصیلان یا ادیبانی می‌شدند که برای طبقات فنودال کار می‌کردند. به مرور، در هر قلمرو فنودالی، مدارس خصوصی تحت حمایت قرار داشتند و سرانجام مدارس دولتی‌ای بر مبنای مدارس خصوصی بنا نهاده شدند که توسط دولت‌های طبقات مختلف اداره می‌شوند. مدارس تحت حمایت طبقات به این نحو رشد کردند تا به حدود ۲۰۰ مدرسه رسیدند و بیشتر آن‌ها پس از نیمه دوم قرن هجدهم بنا نهاده شدند و حتی پس از شکل‌گیری دولت میجی جدید در سال ۱۸۶۸، ۴۶ مدرسه طبقاتی شکل گرفتند.

توسعه مدارس طبقاتی

توسعه مدارس طبقاتی رابطه نزدیکی با تقاضاهای رو به رشد بروکرات‌هایی با قابلیت اجرایی داشت. به این علت که نظام پردازی بروکراتیک در تمامی زمینه‌های دولت و در تمامی قلمروهای طبقاتی نیز در زمینه‌های اجرایی، مالی و قانونی دولت مرکزی توکوگاوا پیشرفت می‌کرد. چون طبقه حاکم از موازین

اخلاقی نظامی حمایت می‌کرد، آموزش هنرهای رزمی در بسیاری از مدارس طبقاتی معمول بود. با این وجود کنفوسیوس گرایی مورد قبول Shogunate و دانش‌فرهنگ، ضرورتی جهت مجریان و قانون‌گذاران موفق در نظر گرفته می‌شوند و تحصیلات از ارزش بالایی برخوردار بود. با ملتی متحد و در حال صلح، و اختلاف با کشورهای خارجی قلع و قمع شده در اثر سیاست انزواطلبی، سیستمی که رزمندگان در خدمت لردهای فئودال بودند، رو به ضعف نهاده بود. به علاوه، طبقه حاکم به شکلی فزاینده به وفور نعمت علاقمند بود، و سال‌های طولانی صلح، موازین نظامی و روح سلحشوری را از میان برد. در این رابطه، مدیران طبقاتی ضرورت فراهم آوردن تربیت اخلاقی برای رعیت رزمنده لردهای فئودال را احساس می‌کردند. نوع رسمی کنفوسیوس گرایی، وسیله‌ای ایده‌آلی جهت تحقق بخشیدن به دو هدف اولیه یعنی اصلاح توانائی‌های بوروکراسی و انتقال مفاهیم اخلاقی بود. آموزش‌های کنفوسیوس قرار بود نظم فئودالی را توجیه کنند و توانایی خواندن و نوشتن را وسعت بخشند. سیستم نظم اجتماعی بر پایه وفاداری به لرد فئودال شخص و پارسایی مربوط به فرزندان جان کلام زندگی اخلاقی در نظر گرفته می‌شد. بعد از دوره ادو وسطی، شرایط مالی طبقات به علت حمایت غیر خلاق از رعیت‌های رزمنده بدتر شد. برخی از طبقات ترقی خواه به منظور کسب درآمد مالیاتی بیشتر، کشاورزی یا صنایع دستی را مورد تشویق قرار دادند. علوم و فنون لازم جهت خلق تحصیلات سیستماتیک بتدریج توسعه یافت. این نوع تحصیل جیسوگاکو (علم کاربردی) خوانده می‌شود. بعد از نیمه دوم قرن هجدهم، شورش کشاورزان جدی تر شد و این به علت بد شدن شرایط مالی دولت‌های مرکزی و طبقاتی بود. این موقعیت مدارس طبقاتی را ناگزیر از نظم فئودالی ساخت. حتی در دوران انزوا، برای برآورده ساختن نیاز به علوم کاربردی، دستاوردها و علوم هلند از طریق ناگازاکی ارائه می‌شد، و این تنها پنجره باز به سوی دنیای خارج بود. علم پزشکی نخستین شاخه علوم بود

که ارائه شد، اما با شروع فشار نیروهای خارجی به ژاپن جهت باز کردن درهایش، دانش علوم نظامی هم درخواست شد Shogunate . سوابقی در مورد علوم کاربردی و علوم اروپایی ارائه شده از سوی هلند را گردآوری کرد، اما از ترس تضعیف تسلط فئودال‌ها، عامه را از یادگیری این علوم منع کرد. در سال ۱۷۹۰، قانون کنترل آموزش وضع شد که بر اساس آن کنفوسیوس رسمی «علوم ارتدکس» در نظر گرفته می‌شد. با این حال، با افزایش مشکلات در داخل و فشار از خارج در قرن نوزدهم، برخی از طبقات ترقی خواه، علوم کاربردی را به کار می‌گرفتند و حتی تعلیمات اروپایی را در مدارس طبقاتی تدریس می‌کردند.

تراکویا در دوره ادو

قبلاً اشاره مختصری به تراکویا، مدرسه معبد دوران ادو و مکانی جهت آموزش کودکان داشتیم بعد از قرن هجدهم، تراکویاهایی از این قبیل تا حد مؤسساتی جهت آموزش کودکان شهرستانی و کشاورز و جوانان رزمنده‌ای که به سن مناسب حضور در مدارس طبقاتی نرسیده‌اند، توسعه یافت. آموزش دیگر در قسمتی از ساختمان معبد بودایی ارائه نمی‌شد، بلکه در ساختمانی مجزا انجام می‌شد، و کشیش‌های شیتو پزیشان، سامورایی‌های فاقد استاد، و آدم‌های بی‌اسم و رسم فاضل و دانشمند و امثالهم به عنوان معلم عمل می‌کردند، در حالی که قبلاً فقط کشیش‌های بودایی چنین مقامی داشتند. آموزش با تدریس نوشتن آغاز می‌شد. در برخی از مدارس توسط همسران معلمان به دختران آداب معاشرت آموزش داده می‌شد، و مدارس مخصوص دختران هم وجود داشت. گاهی هم محاسبه با چرتکه یاد داده می‌شد. محتوای آموزش شامل یادگیری نوشتن کانا (دست خط‌های هجایی) و حروف چینی بود. تفسیرهایی در مورد ارایمونو و دیگر کتب و اصول و خطابه‌های اخلاقی وجود داشت. آموزش اخلاق بر پایه کنفوسیوس

رسمی بود، اما اصول بورسیه چینی نیز در این کتاب‌ها ارائه می‌شد. این را نه تنهایی توان این عامل استاد داد که نویسندگان این کتاب‌ها کشیش‌های بودایی بوده اند، بلکه نشان می‌دهد که ایده‌های کنفوسیوس که ارائه دهنده دیدگاه‌های اخلاقی طبقه حاکم است با تمامی جوانب زندگی آدم‌های عادی هماهنگ نیست. برخی از کتاب‌ها برای استفاده رزمندگان، هنرمندان، و کشاورزان اصلاح شد، و شواهدی برای تقاضاهای فراینده خواندن و نوشتن در میان طبقات متوسط رو به بالا فراهم آورد.

Shogunate و دولت‌های طبقاتی (به جز چند استثناء) تراکویا را کنترل می‌کردند. اگر چه مشخص نیست چند تراکویا در صحن رژیم توکوگاوا (۱۸۶۸) وجود داشته، اما برآورد قابل قبول بیش از دوهزارمی‌باشد، اما بدون شک تعداد واقعی چند برابر آن است).

برخی از دولت‌های طبقاتی مؤسسه‌ای آموزشی به نام گوگاکو برای آموزش مردم عادی بنا نهادند. مدارک در دسترس اجازه نمی‌دهند تخمین درستی از تعداد کودکان تحصیل کرده در تراکویا داشته باشیم، اما پروفیسور در از انگلستان فرضیه معتبری ارائه داد، مبنی بر اینکه ژاپن نرخ باسوادی ۵۴ درصدی برای پسران و ۱۹ درصدی برای دختران داشته است.

مدرنیسم آموزشی

دوره اصلاحات میجی

سیستم آموزش مدرسه‌ای مدرن ژاپن در طول دوران میجی (۱۸۶۸-۱۹۱۲) بسیار سریع توسعه یافت. Shogunate توکوگاوا که قادر به هماهنگی با موقعیت دشوار داخلی و فشارهای خارجی نبود، قدرت حاکمیت خود را رها ساخت. در سال ۱۸۶۸ (سال اصلاحات میجی) دولت جدیدی با بودن

امپراطور در رأس آن سازماندهی شد و مقامات جذب شده از طبقات فئودال قدرتمند بخش غربی ژاپن را رهبری کرد. با وجود یک سری جنگ‌های داخلی، خانواده توکوگاوا از ویرانی گریختند، و Shogun قبلی در میان لردهای فئودال منطقه شیزو کاریکی شد. بعد از اصلاحات موافقت شد که برای شروع تمام لردهای فئودال بر قلمرو خود فرمانروایی کنند. حتی در طول این دوره، مدارس طبقاتی بیشتری تأسیس شدند و مدارس طبقاتی موجود گسترش یافتند. نومازوهای گاکو (مدرسه نظامی نومازو) که توسط خانواده توکوگاوا تأسیس شده بود کم و بیش مدرسه‌ای نظامی بود، اما علوم مدرن غربی و یک یا دو زبان اروپایی هم تدریس می‌کرد. این مؤسسه از جایگاهی که در میان مؤسسات آموزشی این دوره داشت به خود می‌بالید. تعداد تراکویا نیز در طول این زمان افزایش یافت، و مؤسسات خصوصی آموزشی کوچک که کنفوسیوس یا علوم و زبان‌های اروپایی را آموزش می‌دادند، در توکیو به سرعت توسعه یافتند. کایوگیجیکو، پیشرو دانشگاه کایو امروزی یکی از بهترین دانشگاه‌های خصوصی ژاپن توسط فوکوزاوا یوکیچی، ادیب و مبلغ آموزش عمومی در دوران درست پیش از دوران اصلاحات میجی تأسیس شد. نخستین دانشگاه مدرن ژاپن (دایگاکو) توسط دولت و در سال ۱۸۸۷ تأسیس شد و دانشگاه توکیو نام گرفت این در نتیجه پیدایش شوهیکو، بزرگترین مؤسسه آموزشی S hogunate، همراه با کایزیشو (مدرسه علوم اروپایی)، و ایگاکوشو (مدرسه پزشکی) بود. هر دو این‌ها هم توسط دولت توکاگاوا و به منظور تحصیل علوم غربی تأسیس شدند. در سال ۱۸۷۲، دولت جدید میجی قد علم کرد و طرحی برای سیستم مدرسه مدرن به مقیاس فراگیر و به نام «اشاعه سیستم مدرسه‌ای» اعلام کرد. چارچوب اساسی، الگوی سیستم مدارس فرانسه را دنبال می‌کرد، اما عناصری از سیستم‌های چند کشور دیگر نیز بکار گرفته می‌شد. طرح سازماندهی مجدد مدارس نتیجه این بود که دولت آموزش را بعنوان عاملی کلیدی

در شکل‌گیری نوعی آگاهی می‌دید که ژاپن را قادر می‌سازد ملتی مستقل، قدرتمند و ثروتمند شود و این آموزش، جذب دانش‌فنی مدرن را بعنوان ابزاری جهت نیل به این هدف تسهیل می‌کرد. با این وجود، نگرش‌های سلطه‌جویانه کنفوسیوس در مورد آموزش، یعنی ایده به ارث گذاشتن فرهنگ برای نسل‌های آینده، و ایده آل ایمان کامل مریدان به کسانی که از نظر فضل و ادب مافوق او هستند، به هیچ عنوان در آموزش علوم غربی از میان نرفت. نگرش‌های سنتی کنفوسیوس هم نقاط قوت داشت، و هم نقاط ضعف. آنان توسعه جامعه ژاپن را توسط احترام موروثی به کیفیت آموزش فراهم آوردند، اما احترام به صلاحیت هنگام - تلفیق خلاقیت فردی با آموزش علوم و فن آوری - مانع ایجاد کرد. علاوه بر این، چنین احترامی باور نکردنی به صلاحیت به تقویت وضع روحی کمک کرد و به پیدایش سلطه‌جویی و خودکامگی سیاسی انجامید. اعلام رسمی سیستم مدارس، تقسیم کامل ژاپن به ۸ ناحیه فرهنگی را آغاز کرد که یک ناحیه علمی را به ۳۲ ناحیه مدرسه متوسطه، و یک ناحیه مدرسه متوسطه را به ۲۱۰ ناحیه مدرسه ابتدایی تقسیم می‌کرد. هدف این بود که در هر ناحیه فرهنگی یک دانشگاه، در هر ناحیه مدرسه متوسطه یک مدرسه متوسطه، و در هر ناحیه مدارس ابتدایی، یک مدرسه ابتدایی وجود داشته باشد. از این رو، انتظار می‌رفت که ۲۵۶ مدرسه متوسطه و ۵۳/۷۶۰ مدرسه ابتدایی در سراسر کشور احداث گردد. به علت به مرحله اجرا درآمدن سیستم مدارس جدید، به انواع مختلف مدارس که قبلاً در هر قلمرو طبقاتی عمل می‌کردند دستور داده شد، عملکرد خود را متوقف سازند. تا آن زمان، سیستم طبقات منسوخ شده بود و سیستم C o Prefecture جای آن‌ها را گرفته بود. با این وجود، مدارس تأسیس شده توسط طبقات فئودال به همان شکل قبلی باقی ماندند. دولت جدید با لغو آن جویای تسلط بر آموزش مردم بود. این نظام فقط تا حدودی شناخته می‌شد. در مورد دانشگاه‌ها، فقط دانشگاه توکیو تأسیس شد، هفت دانشگاه

دیگر که در برنامه بودند، تأسیس نشدند و همین در مورد مدارس متوسطه و ابتدایی صادق بود. بیشترین کاری که دولت توانست انجام دهد، سازماندهی مجدد مؤسسات آموزشی موجودی چون مدارس طبقاتی پیشین، مؤسسات خصوصی، و تراکویا، و تأسیس مدارس جدید با استفاده از ساختمان‌های معابد بودایی و خانه‌های شخصی بود. ساخت تعداد مدارس موجود در برنامه غیر ممکن بود. طبق مطالعات انجام شده در سال ۱۸۷۶، از بیست هزار مدرسه ابتدایی، حدود ۴۰ درصد از معابد بودایی استفاده می‌کردند؛ ۳۳ درصد خانه‌های شخصی بودند؛ و فقط ۱۸ درصد ساختمان‌های جدید داشتند. حدود ۶۰ درصد آن‌ها دارای یک معلم بودند و کمتر از ۲۰ درصد دو معلم داشتند. در ابتدای کار، مدارسسی که با این سیستم جدید عمل می‌کردند، خیلی مورد استقبال طبقه رزمنده کشاورز یا مردم عادی قرار نگرفتند. دولت مقامات محلی را تشویق کرد که سعی کنند کودکان مناطق خود را به حضور در این مدارس وادار کنند، اما این تأثیری جزئی داشت. آموزش به شکل غربی، برای طبقات رزمنده کشور که با آموزش کنفوسیوس کاملاً خو گرفته بودند، کودکانه به نظر می‌رسید و برای مردم عادی هم آموزش به سبک غربی کاملاً بیگانه بود. محتوای کتب ترجمه کتاب‌های مورد استفاده در غرب بود و به این دلیل و دلایل دیگر کودکان در مدرسه حضور نمی‌یافتند. بعلاوه، در روزهای نخستین دوره میجی، آموزش حتی در سطح ابتدایی هم رایگان نبود، و این بار اقتصادی بالا توسط والدین تحمل می‌شد. این علت دیگری برای عدم تأیید نظام نوین مدرسه‌ای توسط مردم بود. نارضایتی از دولت جدید حوادثی را موجب شد که در آن ساختمان مدارس سوختند. این حوادث در حدود سال ۱۸۷۳ آغاز و تا سال ۱۸۷۷ ادامه یافتند. در این اثنا، معلمان واجد شرایط جهت سیستم مدرسه‌ای جدید بسیار نادر بودند، و تربیت معلم یکی از وظایف عاجلی بود که دولت با آن مواجه بود. در سال ۱۸۷۳، یک مدرسه عادی تأسیس شد و معلمان خارجی برای تدریس با روش

تدریس مدارس ابتدایی خارجی استخدام شدند، تا اصول پایه‌ای آموزش در مدارس ابتدایی ژاپنی بتواند بنیان نهاده شود. مدارس عادی در سال ۱۹۸۵، ۸ عدد بودند، اما بعد از دو سال، مدارس عادی ملی بااستثاء مدرسه عادی توکیو و مدرسه عادی دخترانه توکیو همه از میان رفتند. در سال ۱۸۷۸، قانونی به تصویب رسید که به موجب آن ضرورت داشت هر P refecture مدرسه عادی خود را تأسیس کند. تا سال ۱۹۴۰، زمانی که مدارس عادی تا سطح مؤسسات آموزش عالی ارتقاء یافتند و تحت حمایت دولت ملی قرار گرفتند، مدارس نیز در همان سطح مدارس متوسطه باقی ماندند و توسط دولتی P refecture اداره می‌شدند. فرهنگ آموزش به روش غربی در بخش نخست دوران میجی به شکل انفجار گونه‌ای اشاعه یافت. مؤسسات خصوصی که زبان‌های اروپایی تدریس می‌کردند، از نظر کمی افزایش یافتند، و این بر سیاست دولت در مورد ارجحیت دادن به تمدن و روشنفکری به نسبت هر چیز دیگری تأثیر گذاشت. حدود پایان دهه ۱۸۷۰، جنبش دیگری پدید آمد که مورد حمایت تعدادی از سنت‌گرایان بود و هدف آن به طور مستقیم، قانون امپراتوری بود. با پیش چشم داشتن این هدف، از این مسئله طرفداری می‌شد که اخلاقیات کنفوسیوس مرسوم باید ژاپنی شود و دولت شینفوگرا به عنوان مذهب ملی برقرار شد. آموزش جدید توسط حامیان این طرز تفکر به عنوان ضد ژاپنی بودن مورد حمله و انتقاد قرار گرفت. از سوی دیگر، بعد از دوران اصلاحات، گروهی از مردم که در معرض افکار آزادی خواهانه اروپا قرار گرفته بودند، جنبش حقوق دموکراسی را بنا نهادند. دولت که اصولاً توسط اعضاء فعال طبقات با نفوذ رهبری می‌شد احساس کرد که مورد تهدید این «جنبش حقوق دموکراتیک» قرار گرفته است و شروع کرد به جلوگیری از تأثیر این نحوه تفکر در دنیای آموزش. بروکرات‌های دولتی که متعهد به سیاست روشنفکری بودند، در مورد سیاست آموزش مخالف درباریان بودند، اما همزمان در احساس ناامنی و تهدید با آن‌ها همدردی

می‌کردند. هر دو حزب در یک چیز توافق داشتند و آن این بود که: مردم باید از طریق قدرت آموزش وفادار و مطیع دولت شوند. موری آرینوری، وزیر آموزش سال ۱۸۸۵، شخصیتی پیشرو در جنبش روشنفکری و ملی‌گرایی بود که این سودا را در سر می‌پروراند که از ژاپن ملتی ثروتمند و توانمند بسازد. او به عنوان نماینده مبارزات روشنفکری، با گروه دربار امپراطوری که هدفشان حاکمیت مستقیم امپراتور بود مخالف بود و در مقابل افکار ارتجاعی آن‌ها مقاومت و ایستادگی می‌کرد و در مقابل سیاست آنان در مورد آموزش مذهب و اخلاقیات به نام امپراتور یا دولت موضع می‌گرفت. سیاست آموزشی دولت تا سال ۱۸۸۶ مکرراً مورد حمله قرار می‌گرفت؛ در آن زمان، موری قانون دانشگاه امپراتوری، قانون مدارس عادی، قانون مدارس ابتدایی، و قانون مدارس متوسطه را تدوین نمود، و از این طریق سیستم آموزشی « برای دولت و توسط دولت » را بنیان نهاد. سیستم آموزش اجباری هنوز به مورد اجراء گذاشته نشده بود، اما در طول این دوران پایه‌های آن برگزار گردید. موری، به این نحو، در برقراری پایه‌های آموزش ملی سهم بسزایی داشت. با این حال، او هدفی مستعد برای مرتجین بود و در روز جشن تصویب قانون اساسی (۱۸۹۰) توسط تروریستی مورد سوء مقصد قرار گرفت. به این ترتیب، مخالف پیشرو تئوری مذهب دولتی و منتقد صریح اللهجة ارتجاع توسط خشونت به قتل رسید پس از آن، رهبران بروکرات روشنفکر و مرتجعیت دربار امپراتور با سازش موافقت کردند و در سال ۱۸۹۰، باز نویسنده نسخه مجدد آموزش سلطنتی که دستورالعملی رسمی در مورد اخلاقیات ملی بود، به نام امپراتور به تصویب رسید. این اتفاق در همان سال افتتاح مجمع ملی و بر مبنای قانونی اساسی جدید روی داد، که شامل تضمین حقوق مردم و تصریح سلطنت محدود طبق قانون اساسی بود. صدور باز نویسنده آموزش سلطنتی راه را برای نیم قرن آموزش ملی بر اساس « اخلاقیات ملی » و متمرکز حول محور ستایش امپراتور هموار کرد. روند مایل به سمت فراملی‌گرایی،

شیتونیزم دولتی، و نظامی گرایبی که در درون درست بیش از شیوع جنگ جهانی دوم مستحکم شده بود، این بازنویس سلطنتی در مورد آموزش را که به عنوان محدود کننده دموکرات شدن آموزش ژاپن عمل می‌کنند، در متن خود دارد.

ساختار آموزشی

سیستم اساسی آموزش بر پایه ترکیبی از نظام‌های آموزشی انگلستان، فرانسه و آمریکا قالب ریزی شده و شاید مدل آموزش آمریکا بیشترین تأثیر را داشته است. نظام آموزشی ژاپن به طور کلی از مقاطع آموزشی مختلف به شرح ذیل متشکل می‌گردد:

- مراکز پیش دبستانی
- مدارس ابتدایی (شوگاگو)
- مدارس مقدماتی متوسطه (چوگاگو)
- مدارس تکمیلی متوسطه (کوگو؛ کوتایگاگو)
- مراکز دانشگاهی

الگوی اصلی نظام مدرسه در ژاپن سیستمی یکپارچه می‌باشد. این سیستم بعد از سال ۱۹۴۷، و با اصلاح سیستم دو گانه قبلی بنا نهاده شد. مدارس عالی فنی در سال ۱۹۶۲ بعنوان مؤسسه ای اضافی بر مؤسسات سیستم یکپارچه و با هدف تربیت متخصصان مهندسی درجه میانی ایجاد شدند، اما تعداد این مدارس هنوز به نسبت پایین است.

۶ سال مدرسه ابتدایی و ۳ سال مقطع مقدماتی متوسطه اجباری است. درصد حضور در مدرسه در هر دو سطح ۹۹,۸ درصد می باشد. حدود ۹۶,۸ درصد از کسانی که دوره مقدماتی متوسطه را به اتمام رسانده اند، پس از گذراندن امتحان ورودی به مقطع تکمیلی متوسطه راه می یابند که خود به سه نوع تقسیم می شوند:

- مدارس آموزش عمومی
- مدارس حرفه ای که دانش کاربردی و تکنیکهای صنعت، کشاورزی، بازرگانی و غیره را آموزش میدهند.
- مدارس مکاتبه ای ترکیبی

بسیاری از مراکز تکمیلی متوسطه هم دروس عمومی و هم دروس حرفه ای را ارائه میدهند.

دوره حضور در مراکز تکمیلی متوسطه برای دانش آموزان تمام وقت ۳ سال و برای دانش آموزان پاره وقت سه سال یا بیشتر می باشد. دانش آموان پاره وقت ۷/۰ درصد کل تعداد دانش آموزان مراکز تکمیلی متوسطه را تشکیل میدهند. بعلاوه، دروس مکاتبه ای در سطح دبیرستان در دسترس می باشند. تحت این سیستم، یک دانش آموز کتابهای داده شده را مطالعه می کند و در فواصل معین مقالات تخصصی ای در مورد موضوعات داده شده ارائه میدهد، و برای دوره ای معین آموزش می بیند و اگر در امتحانات قبول شود، به او دیپلم متوسطه اعطا می شود. مدارس عالی عموماً براساس دوره های دوساله عمل می کنند. کالجهایی وجود دارند که دوره های سه ساله ارائه می دهند، اما تعدادشان کم است. یکی از ویژگیهای این کالجهای این است که تعداد زیادی از آنها مختص زنان می باشند. تعداد کل مدارس عالی در اول ماه می ۱۹۹۷، ۵۹۵ مدرسه بوده است. از کل ثبت نام، ۹۰/۲ درصد را دختران تشکیل میدهند. دومین ویژگی

این مدارس این است که تعداد قابل توجهی از آنها مؤسساتی خصوصی هستند. مدارس عالی خصوصی ۸۴/۷ درصد کل مدارس عالی را تشکیل می‌دهند سومین ویژگی، روند اخیر مستقر سازی مدارس عالی در شهرستانهای کوچک، متوسط و مناطق روستایی می باشد. کالجها یا دانشگاهها مطابق با دوره های چهار ساله عمل می کنند. دانشجویان در طول این چهار سال، دوره آموزش عمومی (شامل سه بخش ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی و علوم طبیعی)، زبان خارجی، دوره های بهداشت و بدنسازی، و دوره های تخصصی را می گذرانند. اما دانشجویان پزشکی باید دوره های ۴ ساله علوم پزشکی را بگذرانند و دو سال هم بیشتر از دانشجویان رشته های دیگر صرف تحصیل کنند. برخی از دانشگاه ها دوره های پنج ساله شبانه ای برای جوانانی فراهم می آورند که در طول روز کار می کنند. در سال ۱۹۹۷، ۵/۲ درصد کل دانشجویان دانشگاه دوره های شبانه را می گذرانند. علاوه بر آن، چند دانشگاه هم دوره های مکاتبه ای ارائه می‌دهند. تفاوت‌های گسترده ای میان یک مؤسسه آموزش عالی و مؤسسه دیگر براساس نوع مؤسسه سنت و تاریخ و بسیاری عوامل دیگر وجود دارد. تفاوت‌های عظیمی هم می تواند در تسهیلات و کیفیت آموزش مشاهده شود. به این علت، کالجها و دانشگاهها براساس اعتبارشان درجه بندی می شوند. در نتیجه، نرخ تقاضای ورود به مؤسسات بسیار معتبر بسیار بالاست.

دانشگاه های کارشناسی ارشد، دوره ای دوساله برای مدرک فوق لیسانس و دوره سه ساله جهت مدرک دکترای بعد از دوره کارشناسی ارشد ارائه می‌دهند. دانشجویان فوق لیسانس مدرک فوق لیسانس یا دکترای بعد از گذراندن امتحان دریافت می‌دارند. با این حال در مورد دانشجویان پزشکی، از آنجا که باید دوره ۶ ساله کارشناسی را بگذرانند، فقط دوره دکتری در سطح فوق لیسانس ارائه میشود.

نگاهی گذرا

در طول دوره طولانی مدت فتودالی پیش از دوران اصلاحات میجی در سال ۱۸۶۸، تشکیلات آموزش مختلفی جهت ارائه خدمت به نیازهای طبقات مختلف اجتماعی توسعه یافتند. لردهای ایالتی، مدارس ویژه‌ای برای کودکان طبقه رزمنده، و مدارس برای اعضای ثروتمندتر طبقه کشاورز و بازرگان راه اندازی کردند که توسط جامعه روستایی اداره می‌شدند. نوع دیگری از مدارس خصوصی تراکویا بود که خواندن و نوشتن و ریاضیات را به کودکان مردم عامی آموزش می‌دادند و اغلب در مناطق شهری قرار داشتند. یک سیستم مدرن و ملی آموزشی در سال ۱۸۷۲ در ژاپن مطرح شد. در این زمان بود که دولت مدارس ابتدایی و راهنمایی را در سراسر کشور راه اندازی کرد. در سال ۱۸۸۶، هر کودکی باید ۳ یا ۴ سال در مدرسه ابتدایی حضور می‌یافت. در سال ۱۹۹۰ آموزش اجباری رایگان شد، و در سال ۱۹۰۸، دوره آن تا ۶ سال توسعه یافت. بعد از جنگ جهانی دوم، این دوره مجدداً توسعه یافت و به ۹ سال فعلی رسید، که دوران ابتدایی و راهنمایی را شامل می‌شد. ساختار اصلی و اصول نظام آموزش فعلی در ۲ قانون مصوبه ۱۹۴۷ طرح ریزی شدند که قانون اساسی آموزش و قانون آموزش مدرسه‌ای می‌باشند. یک اصل پایه‌ای که در قانون اساسی تشریح شده، تساوی فرصت آموزش برای همه می‌باشد. این قانون تبعیض بر اساس نژاد، طبقه، جنسیت، موقعیت اجتماعی، شرایط اقتصادی یا سوابق خانوادگی را ممنوع می‌کند. هدف اصلی نظام آموزش، خلق شهروندانی متکی به خود از ملتی دموکرات و صلح طلب می‌باشد که به حقوق بشر احترام بگذارند و به حقیقت و صلح عشق بورزند. این قانون بر اهمیت آگاهی سیاسی و بردباری ندهی در رشد شهروندانی سالم تأکید می‌ورزد، اما بالاخص هر گونه رابطه‌ای را میان احزاب سیاسی یا مذهبی و آموزش ممنوع می‌کند. مطالعات اجتماعی شامل عنصر مرکزی برنامه آموزش مدارس

دولتی منطبق با قانون اساسی آموزش می‌باشد، که از دولت و مسئولان محلی نیز درخواست می‌کند مؤسساتی چون کتابخانه، موزه و تالار شهرداری را تأسیس کنند. در حال حاضر نظام آموزشی زاپن به ۵ مرحله به شرح ذیل تقسیم می‌شود:

- مقطع پیش دبستانی (یک تا سه سال)
- مقطع ابتدایی (شش سال)
- مقطع مقدماتی متوسطه (سه سال)
- مقطع تکمیلی متوسطه (سه سال)
- مقطع مقدماتی آموزش عالی (معمولاً ۴ سال)

مدارس عالی نیز وجود دارند که دوره تحصیلی ۲ یا ۳ ساله ارائه می‌دهند. بعلاوه بسیاری از دانشگاه‌های دوره‌های فوق لیسانس، تحصیلات پیشرفته را فراهم می‌آورند. آموزش برای کودکان ۶ تا ۱۵ سال اجباری و رایگان است. با این حال، اکثریت عظیمی از فارغ التحصیلان، مدارس راهنمایی مصمم به ادامه تحصیل هستند، و در واقع در حال حاضر، دبیرستان بخش مهمی از آموزش می‌باشد. در سال ۱۹۹۵، ۹۷٪ از کل دانش‌آموزان وارد دبیرستان شدند، که این میزان مشابه میزان ورودی‌های به دبیرستان ایالات متحده می‌باشد، و ۴۵ درصد از دانش‌آموزان دبیرستان تا سطح دانشگاه ادامه تحصیل دادند. این درصد پایین‌تر از درصد دانش‌آموزان آمریکایی می‌باشد، در آمریکا تقریباً نیمی از دانش‌آموزان وارد دانشگاه می‌شوند، اما درصد مربوط به ژاپن بالاتر از درصد مربوطه به کشورهای اروپای غربی می‌باشد. علاوه بر مدارس عالی و دانشگاه‌ها، تعدادی از دانش‌آموزان وارد مدارس حرفه‌ای می‌شوند. به علاوه، در سال ۱۹۸۵، دانشگاه هوایی افتتاح شد تا فرصتی برای ادامه تحصیل بزرگسالان از طریق گرفتن

فرستنده‌ای که خطابه‌ها را در رادیو و تلویزیون پخش میکند، فراهم آورد. علاوه بر تسهیلات آموزشی در دسترس عامه، در تمام مراحل این نظام، مدارس خصوصی هم وجود دارند. این مدارس نقش مهم و ویژه‌ای در آموزش پیش دبستانی و دانشگاه ایفا می‌کنند، که هر دو فراتر از محدوده نظام اجباری می‌باشند. از ماه می سال ۱۹۹۴، ۸۰ درصد کودکان کودکستانی و ۷۳ درصد دانش‌آموزان دانشگاهی در مؤسسات خصوصی ثبت نام کردند و ۳۰ درصد دانش‌آموزان دبیرستانی در مدارس خصوصی حضور یافتند. تعداد دانش‌آموزان ژاپنی که در خارج از کشور تحصیل می‌کنند، رو به افزایش است. در سال ۱۹۹۴/۱۵۱۰ دانش‌آموز در کشورهای خارجی درس می‌خواندند. در سال ۱۹۹۴، ۵۴۰۰۰ دانش‌آموز خارجی در ژاپن بودند که حدود نود درصد آن‌ها از آسیا بودند.

آموزش پیش دانشگاهی

آموزش پایه

سن آغاز دوره: ۶ سال

سن اتمام دوره: ۱۵ سال

آموزش ابتدایی

مدت زمان دوره: ۶ سال

بین سنین ۶ تا ۱۲ سال

گواهینامه اعطایی: گواهینامه پایان دوره ابتدایی

آموزش مقدماتی متوسطه

نوع مدارس ارائه کننده: مدارس راهنمایی

مدت زمان دوره: ۳ سال

بین سنین ۱۲ تا ۱۵ سال

گواهینامه اعطایی: Chugakko Sotsugyo Shameisho (گواهینامه پایان دوره سیکل)

آموزش تکمیلی متوسطه

نوع مدارس ارائه کننده: مدارس متوسطه مکاتبه ای

مدت زمان دوره: ۴ سال

بین سنین ۱۵ تا ۱۹ سال

نوع مدارس ارائه کننده: مدارس متوسطه پاره وقت

مدت زمان دوره: ۴ سال

بین سنین ۱۵ تا ۱۹ سال

گواهینامه اعطایی: Kotogakko Sotsugyo Shomeisho (گواهینامه دیپلم متوسطه)

نوع مدارس ارائه کننده: دبیرستانها

مدت زمان دوره: ۳ سال

بین سنین ۱۵ تا ۱۸ سال

گواهینامه اعطایی: Sotsugyo Shomeisho Kotogakko (مدرک پایان دبیرستان)

چالشهای اساسی

سیستم آموزش ژاپن رو به تغییر است ، اما با این وجود و علیرغم اینکه مردم هم به این عامل اذعان

دارند، گرایش براینست که بجای تمرکز بر برخی از تأثیرات این تغییرات ، بر جنبه های ساختار این سیستم

آموزشی تأکید شود (بعنوان مثال سیستم ۳-۳-۶ و تغییرات در سرمایه گذاری در آموزش عالی)

البته بخشی از دلایل این موضوع بر این است که بعثت ادامه دار بودن این اصطلاحات، همیشه امکان درک اینکه چه تغییراتی روی داده است، و اینکه این تغییرات کوتاه مدت هستند یا دراز مدت وجود ندارد. روند اصلاحات جاری ریشه عمیقی در اصلاحات دهه ۸۰ دارد.

نقطه آغازی مفید و مطمئناً عامه پسند است که آنرا با ایدئولوژیهای کنفوسیوس مربوط می‌سازیم. این کاریست که اغلب سیاست مردان ژاپن، بویژه سیاستمداران محافظه کاری چون ناکازون انجام می‌دهند. خطر چنین روش اینست که تأثیر نوعی از مذهب یا ویژگی اخلاقی موجود را ارائه دهد، در حالیکه بسیاری از مردم ژاپن ایدئولوژیهای از این قبیل را بعنوان معیار به ارث ببرند. ژاپن در قرن نوزدهم، پروسه امتحانات خود را براساس مدل Prussion ارائه داد.

در سیستم جدید اصول شایسته سالاری، جایگزین تولد در خانواده اشرافی و یا حقوق سرپرستی بعنوان استحقاق بروکراسی و در نتیجه موقعیت اجتماعی گردید. قابل توجه ترین و کاربردی ترین مثال تعداد عظیم سیاستمداران و بروکراتهای پیشرو با سوابق تحصیلی در دانشگاه توکیو می‌باشد، با وجود این فارغ التحصیلان که در رأس سلسله مراتب آموزش ژاپن قرار دارند، شاید بتوان این نتیجه را گرفت که این سیستم شایسته سالار است. چنین سیستمی دانشجویان را بیشتر قادر به دنبال کردن علائق خود و ایجاد تغییرات در نظام امتحانات و نیز در جامعه یعنی جایی که روابط قدیم مدرسه دیگر برای ارزیابی استعداد بالقوه کارکنان حیاتی نیست، رهنمون می‌سازد. یکی از اهداف اصلی نظام آموزشی ژاپن که در سراسر دوران پس از جنگ ثابت مانده است و منبواکاگوشو مکرراً برآن تأکید کرده است، ایجاد سیستمی تساوی طلب بوده است که بلافاصله پس از روند اصلاحات ناکازون آغاز شده است. عدم تبعیض به واسطه امکان دسترسی همگانی به کلیه سطوح آموزشی در سراسر چهل و هفت Prefecture ژاپن، حضور

گسترده کودکان ژاپنی در مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه، استفاده از استانداردهای تحصیلی و استفاده از کتابهای تأکید شده قابل تأیید است. اینکه نظام تساوی طلب است، شاید نشان دهد که ممکن است شاینده سالار نباشد. با این حال این سیستم به آن حدی که اغلب به آن باور رهبری می شویم، تساوی طلب نیست، و کلمه کلیدی در نتیجه گیری آمانو، فرصت می باشد چون با وجودی که هر دانش آموزی قادر است به امکانات آموزشی تقریباً یکسانی در کلیه مناطق کشور دسترسی داشته باشد، اما هنوز در کیفیت آموزش تفاوتی مشهود میباشد.

مسئله دیگر اینکه آیا سیستم ورودی عادلانه است یا نه (یعنی دانش آموز براساس توصیه پذیرفته می شود، یا با گذراندن امتحان ورودی)

بدون بررسی این شرایط شخص نمیتوان در مورد شاینده سالار بودن یک سیستم تصمیم گیری نمود. با وجود اینکه شاید دانش آموزان مدارس آموزشی یکسان می بینند (و با وجود اینکه امکان دارد تجربیات آنها به علت تفاوتی در کارکرد و منابع آموزش مختلف متفاوت باشد)، اما از اهمیت بخش دیگر سیستم، یعنی جو کو (مدارس خصوصی آمادگی امتحانات) نمیتوان غافل شد جو کوشاید بد نام ترین سیستم آموزش ژاپن باشند. آنها معمولاً بعنوان مدارس صرفاً درگیر در آماده سازی دانش آموزان جهت امتحانات توصیف میشوند، اما در واقع انواع مختلف بسیاری از جو کوها وجود ندارند، به علاوه تعداد محدود جو کوی موجود نیز هر یک نقشهای متفاوتی ایفا می کنند. علت بد نام شدن این مدارس در این است که همچون سلاحهای تاکتیکی در نژاد سلاحهای گسترش دهنده آموزش می باشند. به این علت است که دانش آموزان جهت کسب امتیاز نسبت به دانش آموزان دیگر در این مدارس حضور می یابند. اهمیت این مدارس چنان تعیین کننده است که برخیها شروع کرده اند به پرسیدن این سوال که آیا امکان دارد جو کوها

علت عملکرد بالای دانش آموزان در مسابقات بین المللی باشند. علاوه بر این ، با وجودیکه برخی از جوکوها تکنیکهای آموزش ابتدای را توسعه داده اند ، رینکیوشین (شورای ویژه نخست وزیر ناکازون) حتی میخواست جوکوبخش شناخته شده سیستم آموزش شده و جایگزین مدارس عادی گردد. اگر جوکوها به این درجه از اهمیت برسند ، شخص به هنگام قضاوت در مورد کیفیت و نقش سیستم آموزش ژاپن ، نقطه کلیدی ای که باید به خاطر سپرد ، اینست که دسترسی به جوکو چیزی نیست که بتوان برای همه تضمین کرد. بعکس مدارس درجه یک ، که ورود به آنها دست کم تا حدی ، براساس نتایج امتحان یا عملکرد در مرحله پایین تر سیستم آموزش صورت می گیرد. ورود به جوکو را اساساً پول تعیین می کند. با وجودیکه هزینه های حضور در جوکو مهم شمرده نمی شود ، اما واقعیت اینست که به جای عملکرد آموزشی ، پول بخشی از مکانیزم انتخاب شده است . به صورت منطقی ، جوکو بعکس آموزش شاینده سالار اداره می شود .

همه کودکان ژاپنی در جوکو حضور نمی یابند اگر چه شاید تصور به گونه ای دیگر باشد.

با توجه به مراحل آموزشی ، تفاوتی میان آنها وجود دارد که شاید مهم تر از همه این باشد که اغلب

تفاوتهای منطقه ای قابل توجهی وجود دارد.

در این نقطه است که به نظر می رسد این نظام شاینده سالار میشود - از این نظر که بهترین دانش

آموزان به بهترین مدارس می روند ، و دانش آموزان ضعیفتر به مدارس معمولی تر می روند یا مجبورند به

طور کامل از سیستم بیرون بروند . دسته بندی دانش آموزان در این سطح این باور را القا می کند که دغدغه

خاطر سیستم رسمی آموزشی در مورد تساوی در مفهوم گزینش دانش آموزان براساس تفاوتهای آنان در

استعدادهای ذاتی یا موفقیتهای آنان در جوکو می باشد . نظریه قبلی نیاز به توجه بیشتری دارد . این عقیده

که دانش‌آموزان ممکن است در قابلیت‌های ذاتی تفاوت داشته باشند از نظر سنتی عقیده‌ای عامه پسند نبوده است. گرچه ممکن است توافقاتی وجود داشته باشد که تفاوت‌هایی در استعداد‌های ذاتی وجود دارد، اما سیستم در درون خود و شیوه‌هایی که دانش‌آموزان به آن نحوه آموزش داده می‌شوند طوری برنامه‌ریزی شده که این مسئله را در نظر بگیرد. این شاید عامل دیگری باشد، چون جو کو تلاش می‌کند تا اذهان تیز هوش را به فعالیت بیشتری وادارد. در واقع، در ژاپن، ظاهراً تصور بر این است که تمام کودکان استعداد بالقوه مساوی دارند و تفاوت در موفقیتها از تفاوت در «تلاش، پشتکار، و خودنظمی ناشی می‌شود»، نه از تواناییهای فردی»

این نظریه ظاهراً اینگونه است که با وجودی که هدف سیستم آموزش تساوی طلبی است اما بعلمت تفاوت‌های موجود در تلاش، پشتکار و خودنظمی اختلافاتی وجود دارد و این مطمئناً بیش از هر چیز دیگر بیانگر شاینده سالار است. از آنجا که اصلاحات آموزشی آغاز شده توسط ناکازون در اواسط دهه ۸۰ آغاز شد، حرکت روز افزونی به سمت ارائه آموزش به نخبگان و دور شدن از آموزش تساوی طلب سنتی وجود داشته است. رینگیشین هرگز به وضوح خواستار آموزش نخبگان نبوده است، اما با این وجود پیش‌بینی‌هایی که به فرد توجه بیشتری نشان می‌دهند، ظاهراً حرکت‌هایی در این جهت بوده‌اند. نتیجه اینکه شاینده سالار بودن سیستم آموزشی ژاپن مورد شک و تردید قرار می‌گیرد ظاهراً از بسیاری جهات اینگونه نیست. اما برای اکثریت دانش‌آموزان ژاپنی و خانواده‌ها شاید شاینده سالارتر از آن باشد که اغلب تصور می‌شود انسان فقط می‌تواند امیدوار باشد که با ادامه تغییرات داده شده در سیستم و تغییر خواسته‌های جامعه ژاپن در آینده وضع بهتری میان سیستم آموزش و جامعه برقرار شود، به طوریکه افراطیها و آنهایی که در حاشیه هستند دیگر آسیب نبینند.

آموزش پیش دبستانی

ساختار آموزشی

مقطع آموزش پیش دبستانی در ژاپن حداکثر مدت زمان سه سال رده های سنی ۳-۶ سال به طول می انجامد. این مقطع آموزشی غیر اجباری و غیر رسمی بوده و با دریافت شهریه از والدین کودکان ارائه می گردد. هدف اصلی مراکز آموزش پیش دبستانی، پرورش ذهنی و جسمی کودکان در یک محیط مناسب آموزشی است. برنامه های آموزشی این مقطع نیز بر ۳۹ هفته آموزشی در سال و ۴ ساعت کلاسی روزانه تجاوز نمی کند.

سال	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۱۵۰۷۶	۲۰۰۷۹۶۴	۹۸۷۰۱۴	۱۰۹۷۵۳	۹۷۴۱۹
۱۹۹۱	۱۵۰۴۱	۱۹۷۷۶۱۱	۹۷۲۴۵۸	۱۱۰۳۵۱	۹۸۱۴۸
۱۹۹۲	۱۵۰۰۶	۱۹۴۸۸۶۸	۹۵۸۹۵۶	-	-
۱۹۹۳	۱۴۹۵۸	۱۹۰۹۱۳۶	۹۳۹۰۵۱	۱۱۳۰۸۱	۱۰۰۰۶۱
۱۹۹۴	۱۴۹۰۱	۱۸۵۲۱۸۳	۹۱۲۰۸۹	۱۱۲۴۱۶	۹۹۷۷۰
۱۹۹۵	۱۴۸۵۶	۱۸۰۸۴۳۲	۸۹۰۵۹۴	۱۰۲۹۹۲	۹۶۷۵۷
۱۹۹۶	۱۴۷۹۰	۱۷۹۸۰۵۰	۸۸۵۹۴۰	۱۰۳۵۱۸	۹۷۲۸۳

مهدهای کودک روزانه و کودکستانها

هدف مهد کودکهای روزانه و کودکستانها فراهم ساختن اساس آگاهی در مورد جهان اطراف برای کودکان پیش دبستانی و تقویت خلاقیت‌های ذهنی آنان از طریق بازی، ترسیم تصاویر، انجام کارهای دستی، و امثال آن می‌باشد. نوزادان و کودکان بر اساس سن به گروه‌های کوچک تقسیم شده و توسط معلمان و مربیان تحت مراقبت قرار می‌گیرند.

درهمه مهد کودک روزانه یا کودکستان می‌توان تصاویر یا کارهای دستی ساخت کودکان را مشاهده کرد که به دیوارها آویخته شده و یا از سقفها آویزانند. کودکان با قطعات چوبی چیزهایی می‌سازند، یا روی تاب و سرسره مشغول فعالیت فیزیکی هستند و یا در فعالیت‌های احساسی چون آواز خوانی، رقص و امثال آن مشغول هستند. مهد کودک های روزانه یکی از زمینه های رفاهی کودکان است که در دوران پس از جنگ رشد خیره کننده‌ای داشته است. کل مهد کودکهای دولتی و غیر دولتی در سال ۱۹۹۷ حدود ۱۴/۰۹۶ بود، و کودکان تحت مراقبت آنها بالغ بر ۱/۷۸۹/۴۵۷ نفر بوده اند. علاوه بر این موسسات، مهد کودکهای زیادی وجود دارند که به این علت که تعداد کارکنان یا صلاحیت آنان و مواردی نظیر آن به حداقل استاندارد ذکر شده در قانون نرسیده است، به آنها مجوز داده نشده است. امروز والدین زیادی در سراسر کشور تمایل دارند کودکان خود را به مهد کودک بفرستند. تقاضای زیاد جهت تاسیس مهد کودکهای روزانه و طولانی ساختن ساعتهای مهد کودک نه تنها به عوامل اقتصادی چون میزان گسترده‌ای از مشاغل باز برای زنان، و نیاز به کار مادران جهت تکمیل درآمد خانواده ها مربوط میشود، بلکه به تمایل زنان جهت مشارکت گسترده تر در فعالیتهای اجتماعی و درک جمعی از مشارکت اجتماعی ایجاد شده به واسطه پرستاری گروهی و آموزش نوزادان و کودکان پیش دبستانی نیز ارتباط دارد. مقررات

مهد کودکهای روزانه و کودکستانها متفاوت هستند. با این حال، گروهی می خواهند هر دو را یکی سازند و آموزش کودکان پیش دبستانی را تحت کنترل سازمانهای دولتی ارائه دهند. نیل این تمایل، اصلاحاتی عظیمی را می طلبد که وزارت آموزش زاین در صدد دستیابی به آن است.

چالشهای پیش رو

در حال حاضر، مراکز پیش دبستانی شامل کودکستانها و مهدکودکهای روزانه می باشند. کودکستانها تحت سرپرستی وزارت آموزش و مهدکودکها تحت نظر وزارت بهداشت و بهزیستی می باشند. با فرض این قضیه که باید تسهیلاتی به منظور تأمین رشد و آموزش کافی برای هر نوزادی فراهم شود، پیشنهادی در مورد ادغام این دو نوع مؤسسه داده شد، و دولت مرکزی اقداماتی چند به منظور هماهنگی این دو وزارتخانه ارائه داده است، که بر ارائه برنامه های آموزشی و مربیان مشترک و تغییر ساعتهای مراقبتی بوده است.

با این وجود، زمانی که تفاوت در عملکردها و نقشهای این دو مؤسسه مد نظر قرار گرفت، روشن شد که ادغام این دو، کار زیاد آسانی نیست. امید آن میرود که آژانسهای دولتی زمینه را برای اجرا فراهم آورند و این بتواند هماهنگی با شرایط محلی به اجرا در آید. در سال ۱۹۹۱، وزارت آموزش دوره های آموزش ضمن خدمت پیش دبستانی را به منظور ارتقاء روشهای تدریس و دوره های کودکستانی ارائه داد و در حال ارتقاء آموزش حین خدمت برای معلمان است که به تازگی واجد شرایط شده اند. وزارت آموزش، هم چنین، رهنمودهای برنامه ریزی شده ای به منظور ارائه آموزش کودکستانی به کلیه کودکان پیش دبستانی، یعنی کودکان سه ساله، آغاز کرده است، و در نظر دارد آموزش کودکستانی را بیشتر و بیشتر بهبود بخشد. نگرانی در مورد آموزش پیش دبستانی رو به افزایش است، و تعداد مؤسساتی که با این آموزش

مواجه هستند ، اندک باقی می ماند . شکاف بسیار گسترده ای در شهریه دریافتی مؤسسات خصوصی و مؤسسات دولتی وجود دارد ، و بار بر دوش والدین سال به سال افزایش می یابد . ساعات مراقبت نیز هماهنگ با ساعت کار مادران نیست . جلسات بررسی این نکات توسط والدین برگزار می شود .

نرخ ثبت نام ناخالص

در حال حاضر ۴۹ کودکستان ملی ۶۰۵۳۰ کودکستان دولتی (دولت محلی) و ۸۰۵۲۴ کودکستان خصوصی وجود دارند که در سراسر ژاپن قرار گرفته اند. تقریباً ۱۰۸ میلیون کودک ۳ سال یا بزرگتر در این کودکستان هائیت نام می کنند. جدا از کودکستان ها، مهد کودک های دولتی ، خصوصی ، نوع مشهور دیگری از آموزش پیش دبستانی وجود دارند که در سراسر ژاپن یافت می شوند.

این روزها، ۲۲۰۴۳۹ مهد کودک (از ۱۹۹۸) وجود دارند که از کودکان ۰ تا ۵ ساله نگهداری می کنند. از آنجا که تعداد مادران کارمند سال به سال افزایش می یابد،

نقش مهد کودک ها در جامعه ژاپن مهمتر و مهمتر می شوند. در سال ۱۹۹۷، کل تعداد کودکان پیش دبستانی (۰ تا ۶ سال) ۷۰۷۶۹۰۰۰ بود که ۲۱۰۲٪ آنها در مهد کودک هائیت نام کرده بودند و ۲۳٪ در کودکستان ها.

از خانواده هایی که در آن فقط پدران شغل تمام وقت دارند، ۹۰۵٪ کودکان در مهد های کودک روزانه حاضر می شوند، در حالی که ۲۴۰۶٪ کودکان به کودکستان می روند.

از سوی دیگر، از خانواده هایی که مادر و پدر هر دو شغل تمام وقت دارند، ۴۸٪ کودکانشان را به مهد کودک های روزانه می فرستند در حالی که ۱۶۰۳٪ کودکانشان را به کودکستان می فرستند.

این ارقام نشان می دهد که مهد کودک های روزانه از تعداد بیشتری از کودکان مراقبت می کنند تا کودکستان ها و هنوز در میان خانواده های با درآمد مضاعف متقاضی بیشتری دارند.

آموزش پایه

ساختار آموزشی

تعداد دانش آموزان مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه طی سال ۱۹۹۸، به ترتیب ۷/۶۶۳/۵۰۰ و ۴/۳۸۰/۶۰۰ نفر بوده است. کودکان پس از ورود شش سالگی در ماه آوریل وارد دبستان می شوند. سال تحصیلی در ژاپن از ماه آوریل آغاز می شود، و این شاید ناشی از این عامل باشد که اول آوریل نشان آغاز سال مالی است. بیشتر مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه سیستم سه ترمی را بکار می برند. نخستین ترم از اول آوریل تا نیمه جولای، دومی از سپتامبر تا آخر دسامبر، و سومی از ژانویه تا آخر مارس می باشد. بین این سه ترم، تعطیلات تابستانه، زمستانه و بهاره وجود دارند. بیشتر کالجها و دانشگاهها سیستم دو ترمی را بکار می برند که شامل ترم آوریل تا سپتامبر تا مارس می باشد. دانش آموزان مراکز آموزشی فوق همچنین در فعالیتهای باشگاهی، کمیته های کلاسی، و جلسات کلاسی شرکت می کنند. وقت ناهار کودکان مسئول به آشپزخانه می روند و غذای مدرسه را به کلاسها می برند و میان اعضاء کلاس پخش می کنند. بیشتر مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه غذای تمام بچه های مدرسه را عرضه می کنند. بعد از کلاسهای روز، بچه ها کلاسها را تمیز می کنند، و در فعالیتهای باشگاهی شرکت می کنند، در کتابخانه مدرسه و یا در کلاسهای درس خود مطالعه می کنند، و پس از آن به خانه می روند. معمولاً فعالیتهای باشگاهی پر طرفدار هستند و بچه ها فعالیتهایی را داوطلبانه و تحت راهنمایی و سرپرستی معلمان انجام می دهند. فعالیتهای باشگاهی، در مدارس مقدماتی متوسطه بعنوان فعالیتهای آموزشی ویژه طبقه بندی می شوند، می توانند توسط دانش آموزان بعنوان فعالیتهای گروهی داوطلبانه تعریف شوند که تحت نظارت معلمان انجام میشوند. محتوای این فعالیتهای بسیار متفاوت و گوناگون می باشد.

کادر آموزشی

به منظور ارائه آن نوع آموزش که در بالا طرحی کلی از آنها داده شد، معلمان باید در زمینه‌های مختلف دانش آموزان را راهنمایی کنند. در سطح ابتدایی، موسیقی، کلاسهای خانه‌سازی و امثال آن در کلاسهای بالاتر توسط معلمان متخصص آموزش داده میشوند، در حالی که بیشتر دروس دیگر توسط معلمان تعیین شده برای کلاسی خاص آموزش داده میشوند. با این وجود در سطح مقدماتی متوسطه، معلمان در کلاس خاصی معین نمیشوند، بلکه در آموزش دروس معینی تخصص پیدا می‌کنند. ساختار سازمانی مدارس معمولاً از مدرسه ابتدایی تا مقدماتی متوسطه یکسان است. فعالیتهای سازمان آموزشی بی‌نهایت پیچیده است، و علاوه بر کار تدریس و انجام کارهای دیگر، معلمان باید به خواستهای والدین هم بپردازند. وزارت آموزش و هیئت مدیره‌های محلی آموزش برای معلمان امکان مشاوره را فراهم می‌آورند و به سازماندهی نشستهای آموزشی کمک می‌کنند.

شرایط آموزشی دانش‌آموزان از شهرتا روستا و از یک منطقه به منطقه دیگر متفاوت است. مناطق دارای ارتباطات ضعیف و خلاقیت پایین بطور کامل از میان نرفته‌اند. تفاوت شرایط در گزارش علمی نشان داده میشود، و از میان بردن چنین تفاوتهایی بسیار دشوار است. علیرغم تمامی این دشواریها، آرزوی والدین تمام مناطق ژاپن برای راهیابی کودکانشان به آموزش عالی بسیار شدید است. این اشتیاق، اغلب توسط رسانه‌های گروهی تحریک می‌شود و از طریق PTA (انجمن اولیاء و مربیان) منتقل میشود و تاثیر چشمگیری بر آموزش دارد و شاید بتوان آنرا علت جزئی تاکید بیش از حد برتستها و "امتحان ورودی جهنمی" متداول امروزی دید.

نسبت دانش آموزان به معلمین

تعداد معلمان تادیه ۸۰ بتدریج افزایش یافته است. بااین حال در دهه ۹۰، این تعداد جز در سطح پیش دبستانی در سایر سطوح آموزشی کاهش یافته است. تادیه ۸۰ تعداد دانش آموزان نیز افزایش نشان می دهد. بااین حال، از اوایل دهه ۸۰ در سطح مدارس ابتدایی، از اوخر دهه ۸۰، در سطح مقدماتی متوسطه، و از اوایل دهه ۸۰ در سطح تکمیلی متوسطه افت در تعداد دانش آموزان مشهود است.

نسبت دانش آموزان به معلمین در دوره های مقدماتی متوسطه و ابتدایی، در یک سال معین، بتدریج در دوره ابتدایی از ۳۶ در سال ۱۹۵۰ به زیر ۲۰ در دهه ۹۰ و در دوره مقدماتی متوسطه از ۳۰ نفر در سال ۱۹۵۵ به ۱۷ نفر در ۱۹۹۷ کاهش یافته است. یکی از دلایلی که این افت این است که تعداد کودکان ابتدایی به سرعت روبه افزایش بوده است. این گرایش انتظار می رود تا قرن بیست و یکم ادامه یابد.

آموزش ابتدایی

ساختار آموزشی

مقطع آموزش ابتدایی در زاین حداکثر مدت زمان ۶ سال رده های سنی ۱۲-۶ سال به طول می انجامد. این مقطع آموزشی اجباری و رسمی بوده و با دریافت شهریه از والدین کودکان ارائه می گردد. مدت زمان کلاس درس ۴۵ دقیقه است. هدف اصلی مراکز آموزش ابتدایی، ارائه آموزش عمومی مناسب یا مراحل رشد جسمی و ذهنی کودکان است. برنامه های آموزش ابتدایی تا قبل از سال ۱۹۹۲ بر اساس ۶ روز در هفته بود اما از آن سال به بعد به تدریج به ۵ روز در هفته کاهش یافته است. ارتقا به کلاسهای بالاتر در دوره ابتدایی به صورت اتوماتیک است. نسبت دانش آموزان به معلمین در دوره ابتدایی ۱۹/۴ بوده و به پایه

های تحصیلی تفکیک نمی گردد. تعداد دانش آموزان در هر کلاس ۲۸/۴ نفر است. طبق آمار سال ۱۹۹۹، ۱۰۰ درصد جمعیت سنی ۱۲-۶ سال این مقطع را طی می نمایند.

سال	تعداد مدارس	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۲۴۸۲۷	۹۳۷۳۲۹۵	۴۵۷۵۰۹۸	۴۵۲۸۴۹	۲۶۴۵۱۲
۱۹۹۱	۲۴۷۹۸	۹۱۵۷۴۲۹	۴۴۷۱۳۵۵	۴۵۳۳۷۹	۲۶۸۶۶۳
۱۹۹۲	۲۴۷۳۰	۸۹۴۷۲۲۶	۴۳۶۹۲۲۱	-	-
۱۹۹۳	۲۴۶۷۶	۸۷۹۸۰۸۲	۴۲۹۳۹۵۸	۴۶۱۷۲۹	۲۷۸۰۶۰
۱۹۹۴	۲۴۶۳۵	۸۶۱۱۲۱۰۶	۴۲۰۲۵۸۳	۴۶۴۴۳۱	۲۷۶۸۸۷
۱۹۹۵	۲۴۵۴۸	۸۳۷۰۲۴۶	۴۰۸۷۶۵۵	۴۳۰۹۵۸	۲۶۳۶۲۹
۱۹۹۶	۲۴۴۸۲	۸۱۰۵۶۲۹	۳۹۵۷۴۱۱	۴۲۵۷۱۴	۲۶۲۲۳۷

برنامه های آموزشی (شوتو کیوایکو)

برنامه های آموزش ابتدایی به دروس عادی (عمومی)، آموزش اخلاق، و فعالیت های ویژه تقسیم می شود. از جمله دیگر برنامه ها میتوان از زبان ژاپنی، تعلیمات اجتماعی، ریاضیات، علوم، آموزش زندگی و محیط زیست، موسیقی، هنر و کاردستی، خانه سازی، و بدنسازی نام برد. برنامه آموزش مدارس ابتدایی زمان کافی برای موسیقی، هنر و تفریحات جسمانی فراهم می آورد. فعالیت هایی ویژه نقش مهمی در برنامه کلی آموزش بازی می کند و شامل فعالیت هایی چون کلوب ها، فسیتوال ها (جشنواره های) در سطح مدرسه، یارقات ها، مشارکت های دانش آموزی، و دیگر فعالیت های اجرایی توسط دانش آموزان می باشد.

معلمان میزان قابل توجهی از وقت خود را صرف سازماندهی و حضور در فعالیت هایی چون سفرهای کلاس، نسیتوال های سالانه ورزشی و فرهنگی، و مراسم ورودی و فارغ التحصیل می نمایند. (لوتیس، ۱۹۹۵). سال رسمی تحصیلی برای دانش آموزان ابتدایی ۳۵ هفته به طول می انجامد هر

کلاس ۴۵ دقیقه طول می کشد و بعد از بیشتر موضوعات درسی ۱۰ دقیقه زنگ تفریح وجود دارد. تعداد زنگ های کلاس درس در هر سال با بالا رفتن سطح کلاس افزایش می یابد. بعنوان مثال، تعداد زنگ های کلاس اولی ها تا کلاس سومی ها طبق برنامه زمان بندی بترتیب ۸۵۰، ۹۱۰، ۹۸۰ می باشد، در حالیکه برای کلاس های بالاتر از کلاس سوم این برنامه ۱۰۱۵ می باشد. روز عادی مدرسه از حدود ساعت ۸:۳۰ صبح آغاز می شود و کلاس ها حدود ۳:۵۰ بعد از ظهر پایان می یابند. نشست های خودمانی در شروع و خاتمه هر روز برگزار می شوند و بیش از ۲ ساعت در هر روز صرف زنگ تفریح، غذا و نظافت کلاس های درس و راهروها می شود. طبق سنت، دانش آموزان روزهای شنبه را نیمه وقت به مدرسه رفته اند (تا ساعت ۱۲:۳۰)، اما از آغاز بهار ۱۹۹۵ کودکان ژاپنی در دومین و چهارمین شنبه هر ماه مدرسه نداشته اند.

برنامه های آموزشی

ساعات درسی استاندارد در مدارس ابتدایی ژاپن

پایه های تحصیلی						موضوعات
۶	۵	۴	۳	۲	۱	
۲۱۰	۲۱۰	۲۸۰	۲۸۰	۳۱۵	۳۰۶	زبان ژاپنی
۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۲	فعالیت های زندگی
۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۳۶	ریاضی
۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	-	-	علوم
۲۱۰	۲۱۰	۱۴۰	۱۴۰	۱۴۰	۱۳۶	موزیک و کاردستی و خانه سازی
۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۲	تربیت بدنی
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۴	آموزش اخلاق
۷۰	۷۰	۷۰	۳۵	۳۵	۳۴	فعالیت های ویژه
۱۰۱۵	۱۰۱۵	۱۰۱۵	۹۸۰	۹۱۰	۸۵۰	جمع

منبع: مرکز، سوگو، ۱۹۹۱

برنامه های درسی بنا به پایه تحصیلی

تعداد ساعات درسی اختصاص یافته به دروس دوره ابتدایی

پایه ششم	پایه پنجم	پایه چهارم	پایه سوم	پایه دوم	پایه اول	مواد درسی
۲۱۰	۲۱۰	۲۸۰	۲۸۰	۳۱۵	۳۰۶	زبان ژاپنی
۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	-	-	علوم اجتماعی
۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۷۵	۱۳۶	حساب
۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	-	-	علوم
-	-	-	-	۱۰۵	۱۰۲	محیط زیست
۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۶۸	موسیقی
۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۶۸	نقاشی و کاردستی
۷۰	۷۰	-	-	-	-	خانه داری
۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۲	ورزش
۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۵	۳۴	اخلاق
۷۰	۷۰	۷۰	۳۵	۳۵	۳۴	فعالیت‌های ویژه *

* فعالیت‌های ویژه عبارتند از: ساعت‌های مشاوره، مناسبتهای خاص ورزشی، جشنها، بازدیدهای علمی و فعالیتهای باشگاهی

استاندارد های آموزشی

طبق نظر معلمان مدرسه ابتدایی ماتسو، بسیاری از مدارس ابتدایی در حال طرح ریزی استانداردهای مدارس خود مطابق با برنامه آموزشی جدید منبوشو می‌باشند. برنامه جدید آموزشی منبوشو ارزیابی مثبت (هیوکا^۱) دانش‌آموزان را در عوض ارزیابی منتقدانه (هیوتل^۲) ایجاد می‌کند فضای هیوکا اینست که شما

hyoka

hyotel

در جستجوی بخش خوب، مشخص کردن بخش‌های مورد شناخت ضروری است عقیده بر اینست که این مسئله به دانش‌آموزان می‌انجامد که نگرش‌های مثبت تری در مورد یادگیری را وسعت می‌بخشند در گذشته اینگونه بود که در محاسبه شما دانش‌آموزان را وادار می‌کردید تمام انواع محاسبات را انجام دهند، و آنوقت آن‌ها را بر اساس نمرات تقسیم می‌کردید زمانی بود که دانش‌آموزان فقط می‌توانستند نیمی از مسائل را در یک تست مثلاً مسئله‌ای درست حل کنند در حال حاضر فرق کرده است با طرز فکر جدید ما هم دانش‌آموزانی را که دقیقه برای حل مسئله می‌خواهند می‌شناسیم و هم آنانی را که دقیقه وقت می‌خواهند. این نکته استانداردهای جدید ارزیابی است. مدرسه ابتدایی ماتسو استانداردهای خود را بر اساس برنامه آموزشی منبوشو طرح ریزی کرده و از مقیاس نمره دادن سه نقطه‌ای استفاده می‌کند استانداردهای مدارس توسط کمیته‌های آموزگاران ایجاد شد هشت کمیته وجود داشت، یک کمیته برای هر موضوع درسی موجود در برنامه آموزشی این کمیته‌ها متنی به نام گزارش ارزیابی استاندارد بوجود آوردند که جزئیات سطوح اکتسابی مورد نیاز به منظور کسب هر یک از سه نمره حروفی A، B و C را شرح می‌داد.

ارزیابی تحصیلی

به علت عدم وجود امتحان ورودی برای مدارس مقدماتی متوسطه، آموزش ابتدایی در ژاپن به جهت امتحان ورودی پایه‌ریزی نمی‌شود. یک ملم دبستان گفت که اگر آن‌ها دانش‌آموزان را برای امتحان آماده می‌ساختند، هدف از آموزش ابتدایی گم می‌شد مدارس ابتدایی دوستی هیچ کلاس فوق العاده یا تدریس ویژه‌ای برای دانش‌آموزانی فراهم نمی‌آوردند که امتحان ورودی مدارس راهنمایی خصوصی را میدهند اما با این وجود، معلمان ابتدایی ممکن است به این دانش‌آموزان توصیه‌هایی در مورد مطالعه در منزل (کاتی

گاکوشو^۳) ارائه دهند یا آنان را تشویق به اینکار کنند سیاست یکی از مدارس ابتدایی شهر کیتا اینست که مشق شب را ممنوع میدانند. اما معلمان از کودکان انتظار دارند که درس آنروز را مرور کرده و درس بعدی را نیز مطالعه کنند معلمان هم چنین موضوعاتی جهت مطالعه دانش‌آموزان دارای انگیزه پیشنهاد می‌کنند با وجودیکه نگرانی در مورد آماده سازی دانش‌آموزان ابتدایی در امتحانات وجود ندارد. اما معلمان ابتدایی مکرراً از دانش‌آموزان امتحاناتی بعمل می‌آورند هدف از این تست‌ها ارزیابی دانش‌آموزان و کارآیی دروس است تست‌ها هر تا هفته یکبار توسط آموزگاران انجام میشوند و جهت تکمیل آن‌ها به دانش‌آموزان حدود دقیقه فرصت داده میشود دانش‌آموزان در مقایسه با دیگر دانش‌آموزان و بر طبق عملکردشان در این تست‌ها طبقه بندی نمی‌شوند، اما به آن‌ها نمره‌هایی معمولاً در سه مقیاس (A، B، C) داده میشود. آموزگاران از این نمرات برای محاسبه نمرات ترم و برای کارنامه استفاده می‌کنند. ما دریافتیم که تست‌های هوش استا ندارد (تست‌های IQ) نیز در مدارس ژاپن اجرا می‌شوند. در سطح ابتدایی، به‌عنوان مثال، معلمان گزارش میدادند که به دانش‌آموزان کلاس‌های دوم، چهارم و ششم تست‌های هوش گروهی داده می‌شود. هدف از این تست‌های هوش، طبق گفته یک معلم ابتدایی، تعیین همبستگی و ارتباط نزدیک کلاس و نمرات تست‌های هوش جهت کمک به تعیین اینست که آیا دانش‌آموزان با استعداد بالقوه خود عمل می‌کنند یا نه. با این حال، این معلم مؤکداً تصریح کرد که او از این تست‌های هوش به هیچ طریق دیگری استفاده نکرده است. این معلم ابتدایی اظهار داشت که نمرات تست‌های هوش هرگز به والدین گزارش نمی‌شوند، چون

والدین دانش‌آموزان دارای نمرات بالا امکان دارد کودکان خود را به مطالعه در خانه وادارند و والدین دانش‌آموزان با نمرات پایین امکان دارد ناراحت شوند .

توسعه آموزشی

سیستم آموزش پایه در سطح ابتدایی توسط اصلاح قانون آموزش ابتدایی در سال ۱۹۰۰ برقرار گردید . در آن هنگام، آموزش پایه ۴ ساله بود، اما در سال ۱۹۰۷ تا ۶ سال افزایش یافت. انصاف است بگوییم که بنیانگذار آموزش ابتدایی اجباری موری ارینوری بود؛ او در سیاست آموزشی خود بر تحصیلات دانشگاهی تأکید داشت. درصد کودکانی که در مدارس ابتدایی حضور می‌یافتند، در طول ده سال از ۱۸۹۰ تا ۱۹۰۰ به شدت افزایش پیدا کرد. علت افزایش حضور در مدرسه، صنعتی شدن کشور به شکلی روز افزون در این دوره و آگاهی مردم از ضرورت آموزش بود. نرخ حضور در مدرسه در سال ۱۸۹۰، ۶۵ درصد پسران و کمتر از ۳۱ درصد دختران بود که در سال ۱۹۱۰، این نسبت به ترتیب تا ۹۴ درصد و بیش از ۹۷ درصد افزایش یافت. از آن به بعد، حضور در مدرسه به حدود ۱۰۰ درصد رسید، و در نتیجه بیسوادی از میان رفت. صنایع کارخانه‌ای در ژاپن رشد سریعی کرد. در نتیجه جنگ جهانی اول و از دهه ۱۰ تا دهه ۲۰ گرایش شدیدی به جهانی شدن دموکراسی در زمینه آموزش ابتدایی وجود داشت. تلاش همه جانبه آموزش نوین توسط سازمان‌های مختلف و تحت تأثیر جنبش‌های معاصر در آمریکا و اروپا بشدت ادامه یافت. اگر چه در این دوره عده‌ای خواهان توسعه آموزش پایه بودند، اما این اصلاحات آموزشی تا بعد از جنگ جهانی دوم تحقق نیافت .

آموزش متوسطه

ساختار آموزشی

آموزش متوسطه (ملی و خصوصی) شامل : ۳ سال دوره مقدماتی متوسطه ، و ۳ سال آموزش تکمیلی متوسطه می باشد. مقطع آموزش متوسطه خود از ۲ مقطع تحت عناوین مقدماتی و تکمیلی متوسطه متشکل می گردد. مقطع آموزش مقدماتی متوسطه حداکثر مدت زمان ۳ سال رده های سنی ۱۵-۱۲ سال به طول می انجامد. این مقطع آموزشی اجباری و رسمی بوده و با دریافت شهریه از والدین کودکان ارائه می گردد. مدت زمان کلاس درس ۵۵ دقیقه است . هدف اصلی مراکز آموزش مقدماتی متوسطه، ارائه آموزش عمومی متناسب در سطح مقدماتی متوسطه متناسب با مراحل رشد جسمی و ذهنی دانش آموزان است. نسبت دانش آموزان به معلمین در دوره ابتدایی ۱۶/۹ بوده و به پایه های تحصیلی تفکیک نمی گردد. تعداد دانش آموزان در هر کلاس ۲۸/۴ نفر است. مقطع تکمیلی متوسطه مدت زمان ۳ سال بین رده های سنی ۱۸-۱۵ سال به طول می انجامد. این مقطع آموزشی غیر اجباری و رسمی بوده و با دریافت شهریه ارائه می گردد. ورود به مدارس مقدماتی متوسطه دولتی با سهمیه هیئت مدیره آموزش محلی می باشد ، اما ورود به مدارس ملی و خصوصی توسط امتحان صورت می گیرد . تعدادی از مدارس خصوصی آموزش پیوسته ۶ ساله ارائه می دهند که دوره های مقدماتی و تکمیلی متوسطه را در بر می گیرد. در دومین و سومین سال دوره مقدماتی متوسطه، حضور در جو کو JUKU (مدارس خصوصی آمادگی) امتحانات معمول می باشد.

سه نوع دوره تکمیلی متوسطه وجود دارد که : تمام وقت، پاره وقت و مکاتبه ای می باشند. ورود به

دوره تکمیلی متوسطه توسط امتحان یا گزینش صورت می گیرد. در سال ۱۹۸۸ نوع جدیدی مدرسه به نام

دبیرستان با سیستم واحدی افتتاح گردید. دوره های دبیرستانی می توانند به دوره های عمومی، حرفه ای، و دوره های ترکیبی (غیر حضوری) مکاتبه ای طبقه بندی شوند. مجموع ثبت نام در دبیرستانها، شامل سه دوره، و بالغ بر ۴/۲۵۸/۶۰۰ نفر در سال ۱۹۹۸ بوده است. دانش آموزان دوره عمومی حدود ۶۳/۶ درصد و دانش آموزان دوره حرفه ای ۴/۲۶ درصد را تشکیل می دهند.

سال اول دبیرستان برای آموزش عمومی دانش آموزان در نظر گرفته می شود. در سال دوم، دروس به دوره های آماده سازی جهت کالجها و دوره های حرفه ای تقسیم میشوند. در سومین سال، دوره های آماده سازی کالج به علوم انسانی و اجتماعی، علوم و فنی تقسیم می شود. از اینرو حتی در دبیرستانهای عمومی هم در زمان فارغ التحصیلی سه دوره وجود دارد. دوره های حرفه ای ساعات کمتری را برای موضوعات فرهنگی می گذرانند، و طبیعتاً بر موضوعاتی تاکید دارند که به منظور حرفه های معینی جهت گیری شده اند. دانش آموزان به هنگام ورود به مقطع تکمیلی متوسطه ۱۵ ساله هستند و تصمیم می گیرند که دوره عمومی یا حرفه ای و یا دوره مکاتبه ای (غیر حضوری) را بگذرانند و چون این مسئله ای نیست که معلمان مسئول یا مشاوران هم بتوانند تصمیم بگیرند، مسئله دشوار تر میشود. عواملی چون سوابق و شرایط مالی خانواده دانش آموزان مدنظر قرار می گیرد.

با وجودیکه شانس اخذ وام از انجمن بورسیه ژاپن برای کسانی که مشکل مالی دارند، آسان است اما این وام هزینه های مالی لازم را تامین نمی کند. برخی از دبیرستانهای ژاپن سیستم پاره وقت فوق العاده ای برای جوانان کارمند دارند. دوره های پاره وقت اساساً شبها و بر اساس دوره های ۴ ساله ارائه می شوند. بعکس دوره های عادی روزانه، بعلت محدود بودن ساعتهای شبانه، زنگهای تفریح بی اندازه کوتاه است. چون دانش آموزان از محل کار روزانه خود به مدرسه می آیند، دبیرستانهای پاره وقت سیستم عرضه غذا (در

این مورد شام) دارند. از آنجا که دانش آموزان معمولاً بعد از ساعت ۹ شب مدرسه را ترک می کنند، زمانی برای باشگاههای فوق برنامه باقی نمی ماند. از اینرو فعالیتهای باشگاهی بعنوان یکی از موضوعات عادی در برنامه آموزشی مدارس شبانه در نظر گرفته می شوند. معلمان دبیرستانهای پاره وقت باید دوره های روش های ویژه تدریس را دیده باشند، چون دانش آموزان پاره وقت، زمان کافی جهت آماده سازی و دوره دروس خود ندارند. اما با وجود این، دانش آموزان پاره وقت بطور کلی نسبت به دانش آموزان روزانه تجربه اجتماعی غنی تری دارند و مشتاق یادگیری و آمیزش تجربیات خود با مطالعاتشان هستند. در نوامبر ۱۹۸۸، که قانون آموزشی مدارس، به شکلی جزئی بازنگری شد، زمان تکمیل دوره های آموزش متوسطه پاره وقت و دوره های تطبیقی از چهار سال " به سه سال " کاهش یافت.

نرخ دانش آموزان و معلمان مراکز آموزش مقدماتی و تکمیلی متوسطه طی سالهای ۱۹۹۴-

۱۹۹۰

سال	تعداد کل ثبت نامی	تعداد دختران ثبت نامی	تعداد کل معلمان	تعداد معلمان زن
۱۹۹۰	۱۱۰۲۵۷۲۰	۵۴۱۸۶۶۷	۶۵۸۵۶۹	۱۹۷۴۸۶
۱۹۹۱	۱۰۶۷۶۸۶۶	۵۲۴۸۰۴۸	۶۶۳۲۱۵	۲۰۳۲۸۰
۱۹۹۲	۱۰۲۵۵۳۳۷	۵۰۵۴۰۲۲	۵۶۷۱۴۶	۱۶۷۶۸۶
۱۹۹۳	۱۰۲۰۲۵۱۰	۵۰۱۳۱۲۷	۶۹۵۷۰۷	۲۳۰۶۷۷
۱۹۹۴	۹۸۷۸۵۶۸	۴۸۵۲۲۱۷	-	-

مدارس متوسطه

هدف مدارس متوسطه پرورش اساس آموزش فراهم شده در مدارس مقدماتی متوسطه و فراهم آوردن آموزش عمومی و تخصصی متوسطه مناسب با سطح رشد ذهنی و جسمی کودکانی است که مقطع مقدماتی متوسطه را به اتمام رسانده اند. سه نوع دوره تکمیلی متوسطه وجود دارد:

- تمام وقت
- پاره وقت
- مکاتبه‌ای غیر حضوری

دوره تمام وقت سه سال طول می‌کشد، در حالی که دوره های پاره وقت و مکاتبه‌ای بیش از سه سال به طول می‌انجامند. دوره های پاره وقت دو نوع هستند: دوره های روزانه و دوره های شبانه. اکثریت دوره های از این قبیل شب‌ها ارائه می‌شوند.

در سال ۱۹۹۹، سیستم انتخابی جدیدی از آموزش متوسطه ارائه شد. تحت این سیستم که به منظور وسعت دادن میزان گزینش های آموزش متوسطه ارائه شد، انتخاب آموزش در ۶ ساله مداوم از مقطع مقدماتی تا تکمیلی متوسطه امکان پذیر است. این سیستم تازه تاسیس در قرون آتی پربارتر خواهد شد. از سال ۱۹۶۰ مؤسسات دیگری نیز افزوده شده‌اند. در سال ۱۹۶۱، دوره مکاتبه‌ای افزوده شد تا راهی اضافی برای گرفتن دوره های متوسطه را فراهم آورد. در سال ۱۹۶۲، دانشکده های فنی به منظور ارائه دوره پنج ساله آموزش فنی حتی به فارغ التحصیلان دوره مقدماتی آغاز به کار کردند. بعلاوه کالج‌های ویژه آموزشی و مدارس چند منظوره هم دوره های حرفه‌ای، فنی یا دیگر دوره‌ها را مطابق با نیازهای عملی زندگی ارائه می‌دهند.

مدارس عالی

مدرسه عالی موسسه ای است که آموزش آزاد نیمه حرفه ای را به مدت ۳ یا ۲ سال به فارغ التحصیلان مقطع متوسطه ارائه می دهد. هدف مدارس عالی ارائه دوره کامل آموزش می باشد، اما برای آنهایی که خواهان انتقال به کالج یا دانشگاههای ۴ ساله هستند، راه باز است. بعلت ویزگیهای مدارس عالی، از سال ۱۹۹۷ به بعد ۹۲/۲ درصد آنها توسط نهادهای غیر دولتی عمل می کنند و ۹۵/۲ درصد کل دانشجویان مدارس عالی دختران هستند. مدارس عالی از دید بسیاری از این دانشجویان اغلب بعنوان فرمی از آمادگی جهت ازدواج می باشند. از سال ۱۹۹۷ به بعد، تعداد مدارس عالی در ژاپن در ۵۹۵ مدرسه ثابت ماند و تعداد دانشجویان ۴۶/۷۵۰ نفر بود. دانشجویان متخصص در ادبیات و علوم انسانی و اجتماعی سه برابر دانشجویان متخصص علوم و مهندسی می باشند. از یک سو، مدارس عالی موسساتی هستند که آموزش حرفه ای لازم جهت اشتغال را ارائه میدهند، اما از سوی دیگر نقش جدیدی در زمینه آموزش بزرگسالان و نیز در اشاعه آموزش دانشگاهی ایفا می کنند.

اخیراً، به موجب اصلاحات آموزشی ژوئن ۱۹۹۱، استانداردهای تاسیس مدارس عالی مورد بازبینی قرار گرفت. تا آن زمان، دروس آموزشی انتخایی، میان آموزش عمومی، بهداشت و تربیت بدنی و موضوعات تخصصی تقسیم میشد، اما با اصلاحات جدید به مدارس عالی اجازه اعمال اختیارات داده شد. با ابداع دوره های مناسب با نیازهایشان، تقسیمات قدیمی میان دوره ها از میان برداشته شد. بعلاوه، تعداد موضوعات درسی مورد نیاز جهت فارغ التحصیلی بطور ثابت بیش از ۶۲ واحد درسی میباشد، و هرکالج مطابق با اهداف خود سیستمی مخصوص به خود دارد. استانداردهای جدیدی هم تجویز شده اند که مدارس عالی را قادر میسازند تا به اصلاحات آموزشی و تحقیقاتی خود ادامه دهند. سرانجام قانون

آموزش مدارس اصلاح شده و فارغ التحصیلان مدارس عالی در حال حاضر این امکان را دارند که خود را "اعضا وابسته" بنامند.

برنامه های آموزشی

تعداد ساعات درسی اختصاص یافته به دروس دوره مقدماتی متوسطه

مواد درسی	پایه اول	پایه دوم	پایه سوم
زبان ژاپنی	۱۷۵	۱۴۰	۱۴۰
علوم اجتماعی	۱۴۰	۱۴۰	۷۰
ریاضیات	۱۰۵	۱۴۰	۱۴۰
علوم	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵
موسیقی	۷۰	۳۵	۳۵
هنرهای زیبا	۷۰	۳۵	۳۵
بهداشت و ورزش	۱۰۵	۱۰۵	۱۰۵
کار دستی و خانه داری	۷۰	۷۰	۷۰
اخلاق	۳۵	۳۵	۳۵
فعالیت های ویژه	۳۵	۳۵	۳۵
دروس انتخابی	۱۰۵	۱۰۵	۱۴۰

در مقطع تکمیلی متوسطه برنامه های درسی به ۳ نوع عمومی، تخصصی و تلفیقی تقسیم میشوند.

دردوره عمومی دانش آموزان باید دروس بیشتری را در زمینه های فنی یا حرفه ای اخذ نمایند.

دردوره تلفیقی دانش آموزان میتوانند دروس خود را به طور تئوآمان هم در زمینه های علمی و هم در

زمینه های فنی و حرفه ای اتخاذ نمایند. دردوره تکمیلی متوسطه دروس انتخابی زیادی پیش بینی شده است

که مدارس بر حسب تمایل و انتظارات دانش آموزان تعدادی از آنها را ارائه می کنند. علاوه بر این برنامه

درسی به سه صورت تمام وقت ، پاره وقت و مکاتبه ای ارائه می شود که طول دوره تحصیلی در دوره های پاره وقت و مکاتبه ای معمولاً بیش از سه سال است.

ارزیابی تحصیلی

همانطور که قبلاً متوجه شدیم، پایه‌ها و رتبه‌های کلاس در مدارس ژاپن توسط ترکیبی از امتحانات اصلی و تست‌های جزئی که در کلاس انجام می‌شوند تعیین می‌شوند.

امتحانات دوره‌های اصلی نیز نیروی محرک پوشش برنامه درس دانش‌آموزان و آمادگی آنان برای امتحانات ورودی کالج می‌باشند. همانند مدراس راهنمایی، امتحانات دوره‌ی معمولاً شامل امتحانات نیم ترم و پایان ترم برای دو یک از سه ترم طول سال تحصیلی می‌باشند. دانش‌آموزان دبیرستان میجی، بعنوان مثال، از گذراندن پنج امتحان دوره‌های و سه تست تخصصی در هر سال گزارش می‌دارند. تست‌های تخصصی در پایان تعطیلات طولانی برنامه‌ریزی شده‌اند و مطالب جدید و قدیم را در برمی‌گیرند. به این فضا که دانش‌آموزان باید مطالب جدید را مطالعه کنند و مطالب قدیم را نیز در طول تعطیلات بلند مدت مرور کنند، اما دانش‌آموزان اقرار کردند که برای این امتحانات زیاد مطالعه نکرده‌اند. معلمان از گرفتن تست‌های جزئی (شوتزوتو) به منظور نشان دادن سطح مهارت دانش‌آموزان در مفاهیم گزارش می‌دهند بعنوان مثال تمرین بخش ریاضی در دبیرستان آراتا اینست که یک یا دو امتحان جزئی در میان امتحانات اصلی گرفته می‌شود. هدف از این امتحانات اینست که دانش‌آموزان را وادار به حفظ تکنیک‌های حل مسئله کنند و مهارت آنان را در مطلبی که در امتحانات جزئی بعنوان بخشی از نمرات دانش‌آموزان در نظر گرفته می‌شوند: امتحانات اصلی ۸۰ درصد نمره و امتحانات جزئی بقیه را تشکیل می‌دهند. دیگر

دپارتمان‌های دبیرستان آراتا اضافه پرداخت‌های گوناگونی برای امتحانات اصلی و تست‌های جزئی اتخاذ کرده‌اند.

تست‌های جهت‌یابی که برنامهٔ مدرسه مقدماتی متوسطه را پوشش می‌دهند با آغاز دبیرستان در مورد تمام دانش‌آموزان که به تازگی در کلاس دهم پذیرفته شده اند اجرا می‌شوند.

مدرسه از نتایج امتحان برای رده بندی دانش‌آموزان ورودی استفاده می‌کند و این رده‌بندی‌ها توسط مدرسه و به منظور توصیه به دانش‌آموزان در زمینه‌هایی که ضعیف هستند استفاده میشوند. این تست‌ها توسط بوردهای آموزشی منطق‌های برای کل ناحیه تمجید می‌شود نتایج در چارچوب منطق‌های و جهت مقایسه مدارس مورد استفاده قرار می‌گیرند. اکثریت فارغ‌التحصیلان دبیرستان انتظار ندارند که در کالج یا دانشگاه ثبت نام کنند، و از اینرو امتحان ورودی دانشگاه را نمی‌گذرانند. با این حال، امتحانات دیپلم در مورد تعدادی از موضوعات حرف‌های در دسترس هستند، و توسط کارفرماهای سراسر ژاپن شناخته میشوند. این تست‌ها بخصوص برای دانش‌آموزانی مفید هستند که از دبیرستان‌های حرف‌های یا دبیرستان‌های علمی رده پایین می‌باشند. امتحانات دیپلم، مهارت در برنامه‌های منبوشو برای موضوعات حرف‌های را تست می‌کنند و در بسیاری از موارد، کاملاً دشوار هستند. فارغ‌التحصیلان دبیرستان ژاپن که به دنبال حضور در دانشگاه هستند معمولاً نیاز دارند که امتحان متمرکز که امتحانی است از نظر قالب‌بندی مشابه امتحان ورودی دبیرستان را بگذرانند. امتحان متمرکز، که از سؤالات چند گزین‌های تشکیل شده، مشابه امتحانات در آمریکا می‌باشد. با این حال دانشگاه‌های ژاپن معمولاً دانش‌آموزان را براساس امتحان متمرکز می‌پذیرند و توجهی به نمرات دبیرستان و نامه‌های توصیه‌های ندارند.

امتحان متمرکز دوبار در سال اجرا می‌شود، در پایان ماه فوریه و در اوایل مارس. دانش‌آموزان امتحان متمرکز را در دانشگاهی می‌دهند که خواهان پذیرش در آن هستند. امتحان متمرکز مشابه امتحانات ورودی دبیرستان پنج موضوع علمی اصلی را در بر می‌گیرد. با این حال دانش‌آموزان در این سطح دروس انتخابی بیشتری دارند. به جای انگلیسی ممکن است امتحان فرانسه یا آلمانی را بدهند. برای علوم اجتماعی، ممکن است یکی از دروس زیر را انتخاب کنند: آموزش اخلاق سیاست / اقتصاد، تاریخ ژاپن، تاریخ جهان، جغرافیا، یا جامعه‌معاصر.

انتشار کتاب‌های راهنمای آمادگی جهت امتحان متمرکز صفت خصوصی بزرگی را در ژاپن تشکیل می‌دهد. کل بخش‌های کتاب‌فروشی‌های بزرگ به این کتب راهنما اختصاص می‌یابند، که معمولاً قیمت آن‌ها بیشتر از ۱۰ دلار نیست. با وجودیکه امتحان متمرکز، امتحانی منفرد و ملی است، کتب راهنمای آمادگی برای تمام دانشگاه‌هایی نوشته می‌شوند که امتحان ورودی دارند، چون پیش‌نیازها با توجه به دانشگاه یا دانشکده متفاوت می‌باشند.

در امتحان متمرکز، رشته علوم به سه بخش تقسیم می‌شود: در بخش اول، فیزیک یا علوم زیست‌شناسی ممکن است انتخاب شوند. در بخش دوم، دانش‌آموزان باید بین شیمی یا دیگر علوم انتخاب کنند. و در بخش سوم تمام دانش‌آموزان امتحان زیست‌شناسی را می‌دهند. هر دانشگاه و دانشکده‌های تصمیم می‌گیرد که کدام موضوعات را در پذیرش خود مورد تأکید قرار دهد در نتیجه، برخی از دانش‌آموزان گزارش می‌دارند که اساس انتخاب امتحان دانشگاه را با در نظر گرفتن موضوعات مورد تأکید در امتحانات قرار می‌دهند. امتحان ریاضی در امتحان متمرکز به دو بخش ریاضی او ریاضی ۲ تقسیم می‌شود، که هر کدام ۶۰ دقیقه طول میکشد و ۱۰۰ نمره دارند. هر بخش خود به سه بخش تقسیم می‌شود. دانش‌آموزان باید تمام

سه بخش را در ریاضی ۱ کامل کنند و دو بخش از سه بخش ریاضی ۲ را انتخاب نمایند. هریک از این بخش‌ها شامل مقداری مسائل کوتاه هستند.

دانش‌آموزان دو موضوع ریاضی و انگلیسی را بعنوان مهمترین موضوعات امتحانات ورودی دانشگاه در نظر می‌گیرند. در نتیجه تشویق میشوند که تلاش زیادی کنند تا در این دو موضوع مهارت یابند. به این دلیل دروس انگلیسی و ریاضی مشهورترین دوره‌های جوکو هستند.

امتحان متمرکز منحصر به محتوای برناه درسی منبوشو میباشد. مرکز امتحان ورودی دانشگاه (دایگاکو نیوشی سنتا آ)، که امتحان متمرکز را طراحی می‌کند، امتحان را بررسی میکند تا هماهنگ با برنامه درسی منبوشو و مسائلی را که بر اساس سرفصل‌های پوشش داده نشده در برنامه درسی منبوشو نباشد حذف می‌نماید. دانش‌آموزان ژاپنی به این مسئله گرایش داشت‌هاند که نمرات عمومی خود در امتحانات ورودی را هر ساله بال ببرند از اینرو نمرات با گذشت هر سال به بالاترین نمره نزدیک و نزدیکتر می‌شوند، و انتخاب میان متقاضیان سخت‌تر می‌شود. به منظور تمایز قابل شدن در میان منقاضیان، امتحان متمرکز مجبور شده است سؤالات را به شکل فزاینده‌ای مشکل‌تر کند. این سؤالات هنوز براساس برنامه درسی منبوشو هستند، اما به گفته دفترچه راهنمای آمادگی امتحان، “تلفیقی از چند سرفصل” را شامل میشوند. این روند بخصوص در بخش ریاضی امتحان مشهود است. با این حال، از آنجا که امتحانات فقط برنامه درسی را در برمی‌گیرند، توصیه‌های یافته شده در راهنماهای آمادگی امتحان ورودی دانشگاه مشابه توصیه‌های کتب راهنمای امتحان ورودی دبیرستان میباشند، و آن عبارتست از مطالعه کتب درسی دبیرستان و حل مسائل زیاد. کالج‌های خصوصی از استفاده از امتحان متمرکز معاف هستند در گذشته بسیاری از کالج‌های خصوصی از امتحانات مخصوص خود استفاده می‌کردند، که درمورد کالج‌های خصوصی بسیار

معتبر حتی مشکل‌تر از امتحان متمرکز بودند. با این حال، به شکل فزاینده دانشگاه‌های خصوصی نیز به سمت امتحان متمرکز برمی‌گردند. تا با طرح کردن مسائل بدون انت‌ها که جهت تعیین واجد شرایط بودن شرکت کنندگان مستعد برای گذراندن امتحان ورودی کالج مورد استفاده قرار می‌گیرند، به تصمیم‌گیری در مورد پذیرش کمک نمایند.

تأثیرات منفی امتحانات ورودی

در حالیکه معلمان ژاپنی امتحانات ورودی را دارای تأثیری مثبت برای ایجاد انگیزه مطالعه در دانش‌آموز میدانند، بسیاری هم احساس می‌کردند این امتحانات تأثیری منفی بر کیفیت آموزش در ژاپن دارند. فشارهای امتحانات ورودی باعث مشکلات گوناگون مربوط به مدرسه دیده می‌شوند، که این فشارهای شامل وابستگی بیش از حد دانش‌آموزان به جو کو ارباب (ایجیه)، علائم ویژه زیر بار مدرسه نرفتن (توکو کیوهی) و محل دیگر مشکلات میشود. بعنوان مثال برخی از ژاپنی‌ها استدلال میکنند که معلمان خیال سرگرم آماده‌سازی دانش‌آموزان برای امتحانات ورودی هستند که زمان برای مداخله در موارد ارباب وضعیت آزادی ندارند. برخی نیز استدلال می‌کنند که، از آنجا که مدارس ژاپن تا حد زیادی در جهت امتحانات حرکت می‌کنند، دانش‌آموزان با مدرسه بیگانه شده‌اند و از حضور در مدرسه امتناع می‌ورزند. ژاپنی‌ها بسیاری از این روابط را تصادفی فرض می‌کنند و برای شاهدان خارجی مشهود نیستند. مشکلی که مکرراً توسط معلمان علوم تذکر داده میشود، فشاری بود که آن‌ها برای پوشش دادن به کل برنامه درسی تحمل می‌کنند تا دانش‌آموزان بقدر کافی برای امتحانات ورودی آمار باشند. واقعیت این است که تعداد مطالبی که باید آموزش دهیم همان قدر است یا بیشتر شده است؛ اما زمان اختصاص داده شده به تدریس رو به کاهش است. تلاش کردن صرفاً به منظور دنبال کردن کتاب درسی تمام انرژی ما را

می‌گیرد. اگر همه مطالب کتاب درسی یاد ندهیم، آنوقت دانش‌آموزانی که علوم را در امتحان ورودی برداشت‌هاند، دچار وضعیتی رقت‌بار می‌شوند. در صورتیکه بخواهیم علاقه دانش‌آموز به علوم برابر انگیزانیم، باید زمان آزمایشات را در کلاس درس اجرا کنیم. با این حال، از آنجا که آزمایشات زمان می‌برند و در امتحانات ورودی بر آنها تأکیدی نیست، معلمان مجبورند بدون انجام واقعی آزمایشات، دانش‌آموزان را وادار به حفظ نتایج مورد انتظار کنند. کتب درسی از مطالبی جهت تدریس در کلاس و آزمایشات تشکیل میشوند، اما در آزمایشات باید حذف شوند.

عدم توانایی در انجام آزمایشات طرح‌ریزی شده در برنامه درسی مدارس راهنمایی و دبیرستان نیز عامل ایجاد مشکلاتی برپا آموزش علوم در کالج در نظر گرفته می‌شود در سمپوزیومی در شهر ناکا، که مربیان دبیرستان و کالج را جهت بحث در مورد پیوند کالج و دبیرستان گرد هم آورده بود، چند پروفیسور علوم شکایت کردند که وادار شده بودند زمان نامعقولی را در کالج صرف انجام آزمایشاتی کنند که باید در دبیرستان انجام میشدند. آن‌ها از این واهمه داشتند که این به آموزش علوم درجه دو در سطح دانشگاه‌های ژاپن بیانجامد. آموزش ژاپن طوری است که دانش‌آموزان فقط نیاز دارند پاسخ‌های صحیح را بدانند؛ آن‌ها نیاز ندارند که علت را بدانند یک آزمایش شیمی را در نظر بگیرید که در آن مخلوط به رنگ قرمز درمی‌آید. اگر این مخلوط قرمز نشود، دانش‌آموزان نیاز ندارند که در مورد علت قرمز نشدن مخلوط فکر کنند. تمام چیزی که برای امتحانات باید بدانند اینست که قرمز نشده است به این علت آموزش ژاپن نمی‌تواند متفکرانی خلاق بوجود آورد، یا کسانی که بتوانند کامپیوترها را برنامه‌ریزی کنند و فکر نمی‌کنم آموزش علوم در ژاپن خیلی خوب باشد. بسیاری از مربیان نیز فشارهای امتحانات ورودی را برای آموزش ریاضی در ژاپن زیانبار میدانند. و در مورد ریاضی، فشارهایی وجود دارد که با افزایش سرعت تریس، زمان

بیشتری بریا حل مسئل به دانش‌آموزان‌آموزان داده میشود. در بعضی دبیرستان‌ها، این مسئله مستلزم اتمام برنامه‌درسی سه ساله در ۲ یا ۲ سال و نیم می‌باشد، و بقیه ساعات دانش‌آموزان‌آموزان در دبیرستان وقف حل مسائل و مرور دوباره جهت آمادگی برای امتحان ورودی کالج می‌شود.

بعضی از معلمان ریاضی این عقیده را ابراز میداشتند که تأکید بر حل مسئله برای امتحان ورودی، درک مفاهیم ریاضی را از میان می‌برد. به عبارت دیگر، طبق گفته این معلمان، امتحان ورودی کالج، با ایجاد نیاز به پوشش دادن به کل برنامه‌درسی به مشکلات برنامه‌طاقب فرسای ریاضی می‌افزایند، با وجودیکه آن‌ها از این مکان می‌ترسند که دانش‌آموزان نفهمند چه مطالبی پوشش داده شده است؛ اما این معلمان ادعا میکردند که نتیجه این فشار اینست که بسیاری از دانش‌آموزان ژاپنی تحمل برنامه‌درسی را مشکل می‌یابند و این به از دست دادن علاقهشان به ریاضی می‌انجامد. مشخص نیست که آیا چنین کاهش در علاقه دانش‌آموزان ژاپنی واقعاً روی میدهد یا نه؛ با این حال، در میان بسیاری از مصاحبه‌شوندگان این برداشت وجود داشت که است کاهش ردی میدهد.

امتحانات ورودی نیز ممکن است مسائلی برای دانش‌آموزان که به کالج می‌روند وجود آورد. سمپوزیوم مربیان کالج و دبیرستان در شهر ناگا در مورد این مسئله بود. شکایتی از سوی پروفیسورهای کالج این بود که معلمان دبیرستان به دانش‌آموزان قول میدهند که در کالج نباید زیاد کار کنند. آن‌ها معلمان دبیرستان را متهم به استفاده از این قول جهت قانع کردن دانش‌آموزان ناراضی و بی‌میل به آماده کردن خود برای امتحانات متهم می‌کنند. مشکل دیگری که استادان دانشگاه در این سمپوزیوم به آن اشاره داشتند کار معمول دبیرستان‌ها در عدم تدریس موضوعات معینی بود که بخشی از برنامه‌درسی منبوشو هستند. بعنوان مثال، از آنجا که احتمالات و آمار در امتحان ورودی دانشگاه نمی‌آیند، دانش‌آموزان زمان

لازم برای آمار و احتمالات را حرف دوره دیگر سرفصل‌ها می‌کنند. گروهی از دانش‌آموزان دبیرستان آراتا می‌گفتند که کتب درسی احتمالات و آمار را می‌خرند اما هرگز آنرا باز نمی‌کنند. معلم هرگز این سرفصل‌ها را درس نمی‌دهند چون در امتحان متمرکز نیستند، اما این کتاب‌ها باید ابتباع شوند تا پیروی از رهنمودهای برنامه درسی منبوشو را نشان دهند.

سیستم نمره دهی

سیستم معمول رده بندی در مقطع متوسطه بر مبنای مقیاس ۵ می باشد.

بالاترین نمره: ۵

نمره قبولی: ۲

پایین ترین نمره: ۱

جنبش اصلاحات

در دهه ۶۰، بعد از دوران بازسازی اقتصادی پس از جنگ، ژاپن بر پایه نوآوریهای فنی و رشد خلاقیت نرخ رشد اقتصادی بالایی را کسب کرد که این به تغییرات مهمی در ساختار صنعتی و تقاضای کارگر انجامید و طبیعتاً صنعت، سیستم آموزش را تحت فشار قرار داد تا به این تقاضا جامعه عمل ببوشاند. به بیان دقیق تر، فشاری در مورد تغییر شکل سیستم آموزشی موجود و اعتبار بیشتر قائل شدن در مورد تفاوت در استعداد و قابلیت‌های فردی وجود داشت. در نتیجه این فشار، شناخته‌های چندی شکل گرفتند. تغییر شکل در حله اول در آموزش دبیرستانی دیده شد. همان طور که قبلاً توضیح داده شد، آموزش اجباری در ژاپن تا پایان مدرسه مقدماتی متوسطه گسترش یافته و آموزش تکمیلی متوسطه اجباری

نیست. هدف از اصلاح دانش آموزان دبیرستانی و جوانان هم سنی بود که تحصیلات اجباری خود را کامل کرده بودند. در آموزش دبیرستانی، هماهنگی و یکسان سازی دوره های مدرسه ای و آموزش حرفه ای در شرکتها مورد تشویق قرار گرفت. با این حال، این هدف خیلی زود بی نتیجه ماند و خنثی شد. درصد دانش آموزانی که به دبیرستان می رفتند از ۹۰ درصد تجاوز کرد، اما اکثریت چنین دانش آموزانی خواهان دنبال کردن دوره های آموزش عمومی بودند، و تعداد دانش آموزان دوره های فنی و بازرگانی و نیز تعداد دانش آموزان پاره وقت به نحوی بارز زیر این هدف باقی ماند. مدارس چند منظوره و مدارس آموزش حرفه ای (مدارس آرایشگری مردانه و زنانه، تغذیه، خیاطی غربی و ژاپنی، ککتابداری و غیره) نیز مورد تشویق قرار گرفتند. بسیاری از مدارس چند منظوره تا سطح مدارس آموزش ویژه ارتقاء یافتند، و تعداد دانش آموزان حاضر در چنین مدرسی - بویژه آنها که نیاز به تکمیل آموزش دبیرستانی بعنوان پیش نیاز پذیرش دارند، سال به سال افزایش یافته است. شهرت آنها، بخصوص با کاهش امکانات شغلی، از این ناشی شود که دانش آموزان را قادر می سازند مهارتهای پیشرفته فنی را بیاموزند و در نتیجه بر امکانات کسب شغلی خوب بیافزایند.

تأکید بر قابلیت و توانایی، که در طول دوره رشد اقتصادی بالا به شکلی گسترده مورد حمایت قرار گرفته بود، بعنوان تأکیدی، بر کشف و انتخاب دانش آموزان مستعد تعریف شد، و آموزش بر مبنای توانایی و استعداد بعنوان طبقه بندی دانش آموزان به منظور برآورده ساختن تقاضای کار صنعت درک شد. از اینرو اصلاح آموزشی که براساس تقاضای صنعت انجام شده بود، نیازهای آموزش فنی را هرچه بیشتر منعکس میکرد. با این وجود، در مورد دو موضوع آموزش و صنعتی کردن ایده های گوناگون مطرح شد. در ابتدا که صنعتی سازی نیاز به نوآوریهای فنی داشت، در تغییر شکل آموزش، تأکید اساسی خود را بر آموزش

دبیرستانی قرار داد. از سوی دیگر، یک دیدگاه، صنعتی سازی را بعنوان شرایط فرضی در نظر می گرفت و اصرار می ورزید که آموزش مناسب باید در سایه این شرایط تأمین شود. به این معنا که صنعتی سازی بر تمامی جنبه های اجتماعی تأثیر دارد، و آگاهی فرهنگی وسیع تر و گسترده تری جهت هماهنگ سازی با این تأثیر مورد نیاز است. بار دیگر، هدف اولیه آموزش دبیرستانی مشاهده نمی شود. این تفاوت عقاید، مسئله دشوار و مهمی را روشن می سازد و آن چگونگی حل مشکل جنبه های انسانی، اجتماعی، و مادی صنعتی سازی می باشد. در این نقطه، جا دارد مفاهیم پشت این نقطه نظرات در مورد اصلاحات آموزشی را روشن سازیم. تغییرات در ساختار اجتماعی توسط رشد بالای اقتصادی بوجود آمد و به تغییرات اساسی در رشد کودکان و جوانان انجامید توسعه شهری و صنعتی سازی، آلودگی، و ویرانی محیط زیست و خالی از جمعیت شدن جوامع کشاورزی را بار آورد. تأثیرات منفی رقابت جدی و فزاینده در امتحانات ورودی به نام توانایی علمی در حال حاضر علت مهم نگرانی عده کثیری شده است. مسئله ای که در حال حاضر مورد سؤال است اینست که جامعه، خانه و مدرسه چگونه باید بازسازی شوند تا محیطی مناسب برای رشد کودکان فراهم آورند.

این نخستین باری است که نگرانی عمومی تا چنین حدی افزایش یافته است و به روشهایی گوناگون، گواهی بر اصلاحات آموزشی می باشد. کسانی که می گویند آموزش باید مستقیماً تقاضای صنعتی سازی را منعکس نماید ارزش بالایی برای نقش آموزش در دست یابی به جامعه صنعتی شده امروز ژاپن قائل می شوند. از این رو وضع اخیر مشکلات آموزشی - بویژه مسائلی چون بزهکاری، خشونت در مدرسه، ترک تحصیل و غیره مسئله بسیار مهمی در نظر گرفته میشود. در سال ۱۹۸۴، یک مجمع مشاوره ای ویژه مستقیماً به نخست وزیر گزارش داد تا اصلاحات آموزشی به مقیاس وسیعی در نظر گرفته شوند. نکته

کلیدی اصلاحات، جان تازه بخشیدن به آموزش مدرسه می باشد، و آزادی بیشتری مورد نیاز است تا سیستمی استوار و یکپارچه و توسعه یافته را جایگزین نماید و نیازهای جامعه ای در سطحی عالی را برآورده نمود. آنانی که خواهان تغییر شکل بیشتری هستند، تصریح می کنند که عنصر بی نظیر رقابت آزاد باید در آموزش مدارس گنجانده شود، به این معنا که سیستم ثابت ۳-۳-۶ باید تغییر شکل داده شود؛ محدودیتهای تأسیس مدارس برداشته شده، و آموزش اساساً توسط مدارس بخش خصوصی ارائه شود. مقدمه اصول تغییر شکل و رقابت در هر زمینه آموزشی هماهنگ با تغییراتی چون اجازه جهش یک ساله یا تکرار یکساله به دانش آموز و سازماندهی کلاسهای درس براساس استعداد، و اصلاح سیستم رسمی آموزش کشور از جمله پیش نیازهای اصلاحات می باشد. از سوی دیگر، آنانی که ادعا می کنند مشکلات فعلی آموزش از انقیاد آموزش به تقاضای صنعت ناشی شده است، حرکتهای جدید اصلاحی را هم مورد انتقاد قرار میدهند. آنان تصریح می کنند که اصلاحات ایجاد شده به چنین نحوی کاری نمی کند جز گنجاندن اصول رقابت آزاد در آموزش کودکان و تقاضای جامعه صنعتی شده و تغییر شکل داده، و این کاریست که تا به حال انجام شده است، و مدعی هستند که این مسئله فقط روند موجود ویران سازی را تسریع خواهد کرد. این منتقدان بر این باورند که ریشه علت مشکلات جاری آموزش در این عامل نهفته است که مفاهیم کلی آموزش پس از جنگ

(قوانین آموزشی و قانون اساسی) زاین را به سر منزل مقصود نرسانده است و ادعا می کنند که در حال حاضر نوع اصلاحات مورد نیاز باید در جهت تلاش بیشتر به منظور حفظ و اجرای این مفاهیم باشد. با در نظر گرفتن مشکل آموزش دبیرستانها، گروه قبلی، هماهنگ با سیاست تغییر شکل جدی و قاطع خود، از

سیستم انتخاب موضوع حمایت می‌کنند، که بر سازماندهی کلاسها براساس مهارت و استعداد، و تغییر سیستم مدرسه تاکید دارد.

بعکس گروه اخیر فکر می‌کنند که انتخاب آزاد موضوعات می‌تواند پس از برآورده شدن چند شرط باشد، اما می‌ترسند که این مسئله بعنوان ابزار تقسیم دانش آموزان به نخبه و غیر نخبه عمل کند. این گروه مدعی هستند که آنچه بیشتر مورد نیاز است، ارتباط تشکلی یافته با برنامه درسی دوره مقدماتی متوسطه، و ملغی کردن انتقال دانش آموزان به مقطع تکمیلی متوسطه براساس نمرات امتحان ورودی آنان می‌باشد. آنان تصریح می‌کنند که کل این مسئله می‌تواند توسط تأسیس مدارس مقدماتی و تکمیلی متوسطه پیوسته حاصل شود. هر دو گروه موافقند که مشکل اصلی در مراحل پایانی آموزش متوسطه نهفته است. تأثیرات بد رقابت در امتحانات ورودی و آموزش براساس فرمول مورد استفاده جهت ارزیابی این نمرات به بارزترین نحو در این مرحله ظاهر می‌شوند. تفاوت عقیده در این است که آیا راه حل باید در تغییر شکل دوره‌ها جستجو شود، یا در تأمین آموزش متوسطه برای تمامی دانش آموزان.

در ریشه این اختلافات، این مشکل اساسی وجود دارد که وقتی بیش از ۹۰ درصد دانش آموزان دوره مقدماتی متوسطه راهی مراکز تکمیلی متوسطه هستند، آموزش عمومی باید به چه شکل باشد. در ماه مارس ۱۹۸۹، "دوره‌های آموزشی" تمامی مدارس از پیش دبستانی گرفته تا تکمیلی متوسطه توسط وزارت آموزش بازننگری شد. اهداف اصلی طراحی "دوره‌های آموزشی" جدید ایجاد شرایطی بود که مردم را قادر سازد تا خود را با تقاضای جامعه‌ای تطابق دهند که به سمت اطلاعات و جهانی شدن گرایش دارد، و نیز آنها را قادر به رهبری زندگی مستقل تری سازد. جهت نیل به این هدف، آنان به دنبال آموزش کامل تر و بی‌کم و کاست تری هستند که پرورش دهنده انسانی قوی تر و با ملاحظه تر، و اشاعه دهنده استقلال است

و در عین حال استحکام بخش ارزشهای اساسی و مشوق فردیت و احترام به سنتها و فرهنگ میباشد. از سال ۱۹۹۲ به بعد، آموزش اجتماعی و دوره های علوم دو کلاس اولیه مدرسه ابتدایی جایگزین درس ترکیبی جدیدی بنام تجزیه زندگی شدند. امید میرفت از طریق این موضوع درسی جدید یعنی "تجزیه زندگی"، کودکان نسبت به محیط بلا فصل خود و محیط زیست طبیعی خود آگاهی پیدا کنند، و این با کشف آنها به انحاء مختلف و اینکه در این روند رسم و رسومات و مهارتهای لازم زندگی را آموخته و کاری اساسی برای استقلال بعدی خود برقرار میسازد، فراهم می شود. این موضوع درسی، جدایی از انتقال یک سویه و ساده مهارتها و دانش را نشان میدهد که در روش سنتی آموزش ژاپن مشاهده میشود.

آموزش ژاپن هم چنین باید خود را با ماهیت به سرعت رو به تغییر جامعه ای وفق دهد که به شکل روزافزونی اطلاعات گرا میشود. با این هدف، در گنجاندن کامپیوترها در مدارس و توسعه نرم افزار آموزشی پیشرفتهایی حاصل شده است که از طریق آن به متدهای جدید انتقال اطلاعات دسترسی پیدا می شود. امید می رود که این موضوع مدارس را مؤثرتر سازد و در عین حال شرایط لازم (توانایی استفاده از سیستمهای اطلاعاتی) جهت قادر ساختن کودکان امروزی به زندگی در جامعه آینده با شبکه های اطلاعاتی فوق مدرن را نیز بهبود بخشد. روش جدیدی نیز در آموزش دبیرستانی مورد نیاز است، روشی که بیشتر از هماهنگی صرف با نیازهای تغییر شکل دانش آموزان باشد، چون با رشد سریع تعداد آنها، تواناییها و استعدادهایشان نیز به سرعت تغییر شکل میدهند. در سراسر ژاپن، اصلاحات امکان پذیر شده است و به مسئولین مختلف آموزشی فرصت بیشتری در مورد اعمال روشهای امتحان و آزادی عمل در انتخاب داوطلبان تکمیلی متوسطه داده شده است. مسئولین آموزشی بیشتری با استفاده از سیستم جدید فارغ التحصیلی دست به تأسیس دبیرستان میزنند. با این وجود، در حال حاضر این اقدامات نمی توانند بعنوان

برآورده کردن کامل نیازهای تغییر شکل دانش آموزان توصیف شوند و پیشنهادات زیادی در مورد اصلاحات مطرح شده که ساختار برنامه های آموزشی در سطح دبیرستان را تا جایی که ممکن است تغییر پذیر می سازند، ارائه دهند. در میان اینها درخواستهایی در مورد بازنگری دروس (یعنی تأسیس دوره مکاتبه ای ترکیبی، شامل هر دو موضوع عمومی و فنی / حرفه ای)، و ایجاد دوره های جدید فنی / حرفه ای چون علوم اطلاعات، بهداشت و توریسم وجود دارند. به علاوه، به موازات سیستم جدید، نوع جدید سیستم آموزش تکمیلی متوسطه ۶ ساله مورد توجه قرار گرفته است، که هدف آن تشویق رشد مداوم فردی دانش آموز می باشد. در سال ۱۹۹۴، این نوع جدید از مدارس متوسطه برای نخستین بار در کیوشو تأسیس شد. تا بهار سال ۲۰۰۰، شورای مرکزی آموزش، این سیستم جدید را تصویب کرد. برقراری ارتباط نزدیکتر میان دروس عمومی و دروس فنی حرفه ای در مراکز مذکور نیز با دیدگاه تسهیل انتقال میان این دو دوره در نظر گرفته شده است، و این کار با واحدهایی انجام می گیرد که هر دو طرف آنها را بشناسند و برای تکمیل هر یک از دو دوره استفاده شده باشند و سرانجام اینکه، در حال حاضر دومین و چهارمین شنبه هر ماه در کلیه مراکز پیش دبستانی، مدارس ابتدایی، مدارس مقدماتی و تکمیلی متوسطه و مدارس استثنایی تعطیل می باشد. با این حال، از سال ۲۰۰۲ تمامی شنبه ها تعطیل خواهند شد. هدف از این تغییر در ایام تحصیلی، فراهم آوردن آزادی در زندگی دانش آموزان می باشد.

توسعه آموزشی

مدارس متوسطه در سال ۱۸۷۲ توسط اعلامیه سیستم مدرسه تصریح شدند، اما سرعت تأسیس مدارس متوسطه دولتی کند بود. آن چه که در واقع روی داد، این بود که یوگاکوجوگو (مؤسسات خصوصی آموزش غربی) و کانگاجوگو (مؤسسات خصوصی آموزش چینی)، که قبل و بعد از دوره

اصلاحات میجی، به سرعت در حال رشد بودند، به ظهور رسیدند تا نقش مدارس متوسطه را در رهبری آموزش دبیرستانی ایفا کنند. مدارس متوسطه دخترانه خیلی زود تأسیس شدند و جوگاکو توکیو نخستین مؤسسه دولتی بود که برای آموزش زنان بنیان نهاده شد. در میان مدارس خصوصی دخترانه، مدارس میسیون مسیحی بسیاری بودند که تحت پوشش کلیساهای مسیحی اروپا و آمریکا بودند، و در این مدارس انگلیسی و فرانسه دروس اصلی مورد آموزش بودند. در پایان قرن نوزدهم، تقاضای چشمگیری برای «مورنیزم» وجود داشت. با شکل گیری تدریجی مؤسسات آموزشی متوسطه دولتی، دولت به توسعه کنترل خود بر مدارس خصوصی مبادرت نمود.

بسیاری از مدارس خصوصی بالاجبار دولتی شدند. به علت رشد تولید در طول جنگ جهانی اول و بالا رفتن استاندارد زندگی، درصد ورودی‌های به مدارس متوسطه افزایش یافت، و در نتیجه تعداد مدارس متوسطه و دبیرستان‌های دخترانه افزایش یافت.

آموزش مقدماتی متوسطه

ساختار آموزشی

بعد از ۶ سال آموزش ابتدایی، دانش‌آموزان، به چوگاکو (مدارس مقدماتی متوسطه) منتقل می‌شوند. زندگی دانش‌آموزی در مدارس راهنمایی ژاپن (چوتوکیوایکو) سختگیرانه تر از مدارس ابتدایی می‌باشند و کلاس‌های به موضوعات درسی تقسیم می‌شوند. برای بیشتر موضوعات، دانش‌آموزان در کلاس‌های خود می‌مانند و معلمان به نوبت از کلاسی به کلاس دیگر می‌روند. معلمان مطابق با سال تحصیلی یعنی به شکل سال اول، سال دوم و سال سوم و نیز توسط کمیته‌های گوناگونی که در آن‌ها خدمت می‌کنند و موضوع علمی سازماندهی می‌شوند. تقسیمات بر اساس سال تحصیلی بر جسته‌ترین تقسیمات است و به

دانش‌آموزان و معلمان حسی قوی از تعلق به کلاس و سال تحصیلی خود می‌دهد. در سال ۱۹۹۵، در حدود ۹۴ درصد از تقریباً ۵,۰۰۰,۰۰۰ نفر دانش‌آموز دوره های راهنمایی ژاپن در مدارس دولتی حضور می‌یافتند (منبوشو ۱۹۹۶: ۶۸۸) در سال ۱۹۹۴، بیش از ۹۷٪ فارغ التحصیلان مدارس مقدماتی متوسطه آن سال تا دبیرستان ادامه دادند؛ حدود ۲٪ وارد مدارس ویژه شدند و ۲٪ بقیه جذب نیروی کار شدند. از آنجایی که دوره مقدماتی متوسطه نشانگر پایان تحصیلات اجباری می‌باشد، سومین سال راهنمایی شاهد آماده سازی دانش‌آموزان برای چیزست که رساناهای ژاپنی آنرا بعنوان «جهنم ورودی» (شیکن جیگوکو) نام نهاده‌اند که در طول این مدت دانش‌آموزان برای گذراندن امتحانات ورودی دبیرستان آماده می‌شوند.

برنامه های آموزشی

۵ موضوع درسی شامل ریاضی و علوم وجود دارد که در هر سه کلاس (۷ تا ۹) ضروری هستند. دروس انتخابی ۱۰ درصد مجموع ساعات درسی را شامل می‌شوند. برنامه آموزشی مدارس راهنمایی همانند برنامه مدارس ابتدایی سعی بر همگون ساختن دروس علمی و غیرعلمی دارد. موسیقی، هنرهای زیبا، بهداشت و بدنسازی موضوعات مورد نیاز هر سه کلاس هستند. معمول ترین درس انتخابی زبان خارجی است که معمولاً انگلیسی می‌باشد، اما موسیقی و هنرهای زیبا نیز بعنوان دروس انتخابی و با توصیه آموزگار ارائه می‌شوند. سطح ریاضیات به شکل فزاینده دشوار می‌شود و در طول سال‌های راهنمایی سرعت برنامه‌های ریاضی افزوده می‌شود. چند تایی از دانش‌آموزان ژاپنی در طول مصاحبات ما از دشواری و سرعت ریاضی دوره راهنمایی شکایت داشتند. حتی دانش‌آموزانی که با ریاضی دوره ابتدایی مشکل کمتری داشتند می‌گفتند دیگر قادر نیستند ریاضی دوره مقدماتی متوسطه را تاب بیاورند. دانش‌آموزی توضیح داد که:

“ در کلاس هشتم بودم که گاهی نمی‌توانستم بفهمم در درس ریاضی چه می‌گذرد.”

تعداد ساعات درسی مراکز آموزش مقدماتی متوسطه

پایه های تحصیلی			موضوع درسی
۹	۸	۷	
۱۴۰	۱۴۰	۱۷۵	زبان ژاپنی
۷۰-۱۰۵	۱۴۰	۱۴۰	فعالیت های زندگی
۱۴۰	۱۴۰	۱۰۵	ریاضی
۱۰۵-۱۴۰	۱۰۵	۱۰۵	علوم
۳۵	۷۰	۷۰	موسیقی
۳۵	۷۰	۷۰	هنرهای زیبا
۱۰۵-۱۴۰	۱۰۵	۱۰۵	بهداشت و آموزش جسمانی (بدنسازی)
۷۰-۱۰۵	۷۰	۷۰	هنرهای صنعتی یا خانه سازی
۳۵	۳۵	۳۵	آموزش اخلاق
۳۵	۳۵	۳۵-۷۰	فعالیت های ویژه
۱۴۰-۲۸۰	۱۰۵-۲۱۰	۱۰۵-۱۴۰	موضوعات انتخابی
۱۰۵۰		۱۰۵۰	حداقل کل ساعات مورد نیاز

آموزش تکمیلی متوسطه

ساختار آموزشی

تحصیلات دولتی در سطح دبیرستان (کو تا کیو ایکو) نه اجباری است و نه آزاد. با این وجود هر منطقه

Prelectyre یا تحت نظر شهرداری از دبیرستان هایی که توسط دولت تأمین بودجه می شوند و آموزش به

نسبت با هزینه پایینی را ارائه می دهند حمایت مالی می کند. اکثریت عظیمی از دبیرستان های دولتی و

خصوصی ژاپن نوساتی ۳ ساله هستند علاوه بر این ها، «مدارس شبانه»، دوره های مکاتبه ای، و دبیرستان

های ۵ ساله ای که به شکل ملی سرمایه گذاری می شوند نیز وجود دارند، اما این میزان درصد نسبتاً

کوچکی از کل ثبت نامها (کمتر از ۰.۵٪) را در برمی گیرد.

در سال ۱۹۹۲ در حدود ۷۵٪ دانش‌آموزان در دوره‌های عملی و ۲۵٪ درصد آنان در دوره‌های حرفه‌ای ثبت نام کردند (منبوشو ۱۹۹۳). اگر چه محدودیتی در ورود فارغ‌التحصیلان مدارس حرفه‌ای به کالج وجود ندارد، اما تعداد کمی این تلاش را می‌کنند. دوره‌های حرفه‌ای آمادگی دقیق و شده مورد نیاز برای امتحان ورودی کالج را فراهم نمی‌آورند.

اصولاً تمامی دبیرستان‌ها با استفاده از نمره‌های دانش‌آموزان در امتحان ورودی دبیرستان از آن‌ها ثبت نام بعمل می‌آورند. با این حال، ممکن است Prelecture‌های مختلف در مورد نمرات و رتبه‌های آزمون به صورت‌های متفاوت تأکید داشته باشند. شینید و وتوکودا (۱۹۹۱) این مسئله را مورد توجه قرار می‌دهند که در Prelecture هیوگو، رتبه‌های دانش‌آموزان و گزارشات در مورد ویژگی‌هایی شخصیتی (نایشینشو) ۷ پاسخگوی ۵۰٪ موارد نظر روند انتخاب می‌باشند در سال رفته، استفاده اند «پذیرش‌های توصیه‌ای» (سوئینسن نیو گاکو) نیز افزایش یافته است.

در سال ۱۹۹۲ بیش از ۵۰۲ میلیون دانش‌آموزان دبیرستانی در ژاپن وجود داشت که ۷۰٪ آنان در دبیرستان‌های دولتی درس می‌خواندند.

در سال ۱۹۹۲، بیش از ۳۲ درصد فارغ‌التحصیلان دبیرستان به کالج یا مدرسه عالی، و ۳۰٪ به یکی از مدارس مخصوص تخصص‌های گوناگون، حدود ۳۲ درصد کار پیدا کردند، و تقریباً ۵٪ بیکار بودند یا ترک تحصیل کرده بودند (منبوشو ۱۹۹۳). درصد دانش‌آموزان ترک تحصیلی دبیرستان معمولاً پایین است (حدود ۲ درصد)، اما این رقم به شکل قابل توجهی بسته به نوع مدارس متفاوت هستند. نرخ ترک تحصیلی دانش‌آموزان مدارس شبانه بیش از ۱۵ درصد بود در حالیکه دبیرستان‌های علمی حدود ۱٪ ترک تحصیلی داشتند (منبوشو ۱۹۹۳). زنگ کلاس دبیرستان همانند مدارس راهنمایی ۵۰ دقیقه‌ای است و سال تحصیلی

برای ۱۰۱۹۵ ساعت برنامه ریزی می شود. همانند مدارس راهنمایی، کلاس های فوق العاده معمولاً توسط دبیرستان های عملی فراهم می شوند، اما مدارس حرفه ای نبردت چنین کلاس هایی را تشکیل می دهند باشگاه ها و دیگر فعالیت های فوق برنامه نیز مقدار زیارت از وقت دانش آموزان را می گیرند. دانش آموزان مدارس حرفه ای مایلند در طول سال کار پاره دقت داشته باشند، بیشتر آن ها پس از فارغ التحصیلی دارد بازار کار می شوند.

برنامه های آموزشی

اگر چه آموزش بعد از کلاس نهم اجباری نیست، اما منوشو رهنمودهای برنامه آموزش را برای دبیرستان ها توسعه می دهد. معمول ترین انواع دبیرستان های دولتی، دبیرستان های عادی یا علمی (فوتسو)، دبیرستان های حرفه ای چون بازرگانی (شوگیو) و صنفی (کوگیو) می باشند.

برنامه های دولتی لازم برای دانش آموزان دبیرستانی شامل تکمیل ۴ واحد ریاضی و ۴ تا ۸ واحد علوم در طول سه سال دبیرستان می باشد، پیش نیاز بیشتر در مورد علوم فقط در مورد رشته های علوم در دبیرستان های علمی کاربرد دارد. برنامه درسی منوشو برای تمام انواع دبیرستان ها حداقل پیش نیاز و چارچوب کاری را مقرر می کند. دوره های تحصیلی فراتر از این حداقل پیش نیاز به نوع مدرسه بستگی دارد. دبیرستان های علمی موضوعات علمی تری را در دوره تحصیلی خود می گنجاندند، و معمولاً از دانش آموزان با سطح قابلیت بالاتر از دانش آموزان ثبت نام شده در دبیرستان های حرفه ای ثبت نام بعمل می آورند.

دروس اصلی مراکز آموزش تکمیلی متوسطه

واحد‌های مورد نیاز	دروس
۴	زبان ژاپنی
۲-۴	جغرافی و تاریخ
۴	اجتماعی
۴	ریاضیات
۴-۸	علوم
۲	بهداشت
۹	تربیت بدنی
۳-۴	هنر
۴	خانه داری

منبع: مرکز، جیشی سوگو، ۱۹۹۱

ارزیابی تحصیلی

دانش‌آموزان ژاپنی به سرعت با دادن انواع مهمّ تست در دوره مقدماتی متوسطه خو می‌گیرند. این تست‌های مهم، که در دوره مقدماتی و تکمیلی متوسطه داده می‌شوند، امتحانات اصلی دوره‌ای نامیده می‌شوند (تیکیشی کن)^۱. این امتحانات در بیشتر دبیرستان‌های ژاپن به یک شکل به مورد اجرا گذاشته می‌شوند. آن‌ها از نظر فرم و محتوا در امتحانات ورودی یکسان هستند و دانش‌آموزان باید این امتحانات را برای ورود به دبیرستان و کالج بگذرانند. امتحانات دوره‌ای هر یک از سه ترم سال تحصیلی معمولاً شامل امتحان نیم ترم و پایان ترم هستند. بیشتر دانش‌آموزان دبیرستانی ژاپن از گذراندن حداقل ۶ امتحان اصلی در هر سال تحصیلی گزارش می‌دهند. این امتحانات در طول ساعات عادی مدرسه در بیش از ۲ یا ۳ روز انجام می‌شوند. یک دانش‌آموز دوره مقدماتی متوسطه اظهار داشت که امتحانات دوره‌ای به او تلنگری

می‌زند تا درس بخواند. او همراه با دو دانش‌آموز دیگر در مدرسه اقرار کردند که شاید اگر امتحانات دوره‌ای نبود که آن‌ها را به مطالعه برانگیزد، زیاد درس نمی‌خواندند. او افزود حدود یک هفته قبل از امتحانات برای درس خواندن جدی می‌شود. این دانش‌آموزان که در مدرسه بسیار فعال بودند و از موفقیت بالایی برخوردار بودند اقرار کردند که در بین امتحانات اهمال می‌کنند. امتحانات اصلی در دوره مقدماتی متوسطه حدود ماهی یکبار. یک دانش‌آموز توصیف کرد که چند وقت یکبار برای این امتحانات و در جوکو درس می‌خواند. تقریباً ماهی یکبار امتحان دوره‌ای وجود دارد. حدود یک هفته قبل از امتحانات دوره‌ای، شروع می‌کنم به درس خواندن. حدود ۲ یا ۳ ساعت در روز را بعد از مدرسه به مطالعه برای امتحانات دوره‌ای اختصاص می‌دهم. هفته‌ای یکبار هم سه ساعت به جوکو می‌روم. (دانش‌آموز کلاس هشتم).

از آنجا که امتحانات دوره‌ای برای کمک به دانش‌آموزان جهت آماده‌سازی آن‌ها برای امتحانات ورودی و سنجش کارایی برنامه آموزشی تعبیه شده‌اند، تست‌ها تحرک طلبانه می‌باشند. برگه‌های فرمول برای بخش‌های ریاضی که دانش‌آموزان را با مطالب حفظ کردنی زیادی رها می‌سازند مجاز نیستند. تمام دانش‌آموزان مدرسه راهنمایی مارونوچی^۱ در مورد دشواری بخش ریاضی امتحانات دوره‌ای حرف می‌زدند. یکی از دانش‌آموزان گفت: " فقط یک تن مسئله هست که باید حل کنیم. وقت برای مرور پاسخ‌ها وجود ندارد. " دانش‌آموزان حدس می‌زنند که معمولاً ۵۰ مسئله ریاضی در هر امتحانی وجود دارد. دانش‌آموزان توافق داشتند که بخش علوم به عکس بخش ریاضی آنقدر دشوار نیست. دانش‌آموزی توضیح

داد که : “ مقدار زیادی حفظ کردنی دارد، اما نسبتاً آسان است. ” کوئیزها و تست‌های کوتاه مورد تأکید معلمان ژاپنی طرف صحبت ما نیستند. بطور کلی، معلمان گزارش می‌دادند که استفاده از تست‌های داخل کلاس در دانش‌آموزان انگیزه کمی ایجاد می‌کند. آن‌ها گزارش می‌دادند که استفاده از این تست‌ها به منظور نشان دادن پیشرفت دانش‌آموزان یا مؤثر بودن تعلیمات است، نه تعیین نمرات ترمی .

چندتایی از معلمان این ایده را اظهار داشتند که استفاده بیش از حد از تست‌های کلاسی دانش‌آموزان را در مورد هدف واقعی یادگیری دچار سردرگمی می‌سازد. معلمی بدیهی می‌دانست که اگر شروع به نمره دادن این تست‌ها کند، دانش‌آموزان در عوض تلاش جهت یادگیری برنامه درسی نگران نمراتشان خواهند شد. معلمانی که چنین تست‌هایی می‌دهند این کار را به این خاطر می‌کنند که به دانش‌آموزان کمک کنند تا بدانند تا چه حد مطالب مورد نیاز جهت ارتقاء به کلاس بالاتر را یاد گرفته‌اند. در این موارد، دانش‌آموزان معمولاً به “ تست‌های جزئی ” خود نمره می‌دهند و این نمرات در نمرات دوره جذب می‌شوند. براساس مصاحبات ما با معلمان، نمرات و رتبه دانش‌آموزان در کلاس توسط ترکیب امتحانات اصلی و تست‌های جزئی معین می‌شوند.

آزادی عمل زیادی به دپارتمان‌ها داده می‌شود تا نمرات اضافی نسبی دو حریف را تعیین کنند . معمولاً، نمرات امتحان در حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد نمرات سراسری در ریاضی و علوم را شامل می‌شوند و ۳۰ تا ۴۰ درصد بقیه بر اساس رفتار کلاسی و تکالیف خانه داده می‌شود .

از آنجا که امتحانات ورودی دبیرستان‌ها بطور کامل بر اساس دانسته‌های درسی می‌باشند، مدارس راهنمایی تحت فشار هستند که برنامه درسی را ارائه دهند. به عقیده معلم فیزیک کلاس هشتم، فشار مستقیمی از سوی منبوشوبرای به اتمام رساندن سطحی معین وجود ندارد. اما با این وجود، بیشتر معلمان

احساس می‌کنند تحت فشار هستند که برنامه درسی را آموزش دهند، چون تقریباً همه به دبیرستان می‌روند، و امتحانات ورودی دبیرستان سطح معینی از آگاهی را می‌طلبد. فارغ‌التحصیلی از مدرسه راهنمایی به معنای پایان آموزش اجباری در ژاپن است. با این وجود، ۹۶ درصد از فارغ‌التحصیلان مدارس راهنمایی به دبیرستان می‌روند (منبوشو، ۱۹۹۳). فارغ‌التحصیلان دوره مقدماتی متوسطه باید امتحانات استاندارد شده ورودی دبیرستان را بگذرانند. این امتحانات ممکن است ملی باشند، و این بستگی به سیستم مدرسه‌ای دارد که دانش‌آموز قصد ورود به آن را دارد. اغلب دانش‌آموزان امتحانات ورودی دبیرستان را می‌دهند. درصد اندکی از دانش‌آموزان امتحاناتی را می‌دهند که آن‌ها را در دبیرستانهایی می‌پذیرد که بعنوان مدارس "ملی" شناخته می‌شوند. به عکس کشورهای دیگری که پذیرش در دبیرستان‌هایشان بستگی به محل شهری دارد که خانواده دانش‌آموز در آن اقامت دارند، دانش‌آموزان ژاپنی در صورت گذراندن امتحان مورد نیاز به مدارس بسیار زیادی دسترسی دارند. از آنجا که جمعیت ژاپن تا حد زیادی شهرنشین هستند و بیشتر شهرها شبکه حمل و نقل توسعه یافته‌ای دارند، جهت ورود به دبیرستان‌های درجه یک تر ژاپن معمولاً رقابت فشرده‌ای وجود دارد. به علت تعبیه امتحانات ورودی دبیرستان‌ها توسط مقامات رسمی بوردهای آموزشی محلی، تفاوت‌های اندکی در محتوای امتحانات وجود دارد.

با این حال نکته مهم اینست که تمام مسائل امتحانات باید در محدوده رهنمون‌های برنامه‌های درسی منبوشو باشد. مورد تجدید نظر معین می‌کند که آیا سؤالات از محتوای برنامه درسی منحرف شده‌اند یا بیش از حد دشوارند یا نه. از آنجا که سؤالات امتحانات ورودی دبیرستان محدود به برنامه درسی منبوشو هستند، شرکت‌هایی که مطالب کمک آموزشی را برای آمادگی در امتحانات منتشر می‌کنند به دانش‌آموزان توصیه می‌کنند که بهترین راه جهت آمادگی امتحانات مرور کتب درسی و حل مسائل می‌باشد. امتحانات

ورودی دبیرستان باید پنج موضوع علمی که موضوعات اصلی برنامه درسی منبوشو هستند یعنی : زبان ژاپنی، ریاضیات، علوم اجتماعی، علوم، و انگلیسی را دربر بگیرند. بخش ریاضیات اغلب از سؤالات بدون انت‌ها تشکیل می‌شود، درحالی‌که دیگر دروس، همچون علوم پاسخ‌های چندگزینه‌ای دارند. هر درس ۴۰ دقیقه وقت دارد و تمام دروس به یک میزان سنجیده می‌شوند. دبیرستان‌ها جهت تصمیم‌گیری در مورد پذیرش از جمع نمرات استفاده می‌کنند. با این وجود، در امتحانات ورودی مدارس خصوصی، مسائلی گنجانده شده که موضوعات خارج از برنامه درسی منبوشو را شامل می‌شوند. وزارتخانه با جدیت این کار را منع کرده است، و عقیده دارد که این مسئله مربوط به “ داغ کردن بازار آموزش ” و ایجاد عدم برابری میان دانش‌آموزانی است که از عهدهٔ مخارج جوکو برمی‌آیند و آنان که بر نمی‌آیند. در سال‌های اخیر، شواهدی وجود دارد که مدارس خصوصی کمتری از مسائل خارج از برنامه درسی منبوشو استفاده می‌کنند و این به خاطر فشاری است که از سوی منبوشو وجود دارد. کتابفروشی های ژاپن پر از راهنماهای آماده سازی ارزش‌نقیمت هستند که حاوی اطلاعاتی برای شرکت کنندگان در تست‌ها هستند. این راهنماها بدون استثنا شامل امتحانات قبلی ۵ یا ۶ سال گذشته هستند، و با شرح و پاسخ سؤالات کامل می‌شوند. امتحانات موک^۱ با دستورالعمل های خودآزمایی نیز در بسیاری از راهنماهای آمادگی وجود دارند. راهنماهای آمادگی موضوعات موجود در امتحانات گذشته، روندها، و انواع مسائل و استراتژی‌های گذراندن تست را تجزیه و تحلیل می‌کنند. یک کتابچه راهنما حتی به دانش‌آموزان در مورد چیزهایی هم که باید شب قبل و صبح امتحان بخورند، توصیه‌هایی ارائه می‌دهد. در روز امتحان، یک صبحانه سبک شامل

برنج، سوپ میزو^۲، خیارشور و چای سبز توصیه می‌شود. یک راهنمای امتحانات محلّ قرارگیری منطقه تحقیقات اولیه ما تصریح کرد که در پنج سال گذشته پنج مبحث برنامه درسی ریاضی منبوشو در امتحانات آمده‌اند. این موضوعات شامل اعداد و فرمول‌ها، تساوی‌ها و عدم تناسب، توابع، نمودارها، و آمار می‌باشند. مسائلی که در گذشته آمده بودند نیز در زیرمجموعه‌ها طبقه‌بندی شده بودند. این طرح آشکار می‌ساخت که بعضی موضوعات هر ساله در امتحانات گنجانده می‌شوند در حالیکه سایر مطالب هرگز شامل نمی‌شوند. بعنوان مثال، در چارچوب موضوع اصلی توابع، تناسب‌ها در پنج سال گذشته گنجانده شده بودند. تقریباً یک سوّم موضوعات تا امتحانات اخیر وجود نداشته‌اند.

در مقایسه با ریاضیات، در علوم سرفصل‌های کمتری هر ساله گنجانده می‌شوند. گاز، نیرو و فشار، ولتاژ و جریان، زمین و فضا، و پوسته زمین و کانی‌ها موضوعاتی بودند که در تمامی پنج امتحان اخیر مورد سؤال قرار گرفته بودند. مصاحبات با دانش‌آموزان شواهدی فراهم آورد که دانش‌آموزان از این جزئیات مشمول امتحانات ورودی آگاه هستند. بخش ریاضی امتحان ورودی دبیرستان برای این شامل سه مسئله بلند و ۲۰ مسئله کوتاه بود. مسائل کوتاهی هستند که پاسخ به یک مسئله به مسئله دیگرکاری ندارد. مسائل بلند به چند قدم و اتحاد در سرتاسر موضوعات اصلی نیاز دارند. بعنوان مثال، در امتحانات اخیر چنین مسائلی به ترکیب سرفصل‌های توابع، نمودارها و منحنی‌ها نیاز داشت. کتب راهنمای آمادگی به دانش‌آموزان هشدار می‌دهد که حلّ مسائل بلند به زمان بیشتری نیاز دارد و “ ۴۰ دقیقه بنظر زمان کوتاهی

می‌رسد. ” از اینرو، کتب راهنما هشدار می‌دهند که : ” مدیریت زمان در بخش ریاضی اهمیت زیادی دارد. ”

بخش علوم امتحان معمولاً شامل ۴ مسئله بلند و یک سری مسائل کوتاه است. به نظر کتاب راهنما، سؤالات علوم بر دانش پایه‌ای تأکید دارند، اما میزان عناوین حاضر در مسائل گسترده بوده است. از اینرو، کتب راهنما به دانش‌آموزان توصیه می‌کنند که تمام مطالب برنامه درسی را مورد مطالعه قرار دهند.

آموزش عالی

ساختار آموزشی

آموزش عالی توسط دانشگاهها «دایگاکو» (Daigaku)، مدارس عالی «تانکی – دایگاکو» (Daigaku – Tanki) و دانشکده های فنی «کوتو سمنو نگاکو» (Gakko – Senmon – Koutou) فراهم میشود. این مؤسسات ممکن است دولتی (Prefectural)، یا وابسته به شهرداری) یا خصوصی باشند. وزارتخانه بایستی تأسیسات مؤسسات آموزش عالی را تصویب کند و این مؤسسات تحت کنترل این وزارتخانه می باشند. در حدود ۷۰ درصد مراکز «دایگاکو» (Daigaku) و ۸۵ درصد مراکز «تانکی دایگاکو» (Daigaku – Tanki)، مؤسسات خصوصی هستند. دانشگاهها از یک یا چند دانشکده که دوره های ۴ ساله را با موضوعات و رشته های مختلف ارائه می دهند، متشکل می گردند. بودجه دانشگاههای دولتی اساساً از بودجه ملی و محلی تأمین می شود. دانشگاههای خصوصی و دانشکده ها توسط شهریه دانشجویان و بودجه خصوصی تأمین مالی می شوند. دولت ملی حدود یک سوم هزینه های جاری مؤسسات خصوصی را با کمکهای بلاعوض تأمین میکند. مدارس عالی دوره های ۲ تا ۳ ساله ارائه می

دهند که به مدرک تحصیلی درجه یک منتهی نمی شود بلکه مدارک اکتسابی ممکن است بخشی از مدارک منجر به مدرک تحصیلی به حساب آیند. دانشکده فنی دوره های ۵ ساله ارائه می دهد که دروس سال آخر آن در سطح بعد از متوسطه می باشد. آنها تکنیسین تربیت می کنند اما گواهینامه در سطح دانشگاه ارائه نمی کنند.

با وجود اینکه ، دارندگان مدرک تکنیسین ممکن است برای پذیرش در سومین سال دوره دانشگاهی کاربرد داشته باشد. دو دانشگاه ملی (دانشگاه فنی «ناگا او کاو» (Nagaoka) و دانشگاه فنی «تویو هاشی» (Toyohashi) دوره های چهار ساله کارشناسی ارائه میدهند.

چالشهای پیش رو

همانطور که قبلاً ذکر شد، تعداد دانشگاههای ژاپنی، منحصر به دانشگاههای ۴ ساله ملی و خصوصی و دولتی pre-tertural از ماه می ۱۹۹۷ به بعد ۵۸۶ دانشگاه بوده است. تعداد دانشجویان در سال ۱۹۶۰، به ۰/۶ میلیون، در سال ۱۹۷۵، ۱/۷ میلیون، در سال ۱۹۹۰، ۲/۱ میلیون، و در ۱۹۹۷ به ۲/۶ میلیون رسید (جمعیت کل ژاپن در اول اکتبر ۱۹۹۷، ۱۲۶,۱۶۶,۰۰۰ نفر بوده است).

با فرض ارقام سال ۱۹۶۰ بعنوان مبنا (۱۰۰ =)، شاخص تعداد در سال ۱۹۹۷، در مورد دانشگاه ۲۳۹/۲ و برای دانشجویان ۴۲۰/۸ بود. به عبارت دیگر، در طول این دوره تعداد دانشگاهها ۲۰۴ برابر شده است، در حالیکه تعداد دانشجویان تا حدود ۴۰۲ برابر افزایش یافته است. به منظور تأسیس دانشگاههای علوم و فن آوری، یا دپارتمانهای علوم و فن آوری در دانشگاههای موجود، به مقدار متناوبی بودجه تسهیلات نیاز است، مبلغی بسیار بیش از آنکه جهت تأسیس دانشکده های علوم اجتماعی و انسانی یا برقراری دپارتمانی در این زمینه ها لازم بود. در نتیجه، آموزش علوم و فن آوری در دانشگاههای ملی

به نسبت همتهای خصوصی آنان سریعتر افزایش می یابد. از سوی دیگر بیشتر دانشگاههای خصوصی بر آموزش علوم انسانی و علوم اجتماعی تأکید می کنند. این روزها، دانشگاههای خصوصی به ۷۳/۲ درصد کل دانشجویان دانشگاه درجه دانشگاهی می دهند، اما کمک مالی از بودجه ملی فقط ۵۰/۱ درصد (در سال ۱۹۹۸) کل هزینه های دانشگاههای خصوصی می باشد.

بیشتر هزینه ها توسط شهریه و هزینه های ثبت نام پرداختی توسط دانشجویان تأمین می شود. این شهریه ها به طور تقریباً بالغ بر ۴۹/۸ درصد درآمد دانشگاههای خصوصی (در سال ۱۹۹۶) می باشند. افزایش ناگهانی تعداد دانشگاههای دارای دانشکده های علوم طبیعی و فن آوری همراه با مشکلاتی که مؤسسات خصوصی با آنها روبرو هستند و در بالا ذکر شد، موجب بروز دشواریهای جدیدی در آموزش عالی ژاپن شده است. اولاً آنچه که در سطح آموزش تکمیلی متوسطه و در رابطه با حرکت جاری اصلاحات تذکر داده شد، در سطح دانشگاه هم صادق می باشد. رابطه میان فرهنگ جامع و گسترده از یک سو و مهارتهای فنی از سوی دیگر، به نسبت سطح دبیرستانی در تضاد شدیدتری می باشد. بیم آن می رود که دانشگاهها بتدریج تغییر یابند و به مکانهایی جهت آموزش فنون تخصصی به شکلی محدود و ضعیف مبدل شوند. در درجه دوم، تأسیسات اضافی باری بر بودجه های مالی مؤسسات خصوصی می باشند که به افزایش اجتناب ناپذیر شهریه آنان منجر میشود.

مشاهده جزئیات، مسائل دیگر را آشکار می سازد. یک نمونه از بازنگری دروس آموزشی و سازمانهای معلمان به منظور هماهنگی با تغییرات محیط اجتماعی، که به شکل روزافزون اطلاعات گرا و جهانی میشود، با افزایش سواد تحقیقات علمی، و با ایجاد مراکز آموزش تکمیلی متوسطه تا حد ممکن جذاب و مؤثر انجام می شود. مثال دیگر این است که سیستم جدید خود آزمایی در دانشگاهها یا در حال

اجراست و یا تحت آزمایش میباشد. همچنین ، این مشکل وجود دارد که چگونه از عهده افزایش سریع فعلی و کاهش تعداد ۱۸ ساله ها برابیم . سیاست های آتی آموزش عالی ، امتیاز را در عوض کمیّت به کیفیت خواهند داد و علوم پایه را به منظور آوردن آنها در خط انتظارات جهانی ارتقاء خواهند داد. آموزش عالی همچنین باید نقش مهمّی در تأمین فرصتهای آموزشهای دراز مدت ایفا کند .

سال تحصیلی

کلاسهای دانشگاهی از ماه آوریل آغاز شده و تا ماه مارس به طول می انجامد.
تعطیلات طولانی مدت از ۱۵ جولای آغاز شده و تا ۳۱ آگوست ادامه می یابد.

مقاطع آموزشی

مقطع کارشناسی

آموزش عالی شامل دوره چهار ساله (۶ سال در پزشکی ، دامپزشکی و دندانپزشکی) می باشد . از سال ۱۹۷۹ ، متقاضیان ورود به دانشگاه می و دولتی پیش از گذراندن امتحانات ورودی باید در امتحانات سراسری مرحله اول شرکت کنند. علاوه بر مطالعه رشته تخصصی ، آموزش عمومی (شامل ادبیات و علوم اجتماعی و طبیعی) برای هر دانشجو اجباری است. نظام واحدی مورد استفاده قرار می گیرد و حداقل واحد مورد نیاز برای فارغ التحصیلان ۱۲۴ واحد می باشد ، (در پزشکی و دندانپزشکی ، به شکل جداگانه مشخص شده است) که شامل واحدهایی در موضوعات عمومی زبانهای خارجی و آموزش بهداشت و تربیت بدنی می باشد. در مورد مدارس عالی ، حداقل واحد مورد نیاز فراگیری بیش از ۶۲ واحد برای دوره های دو ساله و ۶۳ واحد برای دوره های سه ساله می باشد. مدرک تحصیلی اعطایی در پایان مرحله اول

کاگوشی (Gakoshi) «مدرک کارشناسی» میباشد. در سال ۱۹۹۱ وزارت آموزش اصلاحاتی انجام داد که از آن طریق کسانی که از دانشگاه فارغ التحصیل نشده بودند می توانستند تحت شرایطی معین و مشروط به اینکه از سوی مؤسسه ملی مشمول دریافت مدرک تحصیلی علمی شده باشند، مدرک کارشناسی دریافت دارند.

مقطع کارشناسی ارشد

تخصص بیشتر در مقطع کارشناسی ارشد «دایگاکو این» (Daigaku_in) صورت میگیرد که در همه دانشگاهها وجود ندارد، و بعد از دو سال به «شوشی» (Shushi) (دیپلم یا مدرک فوق لیسانس) منجر میشود. این مرحله نیاز به گذراندن تعدادی واحدهای اضافی، ارائه تز تحقیقاتی و گذراندن امتحان نهایی دارد. برای رشته های پزشکی دیپلم کارشناسی ارشد وجود ندارد بلکه مدرک دکتری کسب می شود.

مقطع دکتری

مرحله سوم به بالاترین مدرک تحصیلی «هاکوشی» (Hukushi) دکتری منجر میشود. تحصیلات حداقل سه سال پس از «شوشی» بطول می انجامد. (۴ سال در پزشکی و دندانپزشکی) داوطلبان «هاکوشی» باید تزی را ارائه دهند و امتحان نهایی را هم بگذارند. «کاتی ها کاسه» (Katei_Hakase) دکتری دوره کاری) به افرادی اعطا می شود که از برنامه دانشگاهی دوره کارشناسی ارشد فارغ التحصیل شده اند. «ورنبون - ها کاسه» (Runbun - Hakase) (رسالة یا پایان نامه دکتری) به آنانی اعطا می شود که پایان نامه آنان در امتحان پذیرفته شده است.

انواع مؤسسات آموزشی

Daigaku	دایجاکو دانشگاه)
Tanki _ Daigaku	تانکی دایجاکو (مدارس عالی)
Koutou _ Senmon _ Gakko	کوتو - سامن - گاکو (دانشگاه فنی)

مراکز آموزش ویژه دانشگاهی

یکی از مؤسسات آموزش عالی که بعد از ۱۹۷۶ بنا نهاده شده ، مدرسه آموزش ویژه با دوره های تخصصی آن می باشد.

این مدرسه حاصل سیاست متنوع سازی آموزش عالی بمنظور هماهنگی افزایش سریع تعداد دانشجویان خواستار دریافت آموزش حرفه ای سطح بالا در رشته های گوناگون بوده و مراقبتهای پزشکی، علم بهداشت، ترجمه شفاهی، آموزش کامپیوتر و غیره را شامل می شود. تعداد دانشجویان جدید سال به سال افزایش می یابد و در سال تحصیلی ۱۹۹۲ بالغ ۸۶۱/۹۳۰ برنفر بالغ گردید. با این همه تاکید بیش از حد دوره های تخصصی آموزشگاههای تربیت متخصص بر آموزش حرفه ای به قیمت فدا کردن آموزش عمومی مورد تردید قرار گرفته است.

دوره های آموزشی

دوره های ارائه شده در کالجها و دانشگاهها در چهار رشته گروه بندی می شوند:

آموزش عمومی

زبانهای خارجی

آموزش بهداشت و بدنسازی

آموزش تخصصی

آموزش عمومی شامل سه گروه میشود:

انسانی و رشته های مربوطه

علوم اجتماعی و علوم مربوطه

علوم طبیعی و علوم مربوطه

برای هر رشته و آموزش ویژه، دروس اجباری، انتخابی، و اختیاری وجود دارد. واحد های مورد نیاز مطابق با دیپارتمان (یا دانشکده) آن دوره تفاوت می کند، اما دانشجویان لازمست ۱۲۴ واحد از این چهار موضوع شامل سه گروه آموزشی را بگذرانند. قبلا حداقل تعداد واحد ها در هر موضوع و گروه پیش نیاز رسمی بود، اما بعد از باز نگری قانون "استانداردهای تاسیس دانشگاه" در سال ۱۹۹۱، اختصاص واحدها تغییر پذیر شده و به صورت انفرادی توسط هر موسسه ای تعیین می شود.

کالجهها و دانشگاهها در مقیاس متفاوت هستند، از دانشگاههای مجهز به کتابخانه، انجمن های تحقیقی تحت پوشش، بیمارستانها و غیره گرفته تا کالجهای دارای فقط یک دانشکده. بعضی از دانشگاهها یک سیستم خطابه ای باز را بکار می گیرند، در حالیکه دانشگاههای دیگر تعداد دانشجویان ثبت نام شده در هر دوره را ثابت نگه می دارند. سیستم قبلی به این سو گرایش دارد که مورد تایید دانشگاههای با بودجه های نسبتا بالا و با سنت طویل المدت قرار گیرد. بسیاری از دانشکده ها یا دانشگاههایی که پس از جنگ جهانی دوم تا حد دانشگاه ارتقاء یافته اند، به گروه دانشگاههای دارای تعداد ثابت دانشجویان تعلق دارند و معمولا بودجه ای محدود دارند. در میان دانشگاههای ملی آنها که به مقیاس وسیع عمل می کنند، وسنتی طویل المدت دارند، دانشگاههای توکیو، کیوتو، توهوگو، هوکایدو، اوزاکا، کیوشو، و ناگويا می

باشند. این دانشگاهها تا سال ۱۹۴۵ بعنوان دانشگاههای سلطنتی شناخته میشدند. برخی از مشهورترین

موسسات خصوصی عبارتند از:

دانشگاه کایو، واسدا، نهیون، و هیشی در توکیو و دوشیشا، ریتسومیکان، کوانسی، گاکواین و

کانزای و در منطقه کیوتو-ازااکا.

از میان دانشجویان ثبت نام شده در دانشگاههای ملی، دولتی، و خصوصی، ثبت نام شدگان در

دانشگاههای خصوصی بالغ بر ۷۳/۲ درصد کل ثبت نام شدگان سال ۱۹۹۷ بوده است. با این حال، به

گفته وزارت آموزش، شرایط تحصیل در دانشگاههای خصوصی در کل پایین تر از شرایط آنهاست که

در دانشگاههای ملی و دولتی هستند. مسئله مهم برای آموزش دانشگاهی از میان برداشتن و اصلاح تفاوت

میان دانشگاههای ملی و خصوصی است.

ارزیابی آموزشی

پذیرش تحصیلی

میزان رقابت در امتحانات ورودی جهت پذیرش در کالج و دانشگاه در سال ۱۹۹۸ بطور متوسط

برابر تعداد مکانهای در دسترس بوده است. یک دانشگاه در هر باز گشایی بیش از ۲۰ هزار متقاضی را به

ثبت رسانده است.

" تست مشترک موفقیت مرحله اول " برای ورود به دانشگاههای ملی و دولتی در بین سالهای ۷۹ و

۸۹ به مورد اجرا گذاشته شد. این تست چون قضاوت در مورد اینکه داوطلبین در دبیرستان آموزش کافی

دریافت کرده بودند را از طریق طرح سوالات مستدل و نگنجاندن سوالات بسیار دشوار و غیر عادی ممکن

ساخته بود، مورد تشویق قرار گرفت. با این حال، منتقدان این تست ادعا می‌کردند که در نتیجه انجام آزمون در پنج موضوع درسی همچون درجه بندی دانشگاهها تاثیر بدی داشته است.

از میان این انتقادات مثبت و منفی و پیشنهادات گزارش نخست اصلاحات آموزشی، ارائه شده توسط شورای ملی اصلاحات آموزشی، تست جدیدی به نام "تست مرکز ملی جهت پذیرش دانشگاهی" مطرح شد که به داوطلبین ورود به دانشگاه سال ۱۹۹۰ ارائه شد. این تست به دانشگاهها اجازه داد که آزادانه از میان موضوعات درسی مورد امتحان سوالاتی را مناسب با پیش نیازهای ویژه خود بر دارند. در حال حاضر تمامی دانشگاههای ملی و دولتی و تعداد رو به افزایشی از دانشگاههای خصوصی این تست را در گزینش اولیه داوطلبان خود مورد استفاده قرار می‌دهند.

دانشگاهها با ترکیب این آزمون با گرایشی از سوابق تحصیلی دانش آموزان که به تایید دبیرستان آنها رسیده است، تستهای علمی، مصاحبات، مقالات کوتاه، و تستهای مهارتهای کاربردی، پروسه و روند انتخاب خود را بهبود می‌بخشند، و به سمت ارزیابی داوطلبین از جنبه های مختلف در حرکت هستند. در حال حاضر به داوطلبان فرصتهای بیشتری داده می‌شود تا برای دانشگاههای مختلف تقاضای ورود بدهند. بدعتهای سال ۱۹۸۷ به دانشگاهها در مورد تعیین نشان آزادی عمل داد و پس از آن در سال ۱۹۸۹ برای دانشگاهها امکان پذیر شد که داوطلبین را به روزهای مختلف تقسیم کنند. با سرمایه گذاری دانشگاهها در مورد این نوآوری ها، در آینده رشد بیشتر تعداد فرصتها و گوناگونی متدهای ارزیابی انتظار می‌رود.

دانشجویان کم درآمد که امتحان ورودی را گذرانده اند می‌توانند از انجمن بورسیه ژاپن وام بگیرند. با این وجود تعداد زیادی از دانشجویان بخشی از شهریه یا هزینه زندگی خود را از طریق کار نیمه وقت

در طول سالهای دانشگاه یا کالج تامین می کنند. مشهورترین شکل کار پاره وقت شاید تدریس خصوصی به دانش آموزان مقاطع مقدماتی و تکمیلی متوسطه در خانه های آنان یا در جوکو (موسسات آموزش انتفاعی خصوصی) باشد.

مدارک مورد نیاز

- مدرک تحصیلی دوره متوسطه Kotogokko Sotsugyo Shomeisho
- موفقیت در آزمونهای موفقیت علمی، شامل امتحان ورودی سراسری برگزار شده توسط مرکز ملی امتحانات ورودی دانشگاه

در سطح کارشناسی، یک امتحان ورودی برای تمامی دانشگاهها جز دانشگاه آزاد ضرورت دارد. امتحانات اغلب شامل آزمون کتبی و مصاحبه می باشند.

پذیرش دانشجویان خارجی

شرایط پذیرش

دانشجویان خارجی باید ۱۲ سال آموزش رسمی مدرسه ای (یا معادل آن) برای تحصیلات دوره کارشناسی، ۱۶ سال برای تحصیلات کارشناسی ارشد و ۱۸ سال برای تحصیلات دوره پزشکی یا دندانپزشکی کامل کرده باشند. موسسات به صورت جداگانه دوره های آشناسازی جهت دانشجویان خارجی فراهم می آورند. قبل از ورود به ژاپن دانشجوی خارجی باید ویزای معتبر کسب کند. دوره های ژاپنی در مدرسه ژاپن انیستیتو بین المللی دانشجویان و انیستیتو بین المللی کانزای Kansai، و نیز در برخی از دانشگاههای خصوصی در جهت بالا بردن سطح درس ژاپنی دانشجویان در دسترس می باشند. به

طور کلی میتوان گفت که از جمله مهمترین مقررات پذیرشی ویژه دانشجویان خارجی میتوان به موارد ذیل

اشاره نمود:

- کسب ویزای معتبر قبل از ورود به ژاپن برای دانشجویی خارجی الزامی است.
- الزام کسب مهارت زبانی برای متقاضیان خارجی که زبان اول (مادری) آن‌ها زبان مورد تدریس نیست.
- دانشجویان خارجی باید ۱۲ سال آموزش رسمی (یا معادل شناخته شده) برای دوره لیسانس، ۱۶ سال برای دوره فوق لیسانس، و ۱۸ سال برای تحصیل در پزشکی یا دندانپزشکی را تکمیل کرده باشند.
- برخورداری از گواهینامه دیپلم متوسطه با عنوان کوتوگاگو سوتسوگیو شومیشو
- موفقیت در آزمونهای موفقیت تحصیلی شامل امتحان ورودی جامع که توسط مرکز ملی امتحانات ورودی دانشگاه‌ها برگزار می‌گردد.

نهادهای مرکزی

- راهنمای دانشجویان عازم ژاپن
- انجمن آموزش بین الملل
- الفبای تحصیل در ژاپن
- انجمن آموزش بین الملل
- دانشکده ها و دانشگاه‌های ژاپن
- کالجها و دانشگاههای ژاپن

سیستم نمره دهی

سیستمهای نمره دهی چندی در مراکز آموزش عالی مورد استفاده قرار می گیرد ، اما معمول ترین آنها

مقیاس درصدی با ۶۰ درصد بعنوان نمره قبولی می باشد.

$$F = ۰-۵۹\%$$

$$A = ۸۰-۱۰۰\%$$

$$C = ۶۰-۶۹\%$$

$$B = ۷۰-۷۹\%$$

بالاترین نمره : ۱۰۰٪

نمره قبولی = ۶۰٪

پایین ترین نمره = ۰٪

از جمله دیگر سیستمهای اصلی نمره دهی میتوان به سیستم نمره دهی حروفی به شرح ذیل اشاره

نمود:

• Yu «یو» عالی

• Ryou «ریو» (خوب)

• Ka «کا» (قبول)

• Huka «هوکا» (مردود)

گواهینامه های آموزشی

Gakushi

گاکوشی

Igakushi

ایگا کوشی

Juigakushi	جویگا کوشی
Shigakushi	شیگا کوشی
Shushi	شوشی
Hakushi	هاکوشی
Igaku-Hakushi	ایگا کو - هاکوشی
Juigaku - Hakushi	جویگا - هاکوشی
Shigaku - Hakushi	شیگا کو - هاکوشی

خدمات دانشجویی

نهادهای مرکزی

از جمله مهمترین مراکز ارائه کننده خدمات دانشجویی به دانشجویان خارجی میتوان از موارد ذیل نام

برد:

- انجمن آموزش بین الملل
- انیستیتو بین المللی دانشجویی
- انیستیتو بین المللی دانشجویی کانزای

اصلاحات آموزشی

تغییر در ماهیت دانشگاهها

دانشگاهها هدفی دو بعدی یعنی تحصیلی و آموزشی دارند. با این وجود ، پدیده آموزش جمعی در

سطح دانشگاههای ژاپن ظاهراً دانشگاه را به مکانی منحصر به آموزش تغییر داده است. این بعلت کافی

نبودن شرایط تحصیلی از نظر مطالب، موضوعات و پرسنل میباید. آموزش گروهی با هدف آموزش تولید انبوه ارائه میشود، واژه ای که منعکس کننده نارضایتی دانشجویان میباشد. این موقعیت، موجب هرج و مرجهای دانشگاهی شده است که از سال ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۱ شایع بوده است. با درخواست دانشجویان در مورد حقوق و بهبود شرایط تحصیلی آنان، مباحثاتی آغاز شده، و بتدریج به جنبشهایی مبدل شد که در مورد چگونگی اداره دانشگاه و آموزش در یک جامعه پیشرفته صنعتی می پرسیدند. در سطح فوق لیسانس، مقادیر متناهی هزینه جهت بالا بردن سطح آموزش مورد نیاز است.

توسعه آموزشی

نام دانشگاه توکیو به دانشگاه امپراتوری توکیو تبدیل شد، و این در هماهنگی با قانون دانشگاه امپراتوری در سال ۱۸۸۶ بود. این دانشگاه تا زمانی که دانشگاه سلطنتی دیگری در سال ۱۸۹۷ در کیوتو تأسیس شد، تنها دانشگاه باقی ماند. تا سال ۱۹۲۰، پنج دانشگاه سلطنتی وجود داشت که در هونشو شمالی، کیوشو، و هوکایدو قرار داشتند. در سال ۱۹۲۸، زمانی که قانون دانشگاهی تصویب شد، علاوه بر دانشگاهها، کالجها نیز به تصویب رسیدند، و مدارس خصوصی و دولتی که به عنوان مدارس حرفه‌ای تئفید شده بودند نیز به عنوان دانشگاه به تصویب رسیدند. به عنوان مثال، به دانشگاه‌های کاپو، دانشگاه واسدا در توکیو، و دانشگاه دوشیش در کیوتو در این زمان به طور رسمی عنوان دانشگاه اعطا گردید. علاوه بر مؤسسات مذکور، مدارس عالی ویژه و مدارس عالی حرفه‌ای هم بودند که هر دو نوع مدرسی ساده تر و کاربردی تر از دانشگاهها بودند. مدارس عالی حرفه‌ای آموزش در یکی از رشته‌های حرفه‌ای چون حقوق، اقتصاد، الهیات، ادبیات، زبان، علوم پزشکی و غیره را ارائه می‌دادند، و مدارس عالی ویژه آموزش در زمینه صنعت، تجارت، کشاورزی و دیگر رشته‌ها را فراهم می‌کردند. هر دو نوع مدرسه در چارچوب سیستم

رسمی سال ۱۹۰۳ نهادینه شدند. این زمانی بود که قانون مدارس عالی ویژه و مدارس عالی حرفه‌ای به تصویب رسید. لازم به ذکر است که تقاضا برای آموزش عالی در پس تأسیس این نوع جدید مدارس بود، که بعدها تحت عنوان مدارس حرفه‌ای متحد شدند. در زمینه تربیت معلم، در کنار مدارس عالی عادی دختران و پسران، مؤسسات تربیت دبیر نیز به عنوان مؤسسات آموزش عالی گروه بندی شدند. بعد از جنگ جهانی اول، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی پیشرفت سریعی کردند. گرایشی واضح به افزایش تعداد مدارس، یا توسعه مقیاس مدارس پسرانه و دخترانه وجود داشت، بدون آن که توجه شود که تحت کنترل دولت ملی یا محلی هستند یا به طور خصوصی عمل می‌کنند.

آموزش عالی فنی و حرفه‌ای

برای پذیرش در دانشکده های فنی تکمیل دوره راهنمایی الزامی است. هدف آن‌ها آموزش عمقی در رشته های تخصصی و فراهم آوردن توانائی‌ها و استعدادهای مورد لزوم برای زندگی شغلی در دانشجویان می‌باشد. دانشکده فنی معمولاً چند دوره مهندسی و مطالعاتی مربوط به کشتیرانی و تجارت را ارائه می‌دهد. طول این دوره پنج سال است (پنج سال و نیم برای دوره های کشتیرانی بازرگانی) و شامل دوره‌های اصلی گوناگونی چون مهندسی مکانیک، مهندسی برق، کنترل الکترونیکی فن آوری اطلاعات، مهندسی شیمی، مهندسی ساختمان، بازرگانی و مدیریت اطلاعات دریایی می‌باشد.

پذیرش در دانشکده های فنی برپایه تکمیل دوره مقدماتی متوسطه می باشد. هدف مدارس عالی هدایت با اداره کامل و جامع آموزش در رشته های تخصصی و پرورش قابلیت‌های لازم جهت زندگی حرفه ای در دانش آموزان میباشد. دانشکده فنی معمولاً دوره چندی در مهندسی و دروس کشتیرانی تجاری ارائه می دهد. طول این دوره پنج سال است. (پنج سال و نیم برای دوره کشتیرانی تجاری). دوره های گوناگونی

شامل مهندسی کشاورزی، مهندسی برق، الکترونیک، فن آوری اطلاعات، مهندسی کشاورزی، مهندسی ساختمان، اطلاعات مدیریت کشتیرانی و بازرگانی وجود دارد.

توسعه آموزشی

پیشرفت صنایع ژاپن در دوره میجی ادامه یافت و با سیاست دولت در مورد خلق ملتی ثروتمندتر و دارای قدرت مورد حمایت قرار گرفت. با توجه به افزایش تولید و ارتقاء صنعت در این زمان، دولت طبیعتاً به طور اخص درگیر آموزش صنعتی بود. این روند در حوالی دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰ آغاز شد، و تأکید اساسی بر تربیت رهبران آموزش در فن آوری مدرن غربی بود. صنعتی شدن کشور، ابتدا بر صنایع سبک تأکید داشت که در دهه ۱۸۹۰ آغاز شده بود. در سال ۱۸۹۳، وزیر آموزش، اینوکوآشی، مقررات مدرسه تکمیلی حرفه‌ای را ارائه داد، و مدارس را ملزم ساخت که آموزش ساده فنی را به عنوان ادامه آموزش ابتدایی ارائه دهند. بعد از جنگ جهانی سینو ژاپن در ۱۸۹۹، قانون مدارس فنی و حرفه‌ای وضع شد. بر اساس این قانون، مدارس حرفه‌ای گوناگونی برای فراهم آوردن آموزش در بخش‌های صنعت، کشاورزی، تجارت، بازرگانی و مبادلات دریایی، پرورش کرم ابریشم، جنگلداری، دامپزشکی، جراحی، صنعت صید ماهی و غیره تأسیس شدند. به این طریق، آموزش حرفه‌ای به عنوان بخشی از آموزش متوسطه گسترش یافت، و گونه‌های آموزش حرفه‌ای نیز بعد از جنگ جهانی اول افزایش یافتند. در مقایسه با رشد کند مدارس متوسطه، مدارس حرفه‌ای به سرعت توسعه یافتند.

آموزش عالی از راه دور

دانشگاه هوایی (هوزو دایگاکو) «Hoso Daigaku» در سال ۱۹۸۳ و تحت توجهات دولت تأسیس شد. این دانشگاه مؤسسه ای است که مدرک اعطا می کند و از رادیو و تلویزیون و دیگر رسانه ها استفاده می نماید. و توسط افزایش شناخت دو جانبه واحدهای کسب شده و توسعه تبادل کادر آموزشی و پخش مطالب در دسترس برای دیگر دانشگاهها همکاری و تشریک مساعی با دیگر دانشگاههای خصوصی و دولتی را ارتقاء می بخشد.

وزارت آموزش ، علوم ، فعالیتهای ورزشی و فرهنگ مؤسسات خاصی را توسعه می دهد که برای مردم فرصتهای یادگیری را به شکل آموزش غیر رسمی فراهم می آورند . این وزارتخانه اداره فراگیری مادام العمر و شورای آموزش درازمدت را بوجود آورده است .

دوره شبانه و مکاتبه ای هم وجود دارند که توسط دانشگاهها و کالجها ارائه می شوند .

این دوره ها در کل و اساساً مشابه دوره های روزانه هستند . این وزارتخانه سیستمی را ارائه کرده است که با استفاده از آن دانشجویان فاقد مدرک تحصیلی می توانند در رشته های منفرد یا چند رشته محدود در دانشگاهها به کسب علم بپردازند و برای این رشته ها واحدهای دانشگاهی را کسب می کنند ؛ دوره های دانشگاهی چنان گسترش یافته اند که این امکان را دارند که برنامه های خود را با الگوهای زندگی افراد بزرگسال کارمند هماهنگ سازند .

مؤسسات آموزش فنی و حرفه ای آموزش حین خدمت را برای بزرگسالان فراهم می آورند. این

آموزش ، تعلیم فشرده تازه کاران و نیز تربیت گروهی و شغلی را در بر میگیرد.

آموزش معلمان

ساختار آموزشی

معلمان توسط بورد های محلی یا منطقه‌ای استخدام می‌شوند و از طریق مدارس روی یک جدول از قبیل تعیین شده به صورت نوبتی کار می‌کنند. رقابت برای منصب های آموزشی جدید اغلب شدید است و بوردهای آموزشی امتحانات ورودی و مصاحباتی برای متقاضیان بالقوه برگزار می‌کنند. معلمان جدید به محض استخدام نیاز دارند، جلسات مختلف آموزش در حین خدمت را در طول اولین سال بودن در سیستم آموزش تجربه کنند. حقوق آنان توسط محلّیت، نوع مدرسه، سابقه خدمت، و سمت آن‌ها در مدرسه تعیین می‌شود. مدیران و معاونین از ردیف معلمان به استخدام در می‌آیند و معمولاً ۱۵ تا ۲۰ سال در کلاس درس آموزش داده‌اند. از نظر تأمین پرسنل، مدارس ژاپن اصولاً مؤسساتی هستند که توسط معلمان اداره می‌شوند. وظایف مدیریتی در میان معلمان ارشد و از طریق سیستمی از کمیته های نظارت کننده بر تمام وظایف مدرسه بخش می‌شود. معلمان نیز توسط سطح کلاس سازماندهی می‌شوند، و این کمیته های در سطح کلاس مسئول برنامه ریزی و اجرای برنامه آموزشی سالانه و نیز سازماندهی رویدادهای خارج از برنامه درسی برای آن کلاس می‌باشند.

مدرک مورد نیاز جهت تدریس در سطوح مختلف آموزشی

- پیش دبستانی : -
- ابتدایی : پایان دوره کارشناسی در رشته آموزش ابتدایی یا پایان دوره کاردانی کالج تربیت معلم
- دوره مقدماتی متوسطه : پایان دوره کارشناسی

- دوره تکمیلی متوسطه : پایان دوره کارشناسی یا کارشناسی ارشد

برنامه های آموزشی

تعداد واحدهای درسی علوم تربیتی   تعداد واحدهای درسی تخصصی

	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر
مربیان دوره پیش دبستانی	۸	۲۸	۲۳	۴۷
معلمان دوره ابتدایی	۱۰	۳۰	۲۷	۵۳
معلمان دوره مقدماتی متوسطه	۲۰	۵۲	۱۵	۳۱
معلمان دوره تکمیلی متوسطه	-	۵۲	۱۹	۳۱

الگوهای معلمی

آموزگاران معمولاً باید حداقل ۸ ساعت در روز در مدرسه باشند، و اغلب ساعات بیشتری را در برنامه ریزی، نشست با آموزگاران دیگر، نصیحت دانش‌آموزان و یا معاشرت با آنان می‌گذرانند. معلمان گزارش داده‌اند که بیشتر کار آنان در مدرسه انجام می‌شود، عاملی که احساس می‌کردند مربوط به جو عمومی دانشجویی می‌باشند. معلمان و مدیران ژاپنی محل کار خود را بعنوان جوامع نزدیک بهم بافته‌ای توصیف می‌نمایند که در آن تحصیل کرده‌ها به سهولت اطلاعات و تجربیات آموزش را با هم در میان می‌گذارند. این احساس قوی اجتماعی بنظر میرسد بر چگونگی دیدگاه آموزگاران و برخورد آنان با اخلاقی‌گیری‌های دانش‌آموزان تأثیر بگذارد.

آموزگاران اولین کسانی هستند که می‌توانند نظم را در کلاس درس خودمانی خود برقرار سازند، اما در صورت جدی بودن مشکلات، آن‌ها می‌توانند دیگر آموزگاران، آموزگار بالاترین سطح یا مدیران را به

حمایت بطلبند. تعداد کمی از معلمان احساس اضطراب یا نگرانی خود در مورد رفتار دانش‌آموزان را گزارش کرده‌اند. آموزگاران در تمامی سطوح، هدف از آموزش را رهنمون کردن دانش‌آموزان برای انسانهایی پیشرفته‌تر از آن‌ها ساختن می‌بینند. آموزگاران کلوب‌های دانشجویی را سازماندهی بر آن‌ها و نظارت می‌کنند و به هماهنگ‌سازی رویدادهای در سطح مدرسه کمک می‌نمایند. معلمان بویژه در سطح ابتدایی تأکید دارند که نقش آنان بهبود کلی آموزش کودکان بوده است، نه فراهم آوردن آموزش علمی صرف برای آنان.

معلمان ژاپنی و والدین تأکید زیادی بر اصول اولیه یادگیری دارند. هنر، موسیقی و آموزش جسمانی نقش مهمی در برنامه عمومی آموزشی بازی می‌کنند کودکان میزان زیادی وقت صرف برنامه ریزی آماده‌سازی و شرکت در رویداد های سالانه در سطح مدرسه می‌کنند که ارتباط مستقیم با موفقیت‌های علمی ندارند. واژه تحصیل، یک سری معانی گسترده تری در شرایط ژاپن دارد تا در آمریکا. تحصیل، آنطور که یک مادر به زبان می‌آورد، وظیفه‌ای مادام‌العمر است. فرد می‌آموزد که چگونه یک همسر، مادر، همکار، و شاید حتی یک بازنشسته باشد. به عقیده معلمان، ایجاد نگرش مثبت در مورد تحصیل در سال‌های اولیه، حیاتی‌تر از موفقیت‌های علمی و اجتماعی بعدی می‌باشد. معلمان و والدین بسیاری از مشکلات اساسی دانش‌آموزان همچون تنفر از ریاضی و علوم، فقدان خلاقیت، امتناع از تحصیل، و خشونت را با شکست‌های اولیه در آموزش کودکان مرتبط میدانند. به اعتقاد تحصیل‌کرده های ژاپنی، اگر کودکان در شناخت در مورد دنیای خود هیجان زده شوند، به تقیب مطالعات خود در سال‌های بعد ادامه می‌دهند. و از آن به بعد به تعبیر کلی، دانش‌آموزانی دارای انگیزش خواهند شد. از سال‌های اولیه به بعد، به کودکان ژاپنی آموخته می‌شود که در گروه‌های کوچک (han) و همزمان بعنوان همشاگردی، همکلاسی، و

اعضاء کلّ کلاس کار کنند. این لایه‌های چندگانه گروه وابسته بنظر می‌رسد حسی قوی از اتحاد با کلاس ایجاد می‌کند. شخص دانش‌آموز کمتر بخاطر پیشرفت‌های شخصی خود شناخته میشود تا ارتباطات و مشارکت‌هایی که با گروه، کلاس، سطح، یا مدرسه داشته است. تحصیل کرده‌های ژاپنی هم چنین برعلاقی کودکان متوسط و پایین‌تر از متوسط توجه نشان میدهند. معلمان تأکید جزئی بر قابلیت‌های ذاتی دارند، و اغلب معلمان مدارس ابتدایی از راه خود فراتر میروند تا استعداد را فدای علاقه و تلاش نمایند. از واژه تفاوت‌های استدادی (نوریوکوسا) معمولاً احتراز می‌شود و تفاوت در سطوح حاکی از مهارت (شوجوکودو) ارجحیت دارد. این رجحان نشان دهنده این واقعیت است که معلمان ژاپنی عمیقاً نگران تقسیم کودکان بر اساس استعداد آنها می‌باشند. یک دلیل عدم استفاده از گروه بندی بر اساس استعداد آنها می‌باشند. یک دلیل عدم استفاده از گروه بندی بر اساس استعداد از طرف معلمان اینست که این کار به کودکان از نظر احساسی چنان صدمه می‌زند که آنها انگیزه خود برای تحصیل را از دست می‌دهند. معلمان ژاپنی اعتقاد دارند که انگیزه کودک نقطه عطف موفقیت اوست و تمام کودکان با تشویق مناسب قادر به کسب مهارت و استادی در برنامه‌های آموزشی می‌باشند. معلمان ژاپنی معمولاً مطرح شدن تفاوت‌های استدادی را در نتیجه پرورش نیافتن و در پیشینه خانوادگی می‌بینند. معلمان استعدادها را ذاتی در نظر نمی‌گیرند، بلکه فکرمی‌کنند که قابلیت‌ها باید از طریق تلاش فردی اکتساب گرفته شوند. باستثناء دانش‌آموزانی با معلولیت‌های آشکارا قابل تشخیص، معلمان تمام دانش‌آموزان را قادر به موفقیت در مدرسه می‌بینند. از تلاش فردی اغلب بعنوان منبع و منشاء موفقیت و استعداد با لایه یاد می‌شود.

افراد برخوردار از «ذهن قوی» نشان میدهند، یا کسانی که انگیزه قوی دارند دانش‌آموزانی در نظر

گرفته میشوند که در ریاضی، علوم، و دیگر زمینه‌ها عالی خواهند بود. آنچه که اغلب این افراد را از دیگر

همکلاسی‌هایشان متمایز می‌سازد نوع روابط اولیه خانوادگی آن‌ها و تأثیراتی است که با رشد کودک این روابط اولیه بر جا می‌گذارند. دانش‌آموزانی که اجتماعی نیستند، پیش از دیگر دانش‌آموزان « کفگیرشان به ته دیگ میرسد » و در نتیجه، عقب‌تر می‌مانند و کمتر درگیر امور مدرسه میشوند. انگیزه بعنوان ویژگی‌ای در نظر گرفته میشود که آموزگاران می‌توانند به شکل فعال با تشویق کودک به مطالعه موارد مورد علاقه اش در او پرورش دهند، و از این طریق حس هیجان و کسب مهارت کودک را عمیق سازند، زمانی که این وابستگی به مدرسه و فعالیت‌های کلاسی بوجود بیاید، علاقه به یادگیری یا مطالعه به طور جدی در ذهن یا روح کودک ریشه خواهد گرفت. برنامه‌های ویژه تیزهوشان یا برنامه‌هایی که به کودکان اجازه میدهد به میزان متفاوتی رشد کنند، در مدارس ابتدایی و راهنمایی دولتی ژاپن تقریباً ناشناخته هستند. با این وجود، جوکو JUKU، فرصت‌های مشابهی را در خارج از مدرسه فراهم می‌آورد، ضبط نمره، و نادیده گرفتن نمرات وجود ندارد، با این حال، تقریباً تمام مدارس ابتدایی و مقدماتی متوسطه ژاپن کلاس‌های ویژه‌ای دارند که اغلب اسامی جذاب همچون « کوهستان سبز » به آن‌ها داده شده و در این کلاس‌ها به دانش‌آموزان با معلولیت‌های جدی، جدا از دیگر بچه‌ها آموزش داده میشود. برنامه آموزشی این کلاس‌ها آسانتر از برنامه ایست که در کلاس‌های اصلی اجرا میشود، دانش‌آموزان بندرت با هم‌تاهای خود در روند اصلی ارتباط برقرار می‌کنند. با وجود یکه ایده آل اصلی ژاپنی‌ها برای به حساب آمدن است، اما محدودیت‌های آشکاری در مورد این مشمول وجود دارد. در طول سال‌های تحصیل اجباری، فقط دانش‌آموزانی با معلولیت‌های جدی خارج از روند اصلی نگه داشته می‌شوند. با این همه، به هنگام ورود به دبیرستان تمام دانش‌آموزان بر اساس نمره‌های امتحان ورودی در دوره‌های مختلف دبیرستان رده بندی می‌شوند.

نرخ کادر آموزشی و غیرآموزشی زاپن نسبت به سایر کشورها بر مبنای درصد طی سال ۱۹۹۲

کادر غیرآموزشی		کادر آموزشی		کشورها
آموزش عالی	ابتدایی و متوسطه	آموزش عالی	ابتدایی و متوسطه	
--	۳/۳	۰/۴	۲/۴	فرانسه
--	۲/۴	۰/۶	۱/۶	آلمان
۰/۴	۴/۲	۰/۱	۳/۵	ایتالیا
(۶)	۳/۴	۰/۴	۱/۷	ژاپن
-	۲/۵	۰/۳	۲/۲	انگلستان
۰/۸	۲/۷	۰/۵	۲/۲	امریکا
۰/۳	۲/۹	۰/۶	۲/۳	استرالیا
-	۳/۸	۰/۵	۳/۵	اتریش
۰/۶	۴/۸	۰/۳	۳/۸	بلژیک
۰/۷	۳/۵	۰/۳	۲/۴	جمهوری چک
۱/۶	۳/۳	۰/۲	۲/۷	دانمارک
-	۳/۱	-	-	فنلاند
۶	۴/۲	۰/۴	۳/۵	مجارستان
-	۲/۴	۰/۴	۲/۸	ایرلند
-	۳/۳	۰/۴	۱/۸	هلند
-	۳/۳	۰/۵	۲/۳	نیوزلند
-	۳/۳	۰/۴	۲/۶	اسپانیا
-	-	-	۲/۳	سوئد
-	۲/۲	۰/۲	۲/۵	ترکیه

آموزش معلمان ابتدایی

با اینکه بعضی از معلمان مدارس ابتدایی در دانشگاههای خصوصی و مدارس عالی تربیت می شوند،

اما اغلب آنان در دوره های ۴ ساله دانشگاههای ملی دوره می بینند. اغلب معلمان مدارس ابتدایی

در دانشگاههای ملی و در دوره های ۴ ساله لیسانس تربیت می شوند، اما با این وجود برخی از آنها در

دانشگاههای خصوصی و مدارس عالی تعلیم داده میشوند.

آموزش معلمان متوسطه

معلمان مدارس راهنمایی اساساً دوره های ۴ ساله این لیسانس را بر میدارند، در حالیکه معلمان دبیرستان ضرورت دارد دوره های لیسانس و فوق لیسانس هر دو را بردارند.

آموزش اساتید دانشگاهی

برای معلمان مؤسسات آموزش عالی هیچ نظام مدرکی وجود ندارد. شرایط لازم برای استادان دانشگاه‌ها (بانضمام دانشکده های کارشناسی)، مدارس عالی، و دانشکده های فنی در احکام وزارت آموزش، علوم و فرهنگ، تحت عناوین « استانداردهای تاسیس مدارس عالی » و استانداردهای تاسیس شده دانشکده های فنی معین می‌شود.

نهادهای حمایتی

نهادهای حمایتی غیردولتی

استاندارد بالای آموزشی در ژاپن، در کلّ نا برابریهای گوناگونی را پنهان می‌سازد، به منظور تلاش برای این موارد و نزدیک شدن به هدف تسلوی کامل فرصتهای آموزشی برای همهٔ معلمان جهت مطالعه و بررسی مشکلات جاری آموزش گروههایی را سازماندهی می‌کنند.

میزان و ماهیت سازمانهای آموزشی غیردولتی بسیار متفاوت است. برخی درمقیاس فراگیر عمل می‌کنند، در حالیکه دیگران فقط در چارچوب یک مدرسه قرار می‌گیرند این میزان هرچه که باشد آموزگاران اصول آموزشی مطابق تجربیات خود در کنفرانسهای سالانهٔ مطالعات ملی، در گردهماییهای گروهی

مطالعات محلی، یا در بولتن های اطلاعاتی ارائه می دهند. مطالعات انجام شده توسط آموزگاران تأثیر قابل توجهی در آموزش ژاپن دارد. در بیشتر موارد، حمایت مالی از این سازمانها توسط شهریه های پرداختی توسط اعضاء صورت میگیرد. یکی از سازمانهای آموزشی غیر دولتی، اتحادیه آموزگاران ژاپن می باشد. این سازمان بعنوان بخشی از تلاش خود برای ارتقاء حقوق و بهبود شرایط اقتصادی آموزگاران، کنفرانسهای سالانه مطالعات فراگیر را برگزار می کند، که در آن نمایندگان Prefectural مشکلات قبلی خود که در گروههای مطالعاتی محدوده Prefecture آنان مورد بحث و بررسی قرار گرفته است را ارائه می دهند. سازمانهای آموزشی غیر دولتی هم چنین شامل سازمانهای مطالعاتی مستقل آموزگاران می باشند، که اعضای آن مطالعات علمی در مورد شرایط کلی آموزش یا در مورد مشکلات گوناگونی چون روشهای تدریس، توسعه برنامه های آموزشی یا مشاوره دانش آموزان را با هدف تلاش جهت بهبود آموزش اجرایی مدارس متقبل می شوند. موضوعات درسی در برگیرنده ژاپنی، تاریخ، جغرافیا، ریاضیات، علوم طبیعی، تکنولوژی، انگلیسی، هنرهای زیبا، موسیقی، ژیمناستیک، آموزش بهداشت، و آموزش معلولان می باشد.

شرایط پذیرش

پیش نیازهای گواهینامه آموزگاری برای استخدام بعنوان مربی کودکان یا تدریس در مقاطع ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه تأسیس شده توسط دولت یا نهادهای دولتی، گواهینامه معلمی مورد نیاز است. گواهینامه معلمی بر اساس استانداردهای وضع شده توسط مقامات ملی اهدا می شود. دانشجویانی که تمایل دارند معلم مقاطع ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه شوند، بعنوان قانون باید در کالج،

دانشگاه یا مدرسه عالی دوره ببینند. علاوه بر دانشگاههای لیسانس، تعدادی از کالج ها، دانشگاهها و مدارس عالی دوره های لازم جهت قادر سازی دانش آموزان به کسب پروانه معلمی را ارائه می دهند.

گواهینامه های جدا گانه ای برای معلمان مقاطع ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه وجود دارند. هر گواهینامه ای به پیشرفته، و درجه یک و دو تقسیم میشود. جهت کسب گواهینامه معلمی، متقاضی باید مدرک پیشرفته را دریافت کند. واحد های لازم این سه دوره مختلف عبارتند از:

- صلاحیت تحصیلی مقدماتی
- گذراندن دوره های تدریس ویژه
- گذراندن دوره های حرفه ای شامل تمرین تدریس به دانش آموزان

تمرین تدریس به دانش آموز به مدت ۲ یا ۳ هفته در مدارس تحت پوشش دانشگاه یا مدارس عالی یا مدرسی که بنا به تقاضای دانشگاهها یا مدارس عالی جهت پذیرش معلمان مبتدی معین شده اند، به مورد اجرا گذاشته می شود. در طول این دوره، دانشجویان با شرکت در اداره مدرسه، حضور دروس بی اهمیت به کودکان و دانش آموزان در مورد فعالیتهای گوناگون مدرسه آموزش میبینند. یک دانشجو پس از کسب مدرکی شامل واحد های مورد نیاز، تقاضانامه دریافت گواهینامه معلمی را ارائه می دهد، در این مورد که خواهان حضور در مورد آموزشی دانشکده، دانشگاه یا مدرسه عالی خود می باشد مورد آموزش در پاسخ به تقاضا نامه معتبر، گواهینامه معلمی را اعطا میکند. از این رو گواهی معلمی اعطا شده به این طریق در سراسر ژاپن معتبر می باشد. متقاضیان حتی پس از دریافت پروانه معلمی هم نمیتوانند به طور خودکار آموزگار شوند. دارندگان پروانه معلمی یا آنان که قبلاً این مدرک را داشته اند اگر بخواهند در مدارس دولتی یا محلی کار کنند باید در امتحان برگزار شده توسط مورد آموزشی منطقه مورد درخواست خود شرکت جویند و در

آن قبول شوند. کسانی که در این امتحان موفق می‌شوند از سال بعد واجد شرایط تدریس در مدارس عمومی می‌باشند، اما از نظر رسمی فقط در محلی استخدام می‌شوند که جای خالی وجود داشته باشد یا به معلم اضافی نیاز دارند. در موردیکه جای خالی وجود ندارد، شرایط ذکر شده در بالا فقط برای دوازده ماه اعتبار دارد. از این رو پس از گذشت یک سال، یکبار دیگر باید در این آزمون شرکت جویند تا مجدداً واجد شرایط گردند.

آموزش زبان ژاپنی

ژاپن تعداد قابل قبولی در مدرسه زبان ژاپنی دارد، که بیشتر آن‌ها در توکیو قرار دارند. کیفیت آن‌ها بسیار متفاوت می‌باشد، با وجودی که بدنه دانشجویی بیشتر آن‌ها این گونه نیست. تقریباً تمام دانشجویان خارجی در ژاپن چینی یا کره‌ای هستند. با توجه به دشواری یادگیری زبان ژاپنی برای کسانی که در دیگر محیط‌های زبانی بزرگ شده‌اند، این مسئله زیاد تعجب‌آور نیست. با این وجود، افزایش تعداد خارجی‌ان از سراسر جهان نشان دهنده علاقه به یادگیری زبان ژاپنی و حضور در دانشگاه‌های آن است. و این تأثیر سالمی بر سیستم آموزش زبان ژاپن گذاشته است و به میزان اندکی استانداردها را بالا برده است.

دوره‌های آموزشی

دوره‌های زبان ژاپنی به شرح ذیل توسط مرکز آموزش دانشجویان بین‌المللی اجرا می‌شوند:

- برنامه آموزش زبان ژاپنی در سطح دانشگاهی

این برنامه زبان ژاپنی مختص دانشجویان همه‌میل و محققان عضو دانشگاه می‌باشد.

دوره ها از سطح مقدماتی تا پیشرفته میباشند. این دوره ها عموماً از ماه آوریل تا جولای و یا از اکتبر تا ژانویه سال بعد برگزار میشوند. علاوه بر این دوره های عادی و دوره های فشرده ای که در آنها دانشجویان بین ۵ تا ۷ ساعت در روز مطالعه می کنند در تعطیلات بهار و تابستان برگزار میشوند. باید توجه داشت که این دوره ها رایگان هستند و مدرک دانشگاهی اعطا نمی کنند. آنهایی که به ملحق شدن به این برنامه علاقه مند هستند باید تا مؤعد مقرر شده در تابلوی اعلانات مدارس ثبت نام نموده، و در امتحان کتبی تعیین سطح شرکت کنند. از متقاضیان هم نوعی کارت شناسایی که مؤید عضویت آنها در دانشگاه باشد درخواست می شود.

- دوره ویژه آموزش زبان ژاپنی

این دوره ویژه دریاقت کنندگان بورسیه دولت ژاپن (Monbusho) می باشد که در دانشگاه نا گویا Nogoya یا دانشگاههای ملی مجاور پذیرفته شده اند تا در تحقیقات سطح کارشناسی یا برنامه های تربیت معلم شرکت کنند. این دوره ۶ ماهه است که زبان ژاپنی کاربردی مورد نیاز زندگی روزمره و نیز مقدمات ژاپنی مورد لزوم حوزه های تحقیقاتی تخصص را شامل می شود. این دوره دو بار در سال از آوریل تا سپتامبر و یکبار دیگر از اکتبر تا مارس سال بعد ارائه می شود. هر ترم شامل ۱۶ هفته آموزش فشرده زبان ژاپنی می باشد.

- دوره آموزش زبان و فرهنگ ژاپنی

این دوره یکساله برای دانشجویان زبان و فرهنگ ژاپنی طراحی شده و از اکتبر تا سپتامبر سال بعد ارائه میشود. این دوره کاملاً به زبان ژاپنی آموزش میدهد و شامل ۳۱ هفته آموزش می باشد. افزایش تبحر دانشجویان در زبان ژاپنی، آگاهی از موضوعات جاری مربوط به ژاپن و آگاهی از فرهنگ ژاپن مورد تأکید

میباشد. ازدانشجویان هم چنین انتظار میرود گزارش تحقیقاتی درمورد موضوعی به زبان ژاپنی تهیه و ارائه نمایند. پیش بینی میشود که دانشجویان به دوره های دانشکده محل تحصیل خود در دومین ترم رسیدگی کنند.

- کلاسهای زبان ژاپنی ویژه دانشجویان دوره کارشناسی بین المللی

کلاسهای پیشرفته ژاپنی در اولین و دومین سال به دانشجویان ارائه میشود. این کلاسها به منظور بهبود مهارتهای زبان ژاپنی لازم جهت تحصیلات دانشگاهی دانشجویان ارائه می شود و موضوعاتی چون خواندن متون تخصصی ، نوشتن گزارشات ، ارائه خطابه و عرضه آن در سمینار را شامل میشود. دانشجویان در هفته ۴ تا ۶ ساعت در این کلاسها حضور می یابند و مدرک دانشگاهی دریافت می دارند.

- دوره زبان ژاپنی NUPACE

این دوره ، با بهره جویی از برنامه تبادل کوتاه مدت توسط AIEJ (انجمن بین المللی آموزش ژاپنی) ارائه میشود و کلاسهای زبان ژاپنی را در سه سطح و بر اساس تبادل بورسیه ۱۲ - ۶ ماهه به دانشگاه ناگویا ارائه می دهد.

آموزش بزرگسالان

رشد سریع صنعتی سازی تأثیرات عظیمی بر زندگی شهری و روستایی ژاپن داشته است . با وجودی که مکانیزه شدن کشاورزی گسترش یافته است اما هنوز جوانان تمایل به ترک خانه دارند و برای کار به ادارات و کارخانه های شهرهای کوچک و متوسط مجاور می روند ، و کشاورزی و کشت و زرع را در دستان سالمندان، زنان، و امثال آن رها می سازند. بعلاوه با گسترش سریع تأثیرات رسانه های جمعی چون

تلویزیون در سراسر کشور، مناطق روستایی و صنعت کشاورزی، برخی از ویژگی‌های زندگی جمعی گذشته را از دست داده اند.

ساختار آموزشی

آموزش بزرگسالان به طور اعم برای بزرگسالان و با هدف همکاری با آموزش مهارت‌های حرفه ای و ارتقا دانش و فرهنگ عمومی برگزار می شود. با این حال، با فعالیتهایی که ویژه زنان صورت می گیرد، بطور جداگانه و به عنوان آموزش زنان برخورد می شود. علاوه بر فراهم آوردن فرصتهایی جهت یادگیری زمینه های مختلف و تربیت رهبر در آموزش زنان به فعالیتهای منطقه ای چون ارتقا پروژه های داوطلبانه زنان و ساخت تالارهای زنان نیز از طریق آموزش جامه عمل پوشانده می شود. تعداد کلاسهای زنان که در سال ۱۹۹۵ سازماندهی شدند، بالغ بر ۳۵۰۷۵۰ بوده، و جمعاً ۱/۱۸۱/۷۲۰ شرکت کننده داشت. از زمان آماده سازی برنامه فعالیت داخلی توسط دفتر نخست وزیری به مناسبت روز جهانی زن در سال ۱۹۷۶، برخورد با مشکلات زنان بخش عظیمی را در آموزش زنان اشغال کرده است. با این حال، هنوز تاکید اصلی بر آموزش مربوط به خانه داری و زندگی خانوادگی می باشد. برای بزرگسالان به طور اعم، گونه گسترده ای از فرصتهای آموزشی فراهم می شود، که شامل مدارس بزرگسالان، کنفرانسهای دانشگاه دولتی و امثال آن می باشند. نهادهای محلی و شهرداریها میزانی از فعالیتهای تسهیلات را با عناوین گوناگون ارائه میدهند. در سال ۱۹۹۵، ۱۸۸/۲۲۰ کلاس ویژه بزرگسالان با بیش از ۱۲/۳۶۲/۸۸۳ شرکت کننده سازماندهی شدند. موضوع اصلی دروس، ارتقا آموزش خانواده و بهبود زندگی خانوادگی میباشد (تقریباً ۳۶/۴ درصد) فرهنگ عمومی و آموزش زیبایی شناسی (۲۵/۹ درصد) بدنسازی و سرگرمی (۹/۹ درصد) رابطه صمیمانه شهروندی و شناخت بدنی (۱۰/۴ درصد) و پیشرفت مهارتهای فنی و حرفه ای

۸۰۸ درصد) میباشد. از سال ۱۹۷۷، وزارت آموزش مسئولیت نظارت بر عملکرد مراکز آموزش بزرگسالان را عهده دار گردیده و شهرداریها را تشویق نمود تا دوره های دانشگاهی بزرگسالان را ایجاد نموده و از آنها حمایت کنند. این دوره ها به شکلهای گوناگون میباشد، که دوره های ویژه در مراکز اجتماعی، کنفرانسهای عمومی دبیرستانها و دانشگاهها، دوره های ویژه در کتابخانه ها، موزه ها، موسسات تحقیقی و دوره هایی را شامل می شود که از بخش برنامه ها بعنوان وسایل آموزشی استفاده می کنند. دوره های مکاتبه ای نیز فرصتی جهت یادگیری گونه هایی از مهارتهای حرفه ای و مهارتهای زندگی روزمره فراهم می آورند، و میزان وسیعی از موضوعات ارائه شده در دوره های تعداد زیادی از سازمانها را دربرمیگیرند. وزارت آموزش دوره هایی را تایید و بکار میگیرد که توسط مدارس یا موسسات غیرانتفاعی اداره میشوند و بمنظور ارائه همکاری با تقویت آموزش اجتماعی در نظر گرفته می شوند. دانشگاه هوایی که بعنوان موسسه ای با جایگاه حقوق ویژه در جولای ۱۹۸۱ تاسیس شد، در سال ۱۹۸۵ شروع به پذیرش دانشجو کرد و فرصتی جهت ثبت نام در موسسه آموزش عالی و مطالعه در منزل را بدون شرکت در امتحان ورودی فراهم کرد و انتظار میرود سهم عظیم و قابل توجهی در بهبود فرصتهای آموزشی داشته باشد. آموزش از طریق برنامه های رادیویی یا تلویزیونی، مطالعه متون و یا حضور در محل دانشگاه صورت میگیرد.

آموزش بین الملل

تأسیس مدارس جهت جوانان ژاپنی ساکن کشورهای خارجی، با آموزش به زبان مادری، چیزی جدید نیست که از جنگ جهانی دوم به بعد به ظهور رسیده باشد. تعداد قابل توجهی از این گونه مدارس زیر نظر سیستم آموزش قبل از جنگ وجود داشته است. نخستین مدرسه از این نوع که توسط دولت در نظر

گرفته شد ، مدرسه ژاپنی تأسیس شده در سال ۱۹۰۶ در اینکون کره بود و تا سال ۱۹۴۵ ، ۷۵۰ مدرسه وجود داشت که اکثر آنها در آسیا قرار داشتند در حال حاضر ، ۹۵ مدرسه ژاپنی در خارج از کشور وجود دارند که تحت کنترل مستقیم وزارت آموزش می باشند. بعلاوه ، تعداد قابل توجهی مدارس خصوصی متعلق به مؤسسات بازرگانی و غیر رسمی وجود دارند که توسط آنها عمل می کنند و آموزش تکمیلی ارائه می دهند . در زمانهای پیش از جنگ ، مدارس ژاپن اساساً در مناطق گوناگون آسیا تأسیس می شدند، اما در حال حاضر آنها در سراسر جهان گسترش یافته اند که آمریکا و اروپا را هم شامل می شود. در رابطه با کودکان ژاپنی و جوانانی که بعد از دوره های زندگی در خارج از کشور به وطن بازگشته اند اقدامات گوناگونی جهت فراهم آوردن تسهیلات آموزشی آنان انجام شده است ، که شامل ادغام آنها در کلاسهای معمولی مدارس ملی ، دولتی و خصوصی ، یا سازماندهی کلاسهای ویژه برای آنان بوده است . اصلاحاتی در مورد سیستم امتحان ورودی نیز انجام شده تا سعی کنند نیازهای چنین کودکانی را برآورده سازند . نیاز به چنین اقداماتی با افزایش تعداد خانواده های ژاپنی که در نتیجه توسعه داد و ستد ژاپن در کشورهای خارجی مدتی طولانی در خارج از کشور زندگی کرده اند ، مطرح شده است . با وجودی که جوانانی که مدتی طولانی در خارج از کشور سکونت داشته اند در مدارس ژاپنی محلی حضور می یابند ، اغلب هماهنگ شدن با شرایط ویژه زندگی مدرسه ژاپنی را دشوار یا غیر ممکن یافته اند، و مسئله آموزش افرادی این چنین که به وطن بازگشته اند به مشکل اجتماعی مهمی مبدل شده است . از اینرو ، آموزش ویژه با تعیین معلمان تمام وقت برای مدارس خصوصی ، مدارس ملی (مدارس تحت پوشش دانشگاهها) ، و بویژه مدارس دولتی بخشهای مختلف کشور فراهم آمده است . تعداد این مدارس نیز به تدریج رو به افزایش است .

از هنگام از سرگیری روابط دیپلماتیک میان چین و ژاپن در سال ۱۹۷۲، کودکان با ملیت ژاپنی سرگردان در چین، پس از جنگ جهانی به کشور مطبوع خود بازگردانده شده اند. از ۳۱ دسامبر ۱۹۹۶ به بعد، ۷/۳۶۳ نفر (کودک و خانواده آنها) به کشور بازگردانده شده اند. در سال ۱۹۹۵، ۴۳۰ کودک ژاپنی که در کشورهای خارجی به سر می بردند در مدارس ابتدایی و مقدماتی و تکمیلی متوسطه ثبت نام کردند.

آموزش اجتماعی

در ژاپن، آموزش خارج از مدرسه شامل آموزش بزرگسالان و تدارکات (خدمات تأمین آتیه جوانان)، آموزش اجتماعی خوانده میشود. واژه "آموزش اجتماعی"، آنطور که در ژاپن بکار رفته است، دلالت بر آموزشی دارد که خارج از سیستم رسمی مدارس به جوانان و افراد بزرگسال ارائه می شود. اغلب کلاسها و دورهها در زمینه آموزش اجتماعی در مجموعه ای متنوع از تسهیلات عمومی اداره می شوند. این نوع از آموزش به جوانان شامل پسرها و دخترانی ارائه می گردد که آموزش اجباری می بینند و یا جوانان کارمند، و آنانی می شود که کمتر از ۲۵ سال دارند و هنوز در موسسات آموزشی حضور می یابند. اغلب کلاسهای دخترانه و پسرانه به این سمت گرایش دارند که علاقه دائمی به کارهای اضافه بر برنامه درسی را در آنان القا کنند و مشوق نوآوریها و استعدادهای افراد در جهت معاشران با دیگران می باشند. موضوع کلاسها شامل فرهنگ عمومی، فعالیتهای ورزشی و تفریحاتی می باشد. در سال ۱۹۹۵ ۸۵/۵۰۷ کلاس در سراسر ژاپن سازماندهی شد که جمعاً ۵/۷۳/۰۰۰ شرکت کننده داشتند. هدف از کلاسهای جوانان مجهز ساختن آنان با دانش و یا مهارتهای لازم کاری است. بالغ بر ۹/۱۴۸ کلاس با مجموع ۴۴۶/۴۲۰ شرکت کننده در این راستا وجود دارد. به منظور ایجاد تسهیلات جهت حضور جوانان کارمند بالغ بر ۴/۸۰۱ نفر، این کلاسها

ساعت ۵ بعد از ظهر تشکیل می‌گردند. با این حال، تعداد کلاسها و دوره های مخصوص جوانان و تعداد شرکت کنندگان در چنین کلاسهایی به سرعت و سال به سال رو به کاهش است. جوانان گروه سنی پائین تر در ورزشهای تفریحی یا در فعالیتهای خدماتی داوطلبانه در سازمانهای دولتی یا سازمانهایی نظیر آن شرکت می‌کنند، اما نسبت به آموزش نگرشی بی تفاوت یا شدیداً منفی نشان می‌دهند. سازمانهای جوانان برای جوانان گروه سنی بالاتر، مکانی جهت آموزش ایجاد می‌کنند. در گذشته، سازمان مکاتبه ای گسترده‌ای در مناطق روستایی وجود داشت، اما با تغییر سریع ساختار جامعه، از تاکید منطقه ای و کارهای کشاورزی کاسته شده است و با این وجود سازمان منطقه ای جوانان هنوز به عنوان واسطه جابجایی و آموزش جوانان نقش مهمی ایفا می‌کند. شرایط زیست محیطی جوانان این روزها مشکلات جدی چندی را بوجود می‌آورد که مسبب آنها تغییرات سریع اجتماعی، و تاکید بیش از حد بر دستاورد علمی و دیگر عوامل می‌باشد. سال جهانی جوانان در سال ۱۹۸۵ فرصتی جهت ارزیابی مجدد و جدی مشکلات تاثیر گذار بر جوانان فراهم آورد. در اغلب موارد، آموزش اجتماعی توسط بورد آموزشی مناطق محلی اداره میشود. یک مشاور آموزش اجتماعی که سمتی حرفه ای دارد، برای هر بورد آموزشی معین میشود، که مسئول برنامه ریزی طرح یکساله آموزش اجتماعی، و کمک به تأیید محیطی مناسب جهت آموزش اجتماعی و اجرای برنامه ها می‌باشد. آموزش اجتماعی اساساً در مراکز pre-tertural، یا تالارهای شهرداری محلی، یا سالنهای شهر اجرا میشود. در ژاپن مدرن، تالارهای محلی، مراکز فرهنگی هر منطقه بوده و به این منظور طراحی میشوند و تسهیلاتی چون مراکز سمعی و بصری، موزه، مراکز تفریحی و امثال آنرا شامل می‌شوند. مراسم ازدواج و انواع مختلف گردهمایی ها نیز در این مراکز انجام می‌شوند. اخیراً در زمینه آموزش

اجتماعی هم ، مراکز فرهنگی خصوصی بسیاری بوجود آمده اند که توسط گروههای روزنامه ای ، گروههای پخش ، فروشگاههای زنجیره ای و گروههای مالی اداره میشوند.

نهادهای مرکزی

آموزش اجتماعی توسط مجموعه گوناگون از سازمانهایی اداره می شوند که از نظر ابعاد و ویژگیهای خاص متفاوت می باشند، و توصیف تعداد واقعی آنها بطور قطع آسان نیست. بسیاری این سازمانها که از کنترل عمومی آزاد میباشند، متدهای بی نظیری از طراحی و برنامه ریزی را توسعه داده و به شکل کار آمد و سیستماتیک عمل می کنند. سازمانهایی که تایید قانونی ویژه دارند، بعنوان سازمانهای مربوط به آموزش اجتماعی شهرت دارند. در چارچوب قانونی، برخی از سازمانها بعنوان شخصی حقوقی مربوط به موسسه یا شخص حقوقی نهادین گنجانده میشود، در حالیکه دیگر سازمانها بعنوان بخشهای افتخاری غیر الحاقی عمل می کنند. سازمانها در چارچوب ویژگیهای خود می توانند به سه گروه تقسیم میشوند:

- سازمانهایی با هدف فراهم آوردن آموزش و فرصتهای تحصیلی برای اعضاء خود(همچون انجمنهای کودکان، انجمنهای منطقه ای جوانان، انجمنهای منطقه ای زنان، PTA ها، گروههای دارای منافع مشترک)

- سازمانهایی با هدف فراهم آوردن فرصتهای آموزش برای اعضاء خود و درگیری در فعالیتهای آموزش اجتماعی جهت افرادی غیر از اعضاء
- سازمانهای مجری فعالیتهای آموزش اجتماعی(همچون فدراسیون مراکز عمومی کتابخانه ای، انجمنهای موزه، انجمنهای تربیت بدنی، انجمنهای سرگرمی ها و غیره)

تسهیلات آموزشی

تسهیلات آموزش اجتماعی به شکل گسترده از نظر اندازه، شکل، و عملکرد متفاوت هستند. بسیاری از آنها مربوط به سازمانهای مدیریتی هستند، اما مقداری هم هستند که هماهنگ با مفهوم منطقه ای معینی بنا شده اند که نقش مهمی در فعالیتهای آموزشی و فرهنگی مهمی ایفا می کنند. مراکز عمومی، بویژه رابطه ای بسیار نزدیک با زندگی دانشجویان محلی دارند.

مراکز عمومی

تا جایی که مفهوم و تصویر مرکز عمومی مد نظر باشد، قبل از جنگ جهانی دوم تسهیلات مشابهی وجود داشت، اما پس از جنگ، این مراکز دوباره بعنوان مراکز عمومی سازماندهی شدند که به شکلی مستقل و توسط ساکنین محلی عمل می کنند. از آن به بعد، تعداد مراکز رو به افزایش گذاشتند، و هم اکنون نقش عمده ای در فعالیتهای آموزش اجتماعی ایفا می کنند.

مراکز عمومی کلاسها و دوره های گوناگونی را ارائه می دهند، کنفرانسهایی برگزار می کنند، کتابها و مطالب در دسترس را تهیه می کنند، تربیت بدنی و فعالیتهای تفریحی را اجرا کرده، با سازمانهای گوناگونی تماس برقرار می کنند، و فعالیتهایی را با هدف ایجاد تسهیلات در دسترس جهت استفاده ساکنان محلی اداره می کنند. از اکتبر ۱۹۹۷ به بعد ۱۷/۸۱۹ مرکز عمومی وجود داشته است (۱۱/۴۴۶ مرکز اصلی و ۶/۳۷۳ شعبه) که در ۹۰/۸ درصد شهرها، شهرستانها و روستاهای سراسر ژاپن بنا گردیده است. با توجه به سطح تسهیلات و تجهیزات، مراکز زیاد دیگری وجود دارند که به میزان بسیار محدودی عمل می کنند (شعبه های اصلی با میانگین وسعت ۳۳۰ متر مربع برای هر شعبه)، اما در سالهای اخیر تسهیلات درجه یک و مجلل زیادی نیز می توان یافت که تعدادشان رو به افزایش است. تعداد مراکز

عمومی مجهز به تالار نشیمن ، تالار ، اتاق نگهداری کودکان ، اتاق سمعی و بصری ، اتاق تمرین و غیره رو به افزایش است . بمنظور اجرای این فعالیتها ، هر مرکز عمومی ، سرپرست ، مدیر و کارکنان دیگری در اختیار دارد . مدیر ، بخصوص ، مسئول برنامه ریزی و اجرای فعالیتهای گوناگون بوده و به عنوان مشاور فعالیتهای مطالعاتی انجام شده در مرکز عمل میکند . اما بعنوان متخصص ازهیچگونه جایگاه اجتماعی که از نظر قانونی تضمین شده باشد برخوردار نیست .

کتابخانه ها

کتابخانه های عمومی به تلاشهای پرشور جهت نیل به اهداف خود که همه جا و هر زمان در دسترس همگان بودن است ، ادامه میدهند . در سال ۱۹۹۷ ، ۲/۴۱۹ کتابخانه عمومی وجود داشت (که شامل ۶۸۶ کتابخانه سیار می شد) که در سراسر مناطق ژاپن پراکنده شده بودند . ۶۴/۲ درصد شهرها ، ۳۱/۱ درصد شهرستانها ، و ۳/۱ درصد روستاها از کتابخانه های ویژه خود برخوردار میباشند . طی سالهای اخیر ، شهرها و روستاهای بیشتری کتابخانه های خود را بنا نهاده اند ، اما هنوز نابرابری های منطقه ای زیادی وجود دارد . مجموع ذخایر کتاب تقریبا به ۲۴۷/۳۴۱/۰۰۰ جلد می رسد ، و از نظر ذخیره کتاب برای هر کتابخانه یک کتابخانه تقریبا ۳۰/۹۳۹/۰۰۰ جلد کتاب دارد و کتابخانه شهرداری (حوزه ای) تقریبا ۱۷۷/۵۱۰ جلد کتاب دارد . از نظر طبقه بندی موضوعی در سال ۱۹۶۶ ادبیات بزرگترین بخش بوده است و بالغ بر ۳۲/۲ درصد کل کتابها را شامل می شود ، پس از آن علوم اجتماعی (۱۱/۲ درصد) ، و هنر (۷/۵ درصد) قرار دارند . بر خلاف آنکه گفته می شود علاقه به کتب چاپی رو به کاهش است ، تعداد استفاده کنندگان از کتابخانه و کتابهای امانت گرفته شده در سالهای اخیر بطور ثابت رو به افزایش بوده و تعداد کتابهای به امانت گرفته شده در سال تقریبا به ۳۷۸ میلیون جلد می

رسد. بخصوص باید توجه کرد که تعداد قابل توجه کودکان کتابخانه رو ۲۱ درصد کل استفاده کنندگان را تشکیل میدهند. همراه با این افزایش در بهره جویی، ویژگی کتابخانه های عمومی نیز در طول ۱۰ سال گذشته بطور مشخص تغییر کرده است. تعداد کتابخانه هایی که خدمات امانت دهی خود در مناطق محلی را از طریق ارائه با کامپیوتر و یا فراهم آوردن خدمات پیشرو در بهبود مطالعه بهبود بخشیده اند نیز افزایش یافته است. با وجود مشکلات مالی که بعنوان محدودیتهایی در مقابل توسعه خدمات عمل میکنند، تاثیر اصلاحات مدیریتی در خدمات کتابخانه ای از قبل مشهود بوده است.

موزه ها

از آغاز دهه ۷۰، تاسیس موزه ها بطور ثابت افزایش یافته است و در سال ۱۹۹۷ تعداد کل موزه ها بالغ بر ۹۸۶ عدد بوده است که مهمترین آنها موزه های تاریخی (۳۳۲) بوده اند و پس از آنها موزه های هنرهای زیبا (۳۲۶)، موزه عمومی (۱۱۸)، موزه علوم (۱۰۰) و آکواریوم (۳۹)، باغ جانور شناسی (۳۳) باغ گیاه شناسی (۱۸)، باغ جانور و گیاه شناسی (۹)، و موزه فضای باز (۱۱) می باشد. در دهه ۶۰ به برکت نرخ رشد بالای اقتصاد، موزه های هنری مجلل در شهرهای بزرگ احداث شده اند، از آغاز دهه ۷۰ موزه ها به شکل فعال درگیر فعالیتهای مربوط به مطالعه تاریخ محلی شده اند و مطالبی را جمع آوری نموده و آرشیوهای تاریخ محلی و فولکلور را به تعداد زیاد بنا نهادند. در حال حاضر، نیاز شدیدی به کاتالوگ و مطالب جامع مشابه آنچه در دسترس کتابخانه ها می باشد وجود دارد.

دیگر امکانات آموزش اجتماعی

علاوه بر امکانات توصیف شده در بالا تسهیلات آموزش اجتماعی شامل امکانات مورد نیاز آموزش جوانان، آموزش زبان، ورزش، مراکز فرهنگی، تالارهای رفاهی، تالارهای کارگری، کتابخانه های سمعی و بصری و امثال آن می باشد.

در سال ۱۹۹۶ امکانات آموزش جوانان در مجموع بالغ بر ۱/۳۱۸ بود که ۲۲۶ مرکز جوانان، ۲۵۷ مرکز عمومی جوانان دارای محل اسکان آنان، ۱۶۱ مرکز جوانان شهری، با هدف ارتقاء روابط دوستانه و مطالعه گروهی در میان جوانان شهری، ۳۰۴ مرکز طبیعت برای جوانان جهت ارتقاء فعالیتهای گروهی و در محیط باز در میان جوانان، و ۹۹ مرکز کودکان به منظور اشاعه آگاهیهای علمی و فراهم آوردن مشاوره در فعالیتهای زندگی روزانه را شامل میشد. ۲۲۵ مورد امکانات اجتماعی نیز جهت آموزش زنان وجود دارد که بیشتر آنها توسط شهردار یا موسسات حقوقی اداره میشوند. آنها به روشی بی سابقه تاسیس شدند تا پایه ای جهت سازمانهای منطقه ای زنان فراهم آورند و ویژگی آنها تخصیص امکانات مربوط به آموزش زنان به نواحی منطقه ای می باشد. در جولای ۱۹۷۷ مرکز ملی آموزش زنان تحت حمایت وزارت آموزش احداث شد، تا بعنوان اساس آموزش زنان عمل کند. هم چنین تسهیلات آموزشی شامل مدارس ابتدایی و متوسطه، بطور گسترده و به منظور آموزش اجتماعی مورد استفاده قرار می گیرد. بعلاوه جدا از موسسات تحت اختیار قانونی وزارت آموزش، انواع گوناگون امکانات جهت جوانان و زنان شامل مراکز کودکان، مراکز بهبود استخدامی، و سایر مراکز یا وزارتخانه های دیگر عمل میکنند، و وزارت کار، وزارت بهداشت و رفاه، وزارت کشاورزی، و جنگلبانی و ماهیگیری و آژانس ملی زمین را دربرمیگیرند. با این وجود مشکلی که هنوز حل نشده باقی می ماند، عدم وجود همکاری کافی میان این امکانات گوناگون می باشد.

آموزش کارمندان

بسیاری از شرکتهای بزرگ ژاپن آموزش و پرورش فشرده ای جهت کارکنان خود دارند. شروع آن هنگامی است که کارمندی به آن شرکت می پیوندد، و این آموزش در سراسر دوران زندگی آن کارمند ادامه می یابد. شرکتهای کوچک و متوسط به میزان زیادی بر آموزش و پرورش در مراکز تخصصی و کالجهای آموزشی حرفه ای تکیه دارند، اما بسیاری از آنها هم برنامه های تربیتی و آموزش مشترک ارائه میدهند. عوامل مهمی که باید در رابطه با آموزش درون شرکتهای در نظر گرفته شوند عبارتند از:

استخدام مادام العمر

توالی شغلی

ارتقاء توسط سابقه خدمتی

با توجه به اینکه سیستم استخدام مادام العمر هنوز در ژاپن غالب می باشد، شرکتهای می توانند سرمایه گذاری بخش قابل توجهی از منابع خود در آموزش را تقبل نمایند. آموزش و پرورش در چهار چوب یک شرکت هم بر اساس شغل است و بر پایه و رتبه. آموزش بر اساس شغل مهارتهای تخصصی، فروش، مهندس تولید، مهارتهای تجاری، سلامت، مدیریت، نگرشها و امثال آنها در بر می گیرد. آموزش بر اساس رتبه و سمت در سطوح مختلفی شکل می گیرد و شامل کارکنان جدید، مدیریت خرد، مدیریت میانه، و مدیریت کلان می باشد. در سالهای اخیر، آموزش درون شرکتی، مسئولیتهای اجتماعی زیادی را پذیرفته است، و در نتیجه دموکرات شدن مدیریت، انسانی شدن کار، و محبوبیت آموزش متواتر، با این درخواست روبرو شده که باید مسئولیت ارائه آموزش انسان گرایانه تری را بپذیرد.

آموزش غیررسمی

مدارس چند منظوره

هدف مدارس چند منظوره آموزش انواع مختلف تکنیکها یا کارهای دستی در دوره های یکساله یا بیش از یکسال، یا بین سه ماه و یکسال جهت آموزش تکنیکهای ساده و صنایع دستی می باشد. بیشتر مدارس چند منظوره به صورت خصوصی اداره می شوند و داوطلبین میزان سنی گسترده ای را در بر می گیرند که شامل فارغ التحصیلان مدارس راهنمایی و دبیرستان هم می شوند. میزان دروس ارائه شده توسط مدارس چند منظوره بسیار گسترده است، و شامل تغذیه و رژیم غذایی، آشپزی، شیرینی پزی، آرایشگری، خیاطی، دوزندگی به روش ژاپنی، پرستاری، رادیو گرافی، عکاسی، چاپ، و کتابداری می باشد. در این طبقه بندی مدارس برای آماده سازی دانش آموزان جهت ورود به دانشگاه و مدارس هم برای دانش آموزان غیر ژاپنی وجود دارند. در نتیجه اصلاحات انجام شده توسط وزارت آموزش تعدادی مدارس چند منظوره بعنوان "مدارس آموزشی ویژه" مجدداً طبقه بندی می شوند.

معضلات آموزشی

برخی از مشکلات آموزشی که ژاپن در حال حاضر با آنها روبروست، در زیر مورد بحث قرار می گیرند. برخی فقط مختص ژاپن هستند، در حالیکه برخی دیگر در سایر کشورها نیز معمول هستند. چشمگیرترین آنها در اینجا یک به یک ذکر می شوند اما در واقع، همه به هم مربوط می باشند و در حال حاضر به طور جدی مورد توجه قرار گرفته اند.

- رشد اقتصادی بالا در طول دهه ۱۹۶۰ و تغییرات اجتماعی ایجاد شده توسط آن، عنصر رقابتی در امتحانات ورودی دانشگاه و تکمیلی متوسطه را تشدید نموده و به تغییر معنای واضح روند آموزش انجامید. تأکید شدید بر امتحانات ورودی و در نتیجه تشدید رقابت به منظور جایگزینی در دانشگاه‌های درجه یک ژاپن، به عنوان ابزاری جهت یافتن شغل پس از فارغ التحصیلی متجلی می‌شود. از این رو امتحانات بر شیوه‌های آموزشی والدین و معلمان تسلط یافته اند. اخیراً برخی از والدین به منظور تلاش جهت تضمین کسب شغل مطلوب برای کودکانشان، کودکان پیش دبستانی خود را به مدارس ویژه می‌فرستند، یا معلم خصوصی استخدام می‌کنند تا زمینه را برای امتحانات آینده هموار کنند. و به این وسیله امید دارند شانس آن‌ها را در ورود به دانشگاه‌های معتبر و صاحب نام افزایش دهند. طی سال‌های اخیر شاهد رشد امتحان ورودی صنایع همچون مدارس مخصوص آمادگی امتحان (و نیز مدارس هنر، موسیقی، ورزش و غیره)، و افزایش سالانه سهم هزینه های آموزشی در کل بودجه خانواده مشهود بوده است. مشکل دیگری که مربوط به این مسئله است، افزایش تعداد کودکانی است که قادر به تحمل کلاس خود در مدرسه نیستند. به منظور کنار آمدن با مشکلاتی از این قبیل، در میان مریبان حرکتی به منظور داشتن آزادی عمل بیشتر در برنامه درسی و اصلاح سیستم رده بندی و ارزیابی در حال بررسی است.
- مشکل دیگر آموزش که ناشی از رشد اقتصادی بالایی باشد، پدیده باصطلاح یوگامی یعنی تغییر معنا و تحریف رشد کودکان می‌باشد. این مسئله از دهه ۱۹۷۰ مشکل اجتماعی شده است. از جمله علل اصلی بروز چنین وضعیتی میتوان از نقش عمده فرهنگ ارتباط جمعی، خانواده هایی که در آن‌ها هر دو والد کار می‌کنند، مشکلات ترافیکی، فرو پاشی محیط زیست و غیره نام برد.

افزایش چشمگیری در تعداد کودکانی که از ataxia غیر ارادی یا مشکلات روانی ژنتیکی همچون شکایت از سردرد، خمیازه حتی صبح‌ها، و خشم سریع و احساس بیهودگی و پوچی حاد رنج می‌برند وجود دارد. گرایش‌های ذاتی ذهنی و یا جسمی از این نوع مشکل جدی آموزش شده است. البته این گونه مشکلات رابطه نزدیکی با طریقی دارد که حوزه فعلی آموزش از آن طریق تحت الشعاع توجه به امتحانات ورودی رقابتی قرار گرفته است. با این حال، بسیاری از مشکلات به طور خالص، مشکلات آموزشی نیستند، بلکه به صورتی گسترده‌تر ریشه در محیط اجتماعی و فرهنگی دارند. همزمان، به رویدادهای بزهکاری نوجوانان و رفتارهای غیر عادی آنان توجه زیادی شده است. نرخ اخیر بزهکاری نوجوانان در سال ۱۹۸۳ در اوج بوده است، و پس از آن به آرامی رو به کاهش نهاده است، اما هنوز بالاست. دزدی، روسپی‌گری، استفاده از مواد مخدر محرک، و حوادث مسموم‌کننده، افزایش سریعی را نشان می‌دهد، و سن بزهکاری پایین‌تر و پایین‌تر آمده است. از اواخر دهه ۷۰، خشونت توسط جوانان در مدرسه، و در خانه نیز افزایش یافته است. ترس از مدرسه، فرار از مدرسه، و ارباب کودکان ضعیف‌تر نیز حادث شده است. این ضرورتی آشکار برای مدارس و جوامع است که با هم برای یافتن راه حل مشکلاتی چون تأکید زیاد بر امتحانات ورودی و زوال استعداد تحصیلی و نیز مشکلات ناشی از تغییرات زندگی و محیط فرهنگی کودکان و پایین آمدن توانایی تحصیلی در چارچوب خانواده و جامعه کار کنند.

- سیستم فعلی نمی‌تواند جوابگوی تقاضاهای فعلی والدین برای آموزش پیش دبستانی باشد. اگر چه نقطه نظری وجود دارد که سن آموزش پایه تا یک سال پایین بیاید، اما در حال حاضر برنامه‌ای برای چنین تغییری وجود ندارد. ترکیبی از عوامل گوناگون وجود دارند که باعث تقاضای

تسهیلات بیشتر آموزش پیش دبستانی می‌شوند. بیشتر والدین می‌خواهند کودکانشان از نظر عقلانی در زندگی زودتر رشد کنند تا برای ورود به امتحانات آماده شوند، و معلمان نیز بر اهمیت آموزش هوشمندانه و آموزش گروهی در سال‌های اولیه اصرار می‌ورزند. نگرانی و انگیزه والدین برای آموزش کودکانشان نتیجه برنامه ریزی خانوادگی است که هدف آن فرزند کمتر و تربیت تا حد ممکن خوب آنان می‌باشد. بیشتر مادران کارمند هم به دنبال فرصت‌های مناسب آموزشی برای کودکان پیش دبستانی خود هستند. تسهیلات آموزشی پیش دبستانی فعلی شامل کودکان‌های تحت حمایت وزارت آموزش و مراکز نگهداری روزانه تحت سرپرستی وزارت رفاه و بهداشت می‌باشند. با این حال، چون تسهیلات مراقبتی و آموزشی نوزادان هنوز برای برآوردن تقاضاها کافی نیست، والدینی هستند که باید نوزادان خود را به کودکان‌ها یا مراکز خصوصی مراقبتی کودکان بسپارند.

- آلهایی که نگران دوره پایانی آموزش متوسطه (دبیرستان) بودند نیز به دنبال راه‌هایی هستند تا با شرایط ایجاد شده بر اثر درصد بسیار بالای دانش‌آموزان راهی دبیرستان کنار بیایند. در سال ۱۹۷۶، ۹۲/۶ درصد دانش‌آموزان ژاپنی در دبیرستان حضور می‌یافتند. در دهه ۶۰، وزارت آموزش سیاستی را پذیرفت که تأکید ویژه‌ای بر توسعه تسهیلات آموزش حرفه‌ای برای تربیت دانش‌آموزان و رشد مهارت‌های مورد لزوم شغل‌های صنعتی دارد. با این حال، تعداد دانش‌آموزانی که به مراکز تکمیلی متوسطه می‌روند بیش از حد انتظار بالا رفت. همزمان، بسیاری از معلمان اصرار داشتند که به تمام متقاضیان خواهان ورود به مراکز تکمیلی متوسطه اجازه داده شود وارد این مراکز شوند. آن‌ها تصریح می‌کردند که بر آموزش عمومی در سطح تکمیلی متوسطه باید تأکید شود و خواهان

تأسیس دبیرستان‌های بیشتر و تسهیلات و تجهیزات گسترده و بهبود یافته آموزشی بودند. نرخ ورودی‌های مراکز تکمیلی متوسطه در تکمیل دوران مقدماتی متوسطه در ماه مارس ۱۹۹۶، ۹۶/۸ درصد بوده است. در حال حاضر (نیم دهه ۱۹۹۰)، ورود به دبیرستان به عنوان ابزار ارزیابی هوش و استعداد مورد استفاده قرار می‌گیرد، و در نتیجه تشدید قوانین مدرسه، تأکید بیش از حد بر کارنامه، و طبقه بندی با استفاده از فرمول سیستم منحنی، آموزش مقدماتی متوسطه دارد و آروانه جلوه داده می‌شود. برای مواجهه با این مشکلات، دوایر غیر دولتی در عوض تأکید بر امتحانات، به آموزش عمومی اهمیت می‌دهند، و تلاش میکنند به جای سیستم منحنی جدید، استاندارد جدیدی برای گروه بندی ایجاد کنند و در حال بررسی امکان ارائه آموزش متوسطه یکپارچه و پیوسته به جای تقسیم فعلی به راهنمایی و دبیرستان هستند.

- در زمینه آموزش معلولان، برای بسیاری از کودکان معلول جسمی و ذهنی آموزش عادی تأمین نشده است. قبل از جنگ جهانی تقاضا برای آموزش اجباری کودکان معلول وجود داشت. از زمان جنگ، جنبش تلاش‌های زیادی کرد و حمایت همه جانبه‌ای از سوی معلمان دریافت نمود. در سال ۱۹۷۹ مقرر شد که آموزش پایه استثنایی به مورد اجرا گذاشته شود، با این حال، هنوز مشکلات زیادی وجود دارد که باید در روند اجرا حل شوند. یکی از این عوامل، مقرراتی است که هنوز والدین را از اجبار فرستادن فرزندان معلول خود به مدرسه معذور می‌دارد، به این علت که احساس می‌کنند فایده‌ای ندارد و مدرسه ممکن است تمایلی به پذیرش این کودکان نداشته باشد. دولت‌های محلی با این مشکل آموزش اجباری پایه استثنایی به انحاء مختلف سر و کار دارند. نیاز فوری برای مشاهده طولانی مدت کلاس‌های آموزش ویژه و نیز بحثی کامل میان والدین، معلمان

و متخصصان وجود دارد تا سیستمی بنا نهاده شود که کودکان معلول بیشتری را تشویق به حضور در مدرسه کند، و مدارس بیشتری هم برای کودکان معلول تأسیس شود. به علاوه، مشکل مشاوره کودکان معلول، پس از تکمیل آموزش پایه و هنگام تصمیم گیری در مورد آینده وجود دارد. کودکانی که نمی‌توانند وارد دبیرستان شوند، یا کسانی که قادر به پیدا کردن کاری مناسب نیستند، ممکن است مهارت‌های را که در طول تحصیل کسب کرده‌اند از دست بدهند و نتوانند از فرصت‌هایی که در پیش رو دارند برای کسب مهارت سود جویند. سال ۱۹۸۱ سال جهانی معلولین بود، اما هنوز ضرورتی عاجل برای تضمین هر چه سریع‌تر آموزش معلولان وجود دارد.

- بعد از جنگ جهانی در حوزه آموزش عالی، تعداد دانشگاه‌ها بشدت افزایش یافت. در سال ۱۹۹۸، دانشگاه‌های چهارساله تقریباً ۶۰۴ دانشگاه شد، و تعداد کل دانشجویان ۲/۷ میلیون بود. کالج‌های دو ساله، بیش از ۵۸۸ و تعداد دانشجویان تقریباً ۱۶/۸۲۵ نفر بود. با این حال، دانشگاه‌های زیادی هستند که بر آموزش عمومی تأکید دارند و تسهیلات آموزشی ضعیفی دارند. دانشگاه‌های خصوصی به ویژه و در کل با وجود شهریه نسبتاً بالای خود، در زمینه‌هایی چون مطالب، نسبت کادر آموزشی به دانشجو، و غیره به استاندارد دانشگاه‌ها که به طور ثابت پس از جنگ جهانی دوم افزایش یافته بود، در طول دوره پنج ساله که شروع آن ۱۹۷۷ بود، افت موقتی داشت که نشان از شهرت فعلی مدارس بازرگانی بعد از متوسطه و حرفه‌ای داشت و شاید عکس العمل نسبت به فشارهای روانی مربوط به امتحان ورودی دانشگاه‌های ملی و تحت پوشش شهرداری را منعکس می‌نمود. با این حال، از آن به بعد، این تعداد سالانه افزایش یافت. در سال ۱۹۹۸، ۴۰/۷ درصد دانش‌آموزان فارغ التحصیل دبیرستان راهی دانشگاه شدند، در حالی که

۵۴/۴ درصد فرم تقاضانامه به دانشگاه‌ها و مدارس عالی فرستاده بودند. اینکه آیا ژاپن در ۵۰ سال پس از جنگ می‌تواند به عنوان نمونه ای برای بهبود آموزش در دیگر کشورها مطرح گردد مورد تردید است. با این حال، مشکلات فعلی ژاپن در این زمینه، ممکن است در دیگر کشورهای صنعتی هم روی دهد.

اصلاحات آموزشی

اصلاحات ارائه شده پس از دوره اصلاحات میجی و جنگ جهانی دوم راه را برای توسعه آموزش در ژاپن هموار کرد. با این حال، اخیراً مشکلاتی چند در مدارس کشور بروز کرده است که خشونت، ارباب، رقابت سخت و بی‌امان جهت کسب جایی در بهترین مدارس را شامل می‌شود. به علاوه ضرورت تبدیل این سیستم به سیستمی مناسب‌تر برای عصر حاضر جامعه ژاپن که در حال بازسازی صنعتی، و توسعه فن‌آوری و جهانی شدن می‌باشد، روز به روز آشکارتر می‌شود. ژاپن در حال حاضر، اصلاحات آموزشی را هماهنگ با گزارش ۱۹۸۷ شورای ملی اصلاح آموزشی (هیأت مشاوران نخست وزیر) به مورد اجرایی‌گذارند. این گزارش پیشنهاد می‌کند که:

- در سطح مقدماتی و تکمیلی متوسطه، انتخاب موضوعات درسی با نوسان بیشتری ارائه می‌شود
- نظام امتحان ورودی دانشگاه مورد تجدید نظر قرار گیرد و به هر دانشگاهی اجازه رهبری امتحان خودش داده شود
- فرصت‌های آموزشی برای آنانی که در مدرسه ثبت نام نکرده‌اند، افزایش یابد

سیستم پذیرش دانشجویان خارجی بهبود یابد. مدارس ژاپن هفته شش روزه داشتند، اما از آوریل

۱۹۹۵، دانش‌آموزان دو روز شنبه هر ماه را تعطیل بوده اند.

اصلاحات آموزشی پیش از جنگ جهانی دوم

به موازات انحلال «پلیس فکر» در زمان جنگ و بیشتر جمعیت‌های نظامی گرا، اصلاح آموزش و پرورش

یکی از توفیق‌های چشمگیر اشغال ژاپن از طرف آمریکا بود. اما طولی نکشید که با بازگشت سیادت به ژاپن

در سال ۱۹۵۲ شاهد تلاشهایی برای معکوس کردن بسیاری از اصلاحات آموزشی شدیم.

حوزه‌هایی که این امر، نخست در آنها روی نمود تجدید انتصاب عضوهای شوراهای آموزش

و پرورش از طرف دولت، وزیر نظر گرفتن کتابهای درسی بود. فشار عمده نیروی اشغالگر در قسمت

آموزش و پرورش متوجه تمرکز زدایی و در نتیجه مردمسالار ساختن نظام آموزشگاهی در ژاپن بود که پیش

از آن زیر نظارت مستقیم وزارت آموزش و پرورش قرار داشت. فرسایش تدریجی اصلاحات آموزشی، نشان

دهنده مخالفت با این تلاشها از طرف یکی از بزرگترین اتحادیه‌ها، «اتحادیه معلمان مبارز ژاپن»

(نیکوسو)، که از جنبه سیاسی متمایل به چپ است، ابراز گردیده است. اما تا این تاریخ کوشش نیکوسو

موجب کنندی «جریان عکس» شده است، اما آن را متوقف نساخته است.

روند دموکراتیک بعد از جنگ جهانی اول (در دهه ۱۹۲۰) توسط مبارزه جدید مدرسه یا تجربیات در

“آموزش نوین” در سطح آموزش ابتدایی ارائه می‌شد. سیر و گرایش لیبرالیسم در سطوح آموزش دبیرستانی

و آموزش عالی نیز به تدریج چشمگیر گردید. با این حال با بحرانی شدن زمینه‌های اقتصاد، سیاست، و

جهان، مسئولین نظامی و دولت فشارهایی اعمال کردند. که این مسئله در اواخر دهه ۳۰ هویدا شد. در

اوایل دوره میجی کتب درسی مدارس ابتدای به طور رایگان در دسترس بود، اما تا سال ۱۸۸۶ که سیستم

آموزش پایه مصوبه دولت اعمال شد، کنترل دولت احساس شد، و در سال ۱۹۰۳ تصریح شد که کتب توسط دولت گردآوری می‌شوند. از آن پس کتب درسی مدارس ابتدایی توسط وزارت آموزش تهیه شد. در طول جنگ جهانی دوم مایه ملی گرایانه و مبتنی بر نظامی گری داشت. سرانجام، ژاپن به جنگ جهانی وارد شد و زمانی که جزایر اصلی بمباران شدند، دانش‌آموزان کلاس‌های بالاتر برای کار در کارخانه‌ها و کمک به کشاورزان بسیج شدند و تمام مدارس کلاس‌های پایین‌تر به دلایل امنیتی به مناطق روستایی منتقل شدند. به هر علتی که بود، آموزش ژاپن به طور ثابت توسعه یافت و تا پیش از جنگ و در سال ۱۹۴۰، تعداد دانش‌آموزان مدارس متوسطه به ۴۳۰/۰۰۰؛ دانش‌آموزان دبیرستان‌های دخترانه به ۵۵۰/۰۰۰؛ دانش‌آموزان مدارس حرفه‌ای به ۶۲۰/۰۰۰ و شاگردان مدارس تکمیلی حرفه‌ای به ۲۶۰۰۰ نفر رسید که تعداد عظیم ۸۶۰/۰۰۰ نفر را تشکیل می‌داد.

در سال ۱۹۴۷، ۵۹ دانشگاه با بیش از ۹۰/۰۰۰ دانشجو و ۳۷۰۰۰ دانشجو در دوره‌های آمادگی وجود داشت. تعداد دبیرستان‌ها ۳۲، با ۲۹۰۰۰ دانش‌آموز ثبت نام شده، و ۳۵۹ مدرسه عالی ویژه با ۳۲۰۰۰۰ دانشجو، مدارس تربیت معلم در سطح آموزش عالی بالغ بر ۱۴۰، با ۸۰۰۰۰۰ دانشجو بود. در نتیجه تعداد کل دانشجویان ثبت نام شده در مؤسسات آموزش عالی درست پیش از اصلاحات عظیم سیستم آموزشی که بعد از جنگ جهانی دوم به مورد اجرا گذاشته شد به ۵۴۰۰۰۰۰ نفر رسید.

اصلاحات آموزشی پس از جنگ جهانی دوم

سیستم آموزشی ژاپن در سال ۱۹۴۷ به شدت تغییر یافت. در سال ۱۹۴۶، کمیسیون آموزش بین الملل با مدیریت دکتر جی دی استودارد به عنوان رهبر از ژاپن دیدار کرد تا گزارشی در مورد بازسازی آموزش

در ژاپن تهیه کند. از طرف ژاپن هم آنانی که نقطه نظرات دموکراتیکی در مورد آموزش داشتند جهت از سر گیری سیاست و تئوری جدیدی در مورد آموزش تلاش کردند.

در نتیجه، این تلاش‌ها به تصویب قانون آموزش انجامید و اصول آموزش بر مبنای دموکراسی و صلح طلبی تدوین شد. فراملی‌گرایی و نظامیگری ممنوع شد؛ و در عوض بر احترام به حقوق اساسی (بر اساس قانون اساسی ژاپن مصوبه ۱۹۴۶) شدیداً تأکید شد. بازنویس سلطنتی در مورد آموزش، منبع اصلی تئوری آموزش که در نیمه قرن قبلی بر سیاست آموزشی ژاپن تسلط یافته بود، در جلسه مجمع ملی سال ۱۹۴۸ از درجه اعتبار ساقط شد. دموکرات شدن سیستم آموزش پس از جنگ به واسطه اجرای اقدامات ذیل میسر گردید:

- اداره متمرکز آموزش به سیستمی غیرمتمرکز مبدل شد. به این منظور، مسئولیت بوردهای آموزشی متشکل از اعضاء انتخاباتی ساکنان محلی تقویت شد، و بخش عظیمی از مسئولیت وزارت آموزش به هر یک از ادارات محلی آموزش تفویض شد. بدین منظور مدیریت آموزشی از ریاست مرکزی بی‌نیاز می‌شد. بر اساس قانون برابری فرصت در آموزش، تفکیک بر اساس جنسیت ممنوع و آموزش مختلط تشویق شد. به علاوه سیستم پیش از جنگ آموزش مدرسه‌ای به سیستم آمریکایی ۴-۳-۳-۶ تغییر یافت.

- برنامه درسی نباید همچون قبل توسط دولت کنترل شود بلکه بایستی با مرحله پیشرفت و بر اساس فردیت هر کودکی و نیز زندگی هر گروهی هماهنگ باشد. تجربه کودک باید ارزیابی شود، و به منظور پرورش استعداد حل مسائل بر پایه علم تحصیل شود.

• آزادی معلمان در تدریس باید شناخته شود، و آزادی تشکیل اتحادیه های آموزگاران و شرکت در فعالیت های سیاسی به عنوان شهروند تضمین شود. آزادی به این شکل و تضمین به این گونه پیش از جنگ وجود نداشت. به دانشگاه خودگردان، نه تنها باید اعمال متداول و معمولی محول شود، بلکه باید بر پایه ای قانونی در چارچوب یک نظام به آن داده شود. قانون اساسی جدید ژاپن (۱۹۴۶)، ۹ سال آموزش پایه را تضمین نمود، که شش سال مدرسه ابتدایی و سه سال مدرسه مقدماتی متوسطه می باشد. برای نخستین بار قانون اساسی حق هر شهروند جهت دریافت آموزش را بنیاد نهاد و این بار مالی عظیمی را بر دوش مردم نهاد. تأسیس مدارس مقدماتی متوسطه دشوار بود، چون دولت پس از جنگ بودجه نداشت و مردم باید خود بودجه مدارس را تأمین می کردند. با این حال، مردم ژاپن از افزایش ۳ ساله آموزش پایه با تمام وجود استقبال کردند و مدارس مقدماتی متوسطه در سراسر کشور، بنیاد نهاده شد.

سال ۱۹۴۵ پایان دوره درس اخلاق و تلاش برای تولید استاندارد شده میهن پرست درستکار و فرمانبردار در ابتدایی را نشان می دهد. اما پس از نیم قرن که طی آن این نکات مرکز توجه بوده است امکان ندارد که دبستان اهمیت سیاسی خود را از دست بدهد. مدرسه تا به امروز یکی از سرچشمه های عمده مبارزات سیاسی بوده اند. تغییراتی که در زمان اشغال کشور داده شد بنیادی بود. تولید کتاب درسی به مؤسسات آزاد واگذار شد و فقط اجازه ای مصلحتی از طرف مقامات مرکز صادر می شد. شوراهای آموزش و پرورش، که در محل انتخاب می شدند، برای همه کارکنان مدرسه، و در مورد برنامه و انتخاب کتابهای درسی - که قبلاً با وزارتخانه بود - نفوذ و تأثیر داشتند. درسی اخلاق دوشادوش تاریخ و جغرافیا ناپدید گردید، و درس علوم اجتماعی جای آنها را گرفت. بنا بر فرض، قرار بود شناختی عینی و انتقادی از ماهیت

و تاریخچه مؤسسات ژاپنی به خواننده داده شود. تاریخ برای این نوشته شده بود که، به جای شرح سلطنت پرشکوه امپراتوران گذشته، به شرح تقسیم‌های طبقاتی، پیشرفتهای اقتصادی، و مبارزه در راه آزادی و برابری در مقابل ستم و خودکامگی بپردازد. معلمان در اتحادیه صنفی نیرومندی که زیر سلطه رهبران تندرو جناح چپ بود گرد آمدند، و توانستند در بسیاری از نواحی موجبات پیدایش اکثر کمیته‌های آموزش و پرورش مساعد را فراهم آورند. دهه‌ای که بعد از پایان دوره اشغال آغاز شد ناظر بر فشار بسیار از طرف حزبهای محافظه کار مسلط بر حکومت بود برای «تصحیح زیاده رویها»ی این اصلاحات؛ و قانونهای که در پی رسیدن به این هدف تصویب شد مایه برخی از شدیدترین بحرانهای سیاسی این دوره گردید.

از سرمنشأ خاص این مبارزات یکی قانون منع معلمان بود از پیوستن به حزبهای سیاسی، و منع اتحادیه آنان بود از انتشار کتاب و مجله سیاسی، و قانون کمیتهای انتصابی بود به جای کمیته‌های انتخابی، و قانون ناموفق استقرار مجدد نظارت مرکزی بود و کتابهای درسی، و تأسیس دوره درسی تازه‌ای برای تعلیمات اخلاقی، و برقراری نظام درجه بندی شایستگی معلمان که موجب وابستگی بیشتر آنان به مقررات سیاسی و زمینه‌های دیگر می‌شد. شاید در جهان نظام آموزشی دیگری نتوان یافت که به نحوی چنین پیوسته و با این حرارت درباره اش مبارزه شده باشد. قسمتی از این مبارزه‌ها، مبارزه بر سر قدرت بین دولت و اتحادیه معلمان بود که می‌خواست انسجام سازمانی و امتیازات عضوهای خود را حفظ کند. اما آنچه حزب سوسیالیست را بر آن داشت که با همه وسایل قانونی و غیر قانونی که در اختیار داشت در برابر این اقدامات دولت مقاومت کند چیزی بود با لایه‌ها و وابستگی به منابع مالی و سازمانی این اتحادیه سوسیالیستها این اقدامات را تلاشی آگاهانه از طرف محافظه کاران می‌دیدند برای استقرار نظارت بر اندیشه، از نوعی که از پیش از جنگ وجود داشت و آن عده از روشنفکران دانشگاهی هم که افکاری میانه

روتر داشتند در این بیم با محافظه کاران همراه بودند - گواه براین مدعا اعتراض گروهی از رؤیسان دانشگاهها بود به القاء شوراهای آموزشی انتخابی در ۱۹۵۶ ....

«جریان عکس» بکندی ، اما به استواری ، و شاید کاراترین نحو با وسایلی پیش می رفت که نیاز به قانون نداشته باشد و در نتیجه توجه هارا به خود جلب نکند. تنگ کردن تدریجی حلقه نظارت مرکزی وزارتخانه به وسیله اقدامات مالیاتی و غیره ، دیگر به بخشنامه های مشورتی آن وزارتخانه قدرت اجرایی داده است ، و موضوع اجازه برای کتابهای درسی به تدریج جدیتر کرده است . از برکت مصلحت اندیشی اخیر ، تعبیرها و تفسیرهای ساده دلانه تاریخ ژاپن در پرتو مبارزات طبقاتی ، از کتابهای درسی ژاپنی زدوده شده است ، اما هنوز بچه ژاپنی ، بسیار بیشتر از همتهای خود در بیشتر کشورهای صنعتی ، روایتی از تاریخ گذشته کشورش با تعصبی بسیار کمتر و بسیار نزدیکتر به اصول و موازین نویسندگان تاریخ برای مدارس می آموزد . در س جدید اخلاق ، هم وظایف بجه ها را به آنان یادآوری می کند ، وهم حقوق مردمسا لارانه شهروندان را ، اما به صورتی که مانند پیش از جنگ بسیار زیانبار و به نحو ویرانه کننده ای فرد گرایانه به نظر نمی رسد . اگر امروز به اندازه ده سال پیش مسلم نیست که نسبت بزرگی از نسلی که بارمی آید اولین آراء خود را به نفع حزب سوسیالیست به صندوق خواهد ریخت ، اما این نیز به هیچ روی مسلم نیست که آنان باسانی قربانی جاذبه های خود کمانه مستبدان می شود . صرف نظر از محتوای آموزش و پرورش ، به نظر می رسد که درجو مدارس بعد از جنگ تغییری قابل ملاحظه پیدا شده است . آزادی بیشتری برای بحث در کلاس درس وجود دارد و معلم دیگر مایل نیست که مقامی برای خود حفظ کند که وی را از شاگردان جداسازد .

زودون رنگ سیاسی از تحصیلات در بعداز جنگ ، ممکن است نسل جدید را روی هم رفته کمتر از پدر و مادرشان از امور سیاسی آگاه سازد. جوانی که در ۱۹۳۵ از دبستان بیرون می‌آمد شاید خود را قابل نمی‌دانست که دربارهٔ این که سیاست خارجی ژاپن چه باید باشد اظهار عقیده کند ، اما دست کم فکر می‌کرد که لازم است روزنامه‌ها را با توجه و علاقه بخواند. جوان امروزی شاید بیشتر علاقه مند باشد که یک دستگاه تلویزیون ترانزیستوری تهیه کند. به همان اندازه که در جامعه‌های مغرب زمین دشوار است ، در جامعهٔ ژاپنی مشکل است که نشانه‌های مجاب‌کننده‌ای برای سیر به سوی « بی‌علاقگی » ، « واگذاری امور به بخش خصوصی » ، « خواب مصنوعی و وسایل ارتباط جمعی » ، یا « پیشروی در جهت مصرف » یافت ، و قراینی که آمارهای انتخاباتی به دست می‌دهند مبهم است. قدر متیقن این است که ژاپن از لحاظ این امور با جوامع غربی فرق چندانی ندارد. نکتهٔ دیگری هم در خور ذکر است . بعداز جنگ به زنان حق رأی داده شد و همهٔ مؤسسات تحصیلات عالی اصولاً به صورت مختلط درآمد ، هرچند اکثر دختران دانشجوی هنوز به دانشکده‌های خاص زنان روی می‌آورند . نسبت رأی زنان در هر یک از انتخابات بعداز جنگ به طور منظم بالاتر رفته است - نسبت آراء زنان که در ۱۹۴۶ معادل ۱۵ درصد از رأی مردان کمتر بود ، در ۱۹۵۸ فقط به ۷ درصد کمتر رسید - و قراینی در دست است که رأی زن فقط جزئی از رأی خانواده نیست . این واقعیت که دروس تعلیمات مدنی و اخلاق در همهٔ سطوح به طور مختلط برای زن و مرد تدریس می‌گردد در آینده موجب خواهد شد که زنان جزء بزرگتری از جامعهٔ فعال سیاسی را تشکیل دهند در کشوری که تفاوت اساسی میان ارزشهای شخصیتی مردان و زنان وجود داشته است ، ممکن است سیاست دگرگون شود و دیگر محیط اختصاصی فعالیت مردان نباشد. کتابهای درسی علوم اجتماعی مدارس و مراکز آموزشی تقریباً ارزشهای جامعه را به دقت منعکس می‌سازند. درسها و نتایج اخلاقی آنها ،

چون به زبانی مستقیم و ساده عرضه می‌شوند، با خطی پررنگ چیزهای را مشخص می‌سازند که جامعه، یا جزئی از جامعه، آموختن و جذبشان را برای نسل جوان لازم می‌دانند. در ژاپن امروزین این گونه کتابهای درسی تفاوتی چشمگیر با کتابهای دارد که پیش از تسلیم ژاپن در ۱۹۴۵ مورد استفاده بود، و به عنوان گواهی بر تغییر سریع ارزشهای آن که در قسمتهایی از جامعه ژاپنی صورت پذیرفته است در خور دقت و توجه است. اخیراً کتابهای درسی جدید مورد حمله‌ای سخت واقع شده است. بحث بر سر خط مشی آموزشی، یکی از مهمترین مبارزه‌ها در ژاپن معاصر است که خیلی کم درباره آن تبلیغ شده است، و این مبارزه فرصتی عالی فراهم آورده است برای نظر دادن درباره، ماهیت تغییر در جامعه ژاپنی. این تغییر به شکل بخش بخش و نامنظم بوده و از جنبه کیفی بین آنان که تعلیم می‌دهند و آنان که حکومت می‌کنند فرق داشته است. تفاوت بارزی وجود دارد میان نحوه تعبیر و تفسیر بخشهای از روشنفکران از مبانی اخلاقی جدید آموزش و پرورش ژاپن، و طریقی که بوسیله آن رهبران سیاسی، لیبرالها (آزاد منشان)، و میانه‌روها در سالهای پیش از جنگ با اخلاقیات کهن روزهای جوانی خود آشنا شده‌اند. کانون مبارزه دقیقاً بر این نکته متمرکز است که چه کسی کتابهای درسی را خواهد نوشت. از آن جا که جامعه ژاپنی در سالهای اخیر باز و آزاد بوده است، کتابهای درسی امروزی منعکس‌کننده ارزشها و علاقه‌های روشنفکران، یا دست کم اقلیت نمونه و پرتحرکی است که حال و هوای ذهنی خود را به گروه بزرگتر می‌بخشد. مسلماً روشنفکران، گروه یکدست و کاملاً مشخصی را تشکیل نمی‌دهند، و همچنین آنها که «محافظه‌کار» خوانده می‌شوند؛ اما در درون هر گروه حوزه وسیعی از توافق و همدستانی وجود دارد. هر گروه بر این عقیده راسخ است که گروه دیگر مصمم است که با بیگانه ساختن ذهنها و عواطف بیست میلیون دانش‌آموز دبستانی در ژاپن، نفوذ دیگری را از میان ببرد. اختلاف نظر بر سر آموزش و پرورش بر اصلاحاتی هم که در زمان اشغال آمریکاییان صورت

پذیرفته است پرتو می افکنند . می توان دید که این اصلاحات در کجا نارسا بوده است ، که کجا صورت با محتوا خلط شده، و نیز میتوان دید که کجا نیازهای دور و دراز را اقتناع کرده اند . آدمی از این نیز به حیرت می افتد که چگونه مؤسساتی که برای مقصد رهایی بوجود آمده اند در خدمت هدفهایی جز هدفهای خود قرار می گیرند . مثلاً تأیید مناسب بودن کتابهای درسی که دوره اشغال مقرر شد تا ملی گرایی و عقاید نظامی گری از آنها حذف گردد، اکنون به وسیله مقامات وزارت آموزش و پرورش صورت می گیرد که از این نظام بهره می برند، و آنگاه این تأیید صورت می گیرد که تعلیمات ضدنظامی گری و ضد ملی گرایی افراطی را بدورریخته باشند . رهبران حکومت در یافته اند که میتوان شراب کهنه را در بطریهای نو ریخت . رفتار مجلس در اواخر مه ۱۹۵۶ هر گونه تردید را درباره این که آموزش و پرورش در صدر مبارزات سیاسی امروز ژاپن قرارداد از میان برد . دولت هاتویاما لایحه ای به مجلس تقدیم کرد برای آن که اعضای شوراهای آموزش و پرورش را ، به جای انتخابی ، انتصابی کند . اقلیت سوسیالیست ، که نسبت به خواسته های اتحادیه نیرومند معلمان (نیکوسو) حساس است ، با همه روشهایی که برای سایر هیأت‌های پارلمانی شناخته است و نیز با روشهایی خاص خود برای جلوگیری از تصویب این لایحه قانونی مبارزه کرد . دولت ، در جواب اینکار ، ۵۰۰ پاسبان بسیج کرد و در داخل و در اطراف مجلس گماشت . از این رو سوسیالیست ها ، که از حیث تعداد کمتر بودند ، نتوانستند جلو تصویب این قانون را بگیرند ، و لایحه در اول ژوئن در میان صحنه هایی از بی نظمی و آشفتگی بتصویب رسید . این نشانه اولین تغییر عمده در الگویی سازمانی بود که در زمان اشغال آمریکائیان بنیان گذارده شده بود . بسیاری از لیبرالها (آزاد منشان) ژاپنی به این نتیجه رسیدند که سیاستمداران محلی حالا دیگر خواهند توانست بساط آموزش و پرورش را درهم پیچند و به یکی از صورتهای پیش از جنگ درآورند . اما بعضی دیگر خاطر نشان ساختند که شوراهای منتخب آموزش و

پرورش نیز توفیق چشمگیری نیافته اند و همین لیبرالها (آزاد منشان) در آن زمان از سلطه اربابان محلی برآنان شکایت می کردند. شاید آنچه بتوان گفت این است که شوراها دیگر امکان آن را نخواهند داشت که به صورت هیأت‌های منتخب کارآمد در آیند....

لایحه ای در باره نحوه انتخاب کتابهای درسی دبستانی که در ۱۹۵۶ به تصویب دیت نرسید از جهات مختلف بسیار مهمتر بود از تغییرهایی که بر شورا های آموزش و پرورش تأثیر گذاشت. این عملی بود که دستگاه تأیید کتابهای درسی را تغییر می داد و نظارت و سיעتری را از جانب دیوانسا لاری میسر می ساخت. همین امر می توا نست در دم بر محتوای آموزش و پرورش اثر گذارد، و این کار از دیدگاه تاریخچه کتابهای درسی ژاپن از همه مهمتر است. پیش از پایان جنگ جهانی دوم، مدارس در سراسر ژاپن از کتابهایی استفاده می کردند که بوسیله وزارت آموزش و پرورش تهیه شده بود. دستگاه تهیه کتابهای درسی ملی در ۱۹۰۳ تأسیس شد. وفاداری و وظیفه، که در کتابهای درسی اخلاق (شوشین) آموخته می شد و با درسهای تاریخ و جغرافیا و زبان تقویت می گردید، هسته اصلی ساختار ارزشی این کتابها بود. این مسلک به قطعیتین صورت در فرمان امپراتوری درباره آموزش و پرورش در ۱۸۹۰ بیان شده بود؛ درآن فرمان اشاره شده بود که وفاداری و فضیلت فرزندی «افتخار سرشت بنیادی کشور امپراتوری ما ...

وسرچشمه آموزش و پرورشمان است». تجدید نظرهای اساسی در کتابهای درسی ملی به این ترتیب و به این مناسبتها بعمل آمد: در ۱۹۱۰، بعد از ضمیمه ساختن کره به ژاپن؛ در ۱۹۱۸ بعد از جنگ جهانی اول؛ در ۱۹۳۳، بعد از واقعه منچوری؛ و در ۱۹۴۱، در آستانه واقعه پرل هاربر.

جزدر تجدید نظر ۱۹۱۸، حتی تجدید نظری گرایش به تقویت محتوای ملی گرایانه کتابهای درسی داشت. اطلاعات درباره جهان خارج، نامهای چهره های نامدار خارجی، و توصیف نظامهای دیگر اجتماعی

روبه کاهش گذاشت تا جای خود را به تأکید روزافزون بر محاسن و ضع خانواده در ژاپن بدهد. فرمان امپراتوری و تصویر امپراتور، به عنوان نمادهای آن وضع، در تشریفات که در مدارس برگزار می‌شد وردتجلیل و تکریم بود. بیشتر محتوای آموزش و پرورش ژاپن را کتابهای درسی تدارک می‌دیدند. معلمان این کتابها را شرح می‌دادند، و در نظر دانش‌آموزان محتوای آنها نشان‌دهنده حقیقتی غایی بود....

اصلاحگران دوره اشغال برای تغییر این دستگاه کتابهای درسی محترم و مقدس، دست به کار شدند. آنان از نظرات مربیان سرشناس آمریکایی - همکاری پرشور مربیان ژاپنی - برخوردار بودند، زیرا که روشنفکران، بر خلاف زمینداران، نظامی‌گرایان، زایبا تسوها، و سیا ستمداران، شایق بودند که به اصلاحگران یاری دهند. به موجب قانون اساسی جدید آموزش و پرورش، مصوب ۱۹۴۷، وظیفه دستگاه آموزش و پرورش این شد که «با ساختن وضعی دموکراتیک و فرهنگی، به صلح جهانی و بهزیستی انسان کمک کند». مقرر شد که آموزش و پرورش در راه «بسط کامل شخصیت» آدمی بکوشد، و صلح و مردمسالاری و همکاری بین‌المللی به صورت مضمونهای اصلی در نظام نوین در آید. در پی آن به تجدید نظرهای اساسی در برنامه مدارس پرداخته شد. تعلیم اخلاق به سبک قدیم منسوخ شد، و تاریخ و جغرافیای دبستانها به عنوان دو موضوع جدا از هم از میان رفت. از آن پس قانونهای جدید مقرر داشتند که «برای پروردن درک درستی از اوضاع فعلی و سنن جوامع محلی کودکان، و سراسر کشور، هر دو، و پرورش روحیه همکاری بین‌المللی» تلاش شود. نتیجه آنکه درسهای تازه‌ای در علوم اجتماعی پدید آمد، با کتابهای دارای عنوانهایی چون آکاروئی شاکائی (جامعه‌منور) و شاکائی نوکوزو (ساختار جامعه).

این کتابها از حیث محتوا و شیوه کار با مدیحه‌های سابق ساموراییها و امپراتوران فرق اساسی

داشت.

بعد از جنگ دوم جهانی، کتابهای درسی ژاپن را مؤسسات خصوصی تهیه میکنند. طرز کار بدین قرار است: وزارت آموزش و پرورش طرح مطالبی را که باید در هر سطح و سنی تدریس شود، و مطالبی را که باید بدانها پرداخت، معین میکند. در ماه نوامبر یا دسامبر هر سال ناشران طرح کتابهای خود را به وزارت آموزش و پرورش عرضه می کنند و آن وزارتخانه مطالعه آنها را به پنج تن می سپارد که از میان فهرستی از مریبان صاحب اهلیت برگزیده شده اند. این مردان طرحها را با برنامه های تفصیلی می سنجند و نظر می دهند که محتوای آنها با بیطرفی درسیاست و دین و با «مواد مربوط آموزش و پرورش در قانون اساسی» سازگار است یا نیست. به بیانی دیگر، طرحها باید پشتیبان گرایش بین المللی وصلح و مردمسالاری باشد. بررسی کنندگان نمی دانند که دست نوشته چه کسی را مطالعه می کنند و رأیی که میدهند بی ذکر نام گزارش می شود. مرحله بعد این است که اگر در میان بررسی کنندگان اصلی طرح کتابها اختلاف نظر شدید روی دهد به شورایی شانزده نفری، که آن نیز از طرف این وزارتخانه برگزیده شده است، ارجاع می گردد. تا این اواخر رأی این شورا، که معروف به «نظر سنجی نهایی» بود، صورت ظاهر و مسمایی بیش نبود.

اگر نسخه خطی کتابها مورد تصویب قرار گیرد، ناشر می تواند کتابش را در فهرست کتابهای درسی درج کند. آنگاه نسخه های نمونه را به هزار نمایشگاه کتابهای درسی می فرستد که در اواخر ژوئن در سراسر کشور برگزار می شود. نمایندگان مدارس و شوراهای مدارس به این نمایشگاهها مراجعه می کنند، کتابهای مورد پسند خود را بر می گزینند، و سفارش می دهند. آنگاه هر ناشر، کتاب خود درابه تعدادی که لازم است و سفارش شده چاپ می کند. مانند پیش از جنگ، پدران و مادران

کتابهای مورد نیاز فرزندان خود را می خرند. کتابهای دیگر یک شکل و مطابق معیاری واحد نیست

و چون دائم تغییر می کند و صحافی‌شان بد است و زود متلاشی می شود به صورت کسب مهمی برای بخش خصوصی درآمده است . کارهای متعددی در امر این کتابها دخیل است ؛ در ۱۹۵۵ ، نود و دو ناشر بیش از ۲۳۰ میلیون کتاب درسی چاپ کردند یک معلم کلاس ششم مجبور شد بین ۱۷۳ کتاب یکی را انتخاب کند ...

اما مبارزه واقعی بر سر محتوای کتابها است . در اوت ۱۹۵۵ حزب لیبرال - دموکرات جزوه ای منتشر کرد زیر عنوان اورئوبکی کیو کاشونو موندائی (افتضاح کتابهای درسی).

این جزوه را یکی از کمیسیونهای این حزب تهیه کرده بود که پرونده های کمیته ای از مجلس نمایندگان و حمله های بسیاری از مردم به کتابهای درسی ، اساس کارش بود . این کمیسیون کوشید که اتحادیه معلمان را با حزب کمونیست ژاپن ربط دهد و رهبران اتحادیه را متهم ساخت که کتابهای گمراه کننده و منحرف سازنده ای می نویسند که ذهن جوانان را مسموم و کیسه پدران و مادرانشان را خالی میکند حمله ، سخت مبالغه آمیز بود . مقامات وزارت آموزش و پرورش به سرعت اعلام داشتند که هرگز این جزوه را ندیده اند و مطبوعات در وارد آوردن اتهام مکاری گرای [لجن مالی] سرعت بخرج دادند . اما جزوه نتایجی به بار آورد . شاید برخی از خوانندگان را مجاب کرده باشد ، زیرا که به وسیله دفترهای حزب در سراسر کشور منتشر شده بود ناشران را ترساند ، و آنان در سال بعد بیشتر کتابهای مورد حمله را بی سر و صدا از جریان خارج کردند . و روشنفکران را به فساد رهبران لیبرال دموکرات متقاعد ساخت ، گرچه نیاز چندان به متقاعد شدن نبود . همان رهبران سپس لایحه تغییر نظام تأیید کتابهای درسی را تهیه کردند که در ۱۹۵۶ به تصویب دیت نرسید . از آن پس ، بعضی اقدامات اداری برای رسیدن به همان نتایج بعمل آمده

است. از دوره اول دبیرستان شروع کرده اند، کتابهای علوم اجتماعی بار دیگر به بخشهای تاریخ و جغرافیا و مسائل جاری تقسیم شده است. اعضای شورای شانزده نفری از میان هشتاد تن انتخاب می شوند، به نحوی که هر موضوع بوسیله اهل فن بررسی می شود. خط مشیهای تازه ای در مورد کتابهای درسی «جدال انگیز» پیش گرفته شده است، و «نظرسنجی نهایی» حالا نقش فعالتری برعهده گرفته است.

موردی که به خصوص بسیار چشمگیر بود رد کردند کتابی بود مربوط به دوره اول دبیرستان، به نام نیهون نو شا کائی (جامعه ژاپنی) که یکی از پرفروشترین کتابها در سراسر کشور بود و نیم میلیون نسخه آن بفروش رسید. شورای «نظرسنجی نهایی» نسخه تجدیدنظر شده این کتاب را بر این اساس رد کرد که زیاده از حد طرفدار قانون جدید اساسی است، و در نظری که نسبت به حقوق اساسی بشر داده است نامتعادل است، و از جنگ جهانی دوم تصویری با رنگهای فوق العاده تیره و تار رسم کرده است.

... واضح است که وزارت آموزش و پرورش، خواه از راه پیشنهاد تغییرات قانونی به منظور خود برسد، خواه نرسد، آن قدر قدرت دارد که از کتابهای درسی بیش از حد متمایل به چپ جلوگیری کند و کتابهای موجود را ملزم به تجدید نظر سازد. بسیاری از نویسندگان کتابهای درسی عمیقاً نگران روندی هستند که میهن پرستی به سبک قدیم را ترویج می کند. جلوه ای از موضع آنان خودداری آموزگاران دبستانهای چندین شهر است از رهبری شاگردانشان در خواندن سرود ملی، بر این اساس که تکریم و تعظیم خاندان امپراتوری با مردمسالاری نوین هماهنگی ندارد. در ضمن، دیدن این منظره خیلی خنده آور است که سالخوردهگان محافظه کار درباره آنچه جوانان باید بخوانند داوری می کنند تا مراقب هماهنگی آن با قوانینی باشند که نسل جوان وضع نکرده، و ستشان ندارد، و خواستار تغییرشان است.

موضوع تأیید کتابهای درسی، که از اواسط دهه ۱۹۵۰ چون آتش زیر خاکستر بود، در سالهای

اخیر سخت موجب مجادله شده است.

اصلاحات آموزشی قرن ۲۱

اصلی ترین طرح اصلاحاتی حوزه آموزش طی قرن ۲۱، طرح رنگین کمان (متشکل از هفت استراتژی

برتر) می باشد.

سال ابتکار عمل در اصلاحات آموزشی (سال ۲۰۰۱)

سال ۲۰۰۱ = سال اول ابتکار عمل در اصلاحات آموزشی است. تصویر کلی تلاش‌های آتی مورد

نیاز اصلاحات آموزشی در برگیرنده سیاست‌های مهم، اقدامات و برنامه زمان بندی شده، بر اساس پیشنهاد

« گزارش نهایی کمیسیون ملی اصلاحات آموزشی » ارائه می‌شود. روند اصلاحات آموزشی نیازمند اجرای

سریع و قاطعانه مطابق با این طرح می‌باشد.

اصلاحات مرحله اول

از جمله مهمترین اصلاحات اعمال شده آموزشی طی مرحله اول اصلاحات قرن ۲۱ میتوان از موارد

ذیل نام برد:

- تسلیم شش صورت حساب مربوط به اصلاحات آموزشی در جلسه انجمن عادی

- تأمین بودجه لازم جهت رفرم آموزشی در بودجه سالانه ۲۰۰۱

اصلاحات مرحله دوم

از جمله مهمترین اصلاحات اعمال شده آموزشی طی مرحله دوم اصلاحات قرن ۲۱ میتوان از موارد

ذیل نام برد:

- بازنگری قانون اساسی آموزش و توسعه طرحی جامع جهت ارتقاء اقدامات آموزشی (این وظایف در شورای مرکزی آموزش بررسی گردید)
- اقدامات ممکن با بررسی بیشتر در بودجه سال مالی ۲۰۰۱ مورد تأیید متخصصان قرار گرفت.
- طراحی سیستمی جهت ترغیب جوانان بالای ۱۸ سال به شرکت در خدمات گروهی
- جان تازه بخشیدن به مدارس، خانواده و جوامع
- ارتقاء مهارت و تخصص علمی دانش آموزان در کلاس های درس
- اجرای سیستم کلاس های ۲۰ نفره برای دروس اصلی و پیشبرد کلاس های کارآموزی
- بهبود کلاس های درس به منظور توانایی رهبری کلاس های IT و سیستم کلاس های ۲۰ نفره (بنا نهادن محیطی آموزشی برای نسل جدید)
- اجرای مطالعات و دستاوردهای علمی ملی
- تشویق جوانان ژاپنی به مشارکت در خدمات گروهی و برنامه های گوناگون
- تشویق جوانان به مشارکت در خدمات اجتماعی و برنامه های گوناگون
- تخصیص بودجه ویژه آموزش کودکان با عنوان “ بودجه رویای کودکان ”
- توسعه آموزش اخلاق
- انجام اقداماتی جهت جان تازه بخشیدن به آموزش در خانه و در جامعه

- تبدیل محیط آموزشی به محیطی لذت بخش و خالی از نگرانی
- توسعه فعالیت‌های فرهنگی و ورزشی (تشویق فعالیت‌های باشگاهی)
- انجام اقداماتی مناسب در رابطه با بسط رفتارهای ناهنجار در میان کودکان
- محافظت کودکان در مقابل دسترسی به اطلاعات نامناسب
- ایجاد مدارسی که بتوانند مورد اعتماد والدین و جامعه باشند.
- اجرای سیستم ارزیابی و معرفی کتاب و اصول مشاوره در مدرسه
- جان تازه بخشیدن به مورد مدرسه توسط مشارکت والدین و مشارکت اطلاعاتی
- توسعه ارتقاء تأسیس انواع جدید مدارس جهت هماهنگ سازی نیازهای جوامع مختلف
- تربیت معلمان به عنوان “ حرفه ای‌های ” واقعی آموزش
- ارائه سیستم اعطای پاداش به معلمان برجسته
- برقراری سیستم بهره مندی معلمان از تجربه کاری اجتماعی باشند
- انجام اقدامات مناسبی چون تعلیمات آموزشی در مورد معلمان فاقد صلاحیت و نالایق
- ترویج تأسیس دانشگاه‌های منطبق با استاندارد جهانی
- تقویت آموزشی دانشگاهی و عملیات تحقیقی برای پرورش رهبران نسل آینده (ارتقاء و بهبود سیستمی جهت پذیرش دانش‌آموزان ۱۷ ساله به دانشگاه‌ها، ارائه سیستمی جامع جهت پذیرش دانش‌آموزانی سال سوم متوسطه در مراکز دانشگاهی)
- فراهم کردن محیطی رقابتی (اعطای جایگاه مؤسسات بزرگ اجرایی و مستقل به دانشگاه‌های ملی، ایجاد استخدام ترم ثابت برای انتقال راحت پروفیسورها و افزایش بورسیه های رقابتی).

- اجرای سیستم قاطع رده بندی دانشجویان دانشگاه و تمرکز بر توانائی های آموزشی علمی آنان
- برقراری فلسفه آموزشی مناسب و بهبود تدارکات آموزشی
- بازنگری قانون اساسی آموزش برای تصویب قوانین مناسبتر آموزشی
- توسعه طرحی جامع جهت توسعه ارائه طرح های آموزشی

اصلاحات بنیادین

از دوران پس از جنگ تا به حال، قانون اساسی آموزش که حاوی قوانین این آموزش در ژاپن می باشد، به طور رسمی مورد پذیرش قرار گرفته است. احیاء سریع صنعت و رشد بالای اقتصادی که پس از دهه ۱۹۵۰ حاصل شده بود سیاست دولت در رابطه با آموزش را تغییر داد. مشکل این بود که چگونه دموکرات کردن آموزش (تساوی فرصت) و توسعه منابع انسانی اندازه گیری شده توسط اصول کارآیی می تواند به صورتی هماهنگ به هم مربوط شوند.

در مواجهه با این مشکل، دولت تأکید را بر کارآیی میگذارد و در نظرمی گیرد که ضرورت دارد از عدم کارآیی حاصل از تمرکز زدایی مدیریت آموزش احتراز شود و آموزش را قادرمی سازد تا به برنامه های دولت به شکلی مؤثرتر پاسخ گوید. به این علت متمرکز سازی مدیریت آموزش یک بار دیگر به منصفه ظهور خود رسید. اگر چه برخی عقاید انتقادی وجود داشت، اما انتخاب ادارات محلی آموزش در سال ۱۹۵۵ از میان رفت، و مسئولیت وزارت آموزش در مورد مدیریت آموزشی محلی تقویت گردید. وزارت آموزش نیاز به طرفداری صریح تر از یک دوره تحصیلی، یعنی برنامه درسی ها و چارچوب های کاری روش تدریس داشت ؛ اعطای امتیاز کتاب های درسی روز به روز روشن تر شد و تأثیر وزارتخانه بر مدیریت

آموزش محلی افزایش یافت. با این حال، برخی از دولت‌های محلی سعی می‌کردند کنترل‌هایی را بر مدیریت آموزش نواحی خود اعمال کنند و اجازه می‌دادند مشارکت بیشتری توسط عامه انجام شود.

دولت نیز با استقرار مدارس عالی حرفه‌ای صنعتی با دوره‌های پنج‌ساله که سه سال تکمیلی متوسطه بود با اضافه ۲ سال بعد از آن، برای آموزش حرفه‌ای پاسخگوی نیازهای شغلی بود. فارغ‌التحصیلان این مدارس عالی واجد شرایط پذیرش در بخش صنعت می‌باشد. همان‌طور که در بالا مشاهده شد، تغییرات ایجاد شده بر اثر نیازهای زمان در بسیاری از ابعاد سیاست‌های پس از جنگ، یعنی در مدیریت آموزش و سیستم مدارس قابل مشاهده هستند. به‌طور طبیعی، ژاپن در حال حاضر در حال روبرویی با برخی از مسائل بحث‌انگیز در زمینه آموزش می‌باشد. چگونگی حل مشکلات آموزشی از این قبیل در جهت خواسته‌ها و منافع مردم و دارا بودن سهم به‌سزایی در فراهم آوردن صلح پایدار برای بشریت نه تنها برای ژاپن حائز اهمیت می‌باشد، برای کشورهای پیشرفته و در حال توسعه جهان نیز اهمیت دارد.

توسعه آموزشی

مبنای سیستم آموزش پایه ژاپن پس از جنگ دوم جهانی پایه‌گذاری شد. در اوایل دهه ۴۰، اصلاحات آموزش از طریق قانون به فرمول درآمد. در سال ۱۹۴۷، قوانین اولیه آموزش و قانون آموزش مدرسه‌ای به تصویب رسید. به موجب این قوانین، یک سیستم رسمی آموزشی (سیستم باصطلاح ۴-۳-۳-۶) براساس اصول فرصت‌های مساوی آموزش بنانهاده شد.

حتی پیش از دهه ۵۰، جامعه ژاپن از نرخ بالای باسوادی برخوردار بود و در صدد بالایی از کودکان در مدارس ابتدایی و متوسطه، بین سطوحی که آموزش پایه در ژاپن راتشکیل می‌دهد، ثبت نام می‌کردند. ژاپن

پس از جنگ شاهد رشد کمی آموزش تکمیلی متوسطه بوده است. مدارس تکمیلی متوسطه در سال ۱۹۴۸ در قالب دوره های پاره دقت و تمام وقت شروع به کار کردند.

در این اثنا، میزان فارغ التحصیلان آموزش پایه در طول یک چهارم قرن از ۲۴ درصد به ۹۰ درصد افزایش یافت. سیستم جدید آموزش دانشگاهی نیز در سال ۱۹۴۹ آغاز به کار کرد و سال ۱۹۵۰ شاهد آغاز سیستم موقت مدارس عالی بود.

میزان فارغ التحصیلان متوسطه که به آموزش عالی راه می یافتند و فقط ۱۰ درصد ادردهه ۵۰ تشکیل میداد، در سال ۱۹۹۸ تا تقریباً ۵۰ درصد افزایش یافت.

برنامه آموزش ملی

وزارت آموزش ژاپن (منبوشو) نقش محوری در توسعه و نگهداری استانداردهای آموزشی ملی در ژاپن بازی می کند. این وزارتخانه دستورالعمل های برنامه های آموزشی ملی متشکل از استانداردهای آموزشی را توسعه می دهد. این وزارت خانه علاوه بر رهنمون های برنامه آموزشی، توسط تأیید کتب درس، استانداردهای علمی را به اجرا درمی آورد، امتحانات ورودی ملی و منطقه ای را بررسی می کند، و ترتیب معلمان را تنظیم و کنترل می نماید.

استانداردهای آموزشی در ژاپن بر اساس رهنمون های برنامه آموزشی منبوشومی باشد. منبوشو تقریباً هر ۱۰ سال یکبار رهنمون های برنامه آموزشی ملی را توسعه بخشیده و مورد تجدید نظر قرار می دهد. این برنامه از پایان جنگ جهانی دوم، زمانی که اولین دوره آموزشی، بر اساس مدل آمریکایی، ارائه شد به این گونه بوده است. این تجدید نظرهای ۱۰ سال به منبوشو اجازه داده تا پاسخگویی تغییرات الویت های ملی در آموزش باشد. تجدید نظر در مورد برنامه آموزش منبوشو توسط گروه های بازدید کننده تحت رهبری

منبوشو توسعه می‌یابد که شاول تعامات رسمی منبوشو و مسئولان آموزشی شناخته شده توسط عموم می‌باشند. در مورد محتوای این نشست‌ها به شکل گسترده تبلیغات به راه اندخته می‌شود. بازنگری برنامه آموزشی در ابتدا بعنوان یک سری رهنمودهای آموزشی منتشر می‌شوند این رهنمون‌های آموزشی پیشنهادی عموماً شامل موارد زیر می‌باشد: مطالعه‌ای در مورد ارزیابی برنامه آموزشی قدیمی، شاخص از اهداف برنامه جدید آموزشی، پیشنهادی در مورد برنامه جدید آموزشی، و ارزیابی این پیشنهاد توسط گروه معلمان در حال خدمت برای دوره‌ای ۳ سال پس از نخستین انتشار این رهنمون‌های پیشنهادی، منبوشو آزمایشات برنامه جدید در مدارس انتخابی را قطعی کرده و این آزمون‌ها را اجرا می‌کند. این روش تدریجی فرصت کافی جهت ترویج اصلاحات در برنامه آموزشی فراهم می‌آورد و به مدارس زمان کافی می‌دهد تا این اصلاحات را به مورد اجرا بگذارند.

نخستین برنامه آموزشی پس از جنگ منبوشو در سال ۱۹۴۷ و پس از آنکه آمریکا نیروهای متفقین را با امضاء پیمان صلح ساتقرانسیکو به ژاپن بازگرداند به اجرا در آید. این برنامه بر تجربیات زندگی و دانش عملی تأکید داشت. دومین برنامه آموزشی ملی که در سال ۱۹۵۸ به اجرا در آید. این برنامه بر تجربیات زندگی و دانش عملی تأکید داشت. دومین برنامه آموزشی ملی که در سال ۱۹۵۸ به اجرا گذاشته شد، بر مهارت‌های اساس علمی بویژه در ریاضیات و ژاپنی تأکید داشت. منبوشو یا سومین برنامه آموزشی که در سال ۱۹۴۸ انتشار یافت، سیاست استاندارد های بالاتر عملی را ادامه داد. این برنامه هم چنین نشان دهنده تلاش منبوشو جهت مدرنیزه کردن سیستم آموزش ژاپن می‌باشد. بعنوان بخش از تلاش مدرنیزه کردن، منبوشو به دنبال ادغام مؤثرتر برنامه‌های آموزشی ابتدایی و راهنمایی و بهبود برنامه آموزش در تمام موضوعات درسی می‌باشد. پیشرفت آموزش در ریاضی و علوم بخش‌های جدایی ناپذیر تلاش مدرنیزه

کردن می‌باشند. اواخر دهه ۷۰ اتحادیه، معلمان ژاپنی و سایرین شروع کردند به ابراز توجه به آنچه که بازار داغ آموزش می‌خواندند (کیوایکو نو کانتسو کا) به عقیده این منتقدان، دانش‌آموزان ژاپنی بعلت تمرکز روز افزون بر امتحانات ورودی و ورود به کال‌های درجه یک به شکل فشرده و سخت مشغول درس خواندن هستند. در تلاش جهت آرام کردن بازار داغ آموزش و پاسخ به این منتقدان، منبوشو در بازنگری برنامه آموزشی اواخر دهه ۷۰، ۱۰٪ از کل ساعات کلاسی را کاهش داد.

اخیراً، برخی از سیاست‌گذاران این ایده را ارائه داده‌اند که بازنگری‌های برنامه آموزشی، در این عصر تغییرات سریع اجتماعی در ژاپن باید فراوانتر باشند. در پاسخ به این پیشنهادات، منبوشو و مشاوران آن در حال حاضر دوره بازنگری ۸ سال را در نظر دارند. رهنمون‌های جاری برنامه آموزشی (برنامه آموزش جدید منبوشو) بعنوان یک سری رهنمون‌های پیشنهادی در ۱۹۸۸ منتشر شد. اجرای آن مرحله‌ای بوده است، و رهنمون‌های آموزشی مدارس ابتدایی در سال ۱۹۹۲ به اجرا در آمده است. برنامه آموزش جدید شامل کاهش تأکید بر ریاضیات و علوم در کلاس‌های اولیه می‌باشد. از سال ۱۹۶۸، ریاضیات از حدود ۱۹٪ به ۱۷٪ مجموع ساعات درس کلاس ششم کاهش یافته است. به همین میزان، علوم از حدود ۱۳٪ به ۱۰٪ مجموع ساعات درس کاهش یافته است (محاسبات بر اساس اطلاعات ارائه شده در نیروها را ۱۹۹۲ می‌باشد).

اطلاعات در مورد بازنگری‌های رهنمون‌های آموزش منبوشو از طریق انتشارات منبوشو به مدارس میرسد و یک سری کارگاه‌های برنامه ریزی شده این تغییرات برنامه را به مدارس اطلاع می‌دهند. منبوشو هم چنین رهنمون‌های آموزش خود را منتشر می‌کند و این رهنمون‌ها را به شکل گسترده در دسترس قرار می‌دهد. سه سری توصیه وجود دارد، یک توصیه برای هر یک از مدارس ابتدایی، راهنمایی، و دبیرستان

ها. هر یک از این سه سری توصیه آموزش در جلد معمولی در هر کتاب فروشی مهم ژاپن در دسترس می‌باشد. هر کتابچه رهنمون‌های آموزشی در ۱۲۰ تا ۲۲۰ صفحه و با قسمت ۵ دلار همه جا وجود دارد. این رهنمون‌ها به نوبه خود توسط ناشران کتب درسی، مقامات آموزشی منطقه‌ای، مدارس، و معلمان جهت توسعه مطالب برنامه درسی مطابق با رهنمون‌های ملی مورد استفاده قرار می‌گیرند. اگر چه این سیستم مسئولیت زیادی را متوجه مقامات آموزشی Prelecture و شهری می‌کند، اما برای کودکان ژاپنی مناطق کاملاً جدا از هم غیر عادی نیست که در طول یک هفته معین موضوعات مشابهی را مطالعه کنند، و این بدلایلی است که در بقیه این فصل روشن خواهند شد. بعد از انتشار رهنمون‌های آموزشی اصلاح شده، منبوشو یک سری کارگاه‌های را در سراسر کشور و برای نمایندگان بوردهای منطقه‌ای آموزشی و معلمان مدرسه برنامه ریزی می‌کند. این شرکت کنندگان، به نوبه خود، کارگاه‌هایی را برای دیگر معلمان منطقه مدرسه خود برگزار می‌کنند. چند تایی از این کارگاه‌ها هر ساله برای انتشار و اجرای این رهنمون‌ها برنامه ریزی می‌شوند. پس از اجرای رسمی رهنمون‌های آموزشی، کارگاه‌ها دیر به دیرتر و حدود سالی یکبار برگزار می‌شوند. منبوشو علیرغم قدرت‌های مدیریتی قابل توجه خود انطباق نزدیک بارهنمون‌های آموزشی ملی در سطح مدرسه را کنترل نمی‌کند. سیاست منبوشو به بوردهای محلی آموزشی و مدارس اجازه می‌دهد در رهنمون‌های آموزشی ملی اصلاحات و تغییراتی مناسب با سطوح محلی ایجاد کنند. با این حال، بحث‌های ما با مقالات رسمی منطقه‌ای بیانگر این مسئله هستند که بوردهای منطقه‌ای آموزش نوعاً تمایل دارند رهنمون‌های منبوشو را به شکل جدی و دقیق تعبیر کنند به مدارس نیز اجازه داده می‌شود برنامه‌های خود را تا جایی تدوین کنند که بر اساس رهنمون‌های آموزشی منبوشو باشند با اینهمه، از آنجا که وظیفه طرح ریزی برنامه آموزشی مدرسه تلاش قابل توجه معلمان را می‌طلبد، بیشتر مدارس برنامه‌ای را می‌پذیرند

که توسط بورد آموزشی وابسته به شهرداری توسعه داده شده باشد. برای تسهیل اجرای به موقع برنامه آموزشی، رهنمون‌های آموزشی منبوشو محتوا، ترتیب مطلوب، و طول زمان تدریس برای هر موضوع و تمامی کلاس‌ها را مشخص می‌سازد. موضوعات آموزشی برای هر موضوع درسی در طول هر سال تحصیلی فهرست می‌شود، اما توضیحاتی جزئی مطالب درسی ارائه نمی‌شوند. بعنوان مثال، در دوره آموزشی ریاضیات برای کلاس هشتم محاسبات جبری فرمول‌ها بعنوان موضوع اول و روش‌های آنالیز اطلاعات و تکرار توزیع‌ها بعنوان آخرین موضوع ارائه می‌شوند. رهنمون‌ها شامل توضیح فرمول‌هایی که باید حفظ شوند، یا سایر توضیحات صریح در مورد محتوا نیستند. بطور خلاصه، منوشو رهنمون‌های آموزشی ملی را برای دوره ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان تقریباً هر ۱۰ سال یکبار توسعه می‌دهد. رهنمون‌های آموزشی منتشر می‌شوند و به طور گسترده در دسترس قرار می‌گیرند. قبل و بعد از انتشار رهنمون‌ها، منبوشو کارگاه‌هایی را در سراسر کشور ایجاد می‌کند تا رهنمون‌های آموزشی را در بوردهای منطقه‌ای آموزشی و معلمان مدرسه انتشار دهند. بوردهای آموزشی منطقه با وظیفه تفسیر رهنمون‌هایی آموزشی سرمایه گذاری می‌شوند و مطالب درسی را که شایسته آن منطقه هستند توسعه می‌دهد به مدارس نیز مسئولیت داده می‌شود که برنامه‌ها را بر اساس رهنمون‌های آموزشی ملی گسترش دهند. مسئولان آموزش مورد مصاحبه ما تصویر کردند که مدارس و بوردهای آموزشی منطق‌های تمایل دارند جزئیات این رهنمون‌ها را دقیقاً دنبال کنند چون توسعه مطالب بطور جداگانه اتلاف وقت می‌باشد. منبوشو به کمپانی‌های خصوصی اجازه می‌دهد در عوض چاپ کتاب‌های خود، کتبی را منتشر کنند که در منبوشو و به منظور تطابق با برنامه آموزش و کیفیت ارائه، مورد بررسی قرار گرفته‌اند. کتب درسی که از این روند بررسی مجدد جان سالم بدربرند، مورد تصویب قرار می‌گیرند. فقط کتاب‌های تصویری منبوشو می‌توانند جهت آموزش در مدارس

دولتی مورد استفاده قرار گیرند. تعداد کتب تصویبی به سطح کلاس بستگی دارد. برای موضوعات اصلی مدارس ابتدایی ۶ کمپانی یا بیشتر ممکن است نشر این کتاب‌ها را به شکل سری انجام دهند. برای برخی موضوعات در سطوح بالا این تعداد کمتر است. انجمن تحقیقات و تصویب منبوشو، که کتب درسی را تصویب می‌کند، استادان دانشگاه و معلمان ابتدایی و متوسط را شامل می‌شود. این کارشناسان توسط وزارت آموزش و متخصصان ارشد برنامه آموزشی منبوشو منصوب می‌شوند. انجمن تصویب و تحقیق پیروی از استانداردهای آموزشی منبوشو را تضمین می‌کند هر عضو انجمن کتب درسی پیشنهادی را به طور جداگانه و قبل از نشست شورا مورد بررسی قرار می‌دهد. تأیید نهایی پس از دریافت پیشنهاد شورا بعهدده وزیر منبوشو می‌باشد.

منبوشو کتب درسی دبیرستان‌ها را با سطوح (آسان، متوسط، و دشوار) تعیین می‌کند، اما برای ابتدایی و راهنمایی فقط یک سطح معین می‌شود. با این حال، منبوشو، برای هر موضوع و کلاس دوره ابتدایی و راهنمایی بیش از یک کتاب را مورد تأیید قرار می‌دهد مدارس می‌توانند کتب درسی خود را طوری انتخاب کنند که مورد تأیید منبوشو باشد. بعلاوه، منبوشو تدریس کامل کتب درسی توسط معلمان را اجباری نمی‌داند. به عقیده یک مقام مسئول آموزش در شهرناکا، ضروری نیست که تمام مطالب کتاب درسی پوشش داده شود. قرار نیست کلمه به کلمه دنبال شوند. ما می‌گوییم که شخص باید با «کتاب درسی بیاموزد» نه اینکه «کتاب درسی را آموزش دهد.» رهنمون‌های آموزشی به صورت طرحی کلی هستند و جزئیات کتب درسی بسته به استفاده مسئولان از این خطوط کلی متغیر می‌باشند. (کیوشیوشیدهیو) کمپانی‌هایی که کتب درسی را منتشر می‌کنند کاتالوگ‌های آموزگاران را نیز منتشر می‌کنند. استفاده از این کتب راهنما اجباری نیست. این همه کتب راهنمای آموزگار شامل توضیحاتی در مورد کتب درسی،

مثل‌های خوب، و نکاتی در مورد آموزش می‌باشند. لبه عقیده یک آموزگار، «بعلائی هستند که فکر می‌کنند کتب راهنما ضروری نیستند» روشن نیست که آیا معلم ژاپنی معمولی از این منابع استفاده می‌کند یا نه، اما امکانات ما نشان می‌دهند که این کتب بنگام برنامه ریزی دروس مورد استفاده اکثریت معلمان قرار می‌گیرند. دانش آموزان نیز برای تکمیل کتب درسی دریافتی خود از مدرسه، کتب راهنمای حل المسائل را که در مدرسه فروخته می‌شود، و کتب تمرین موجود در کتاب فروشی‌های محلی را مورد استفاده قرار می‌دهند. این کتب تمرین حاوی مسائل مربوط به کتب درسی می‌باشند و برای ریاضی، علوم و زبان ژاپنی در دسترس هستند. کتب تمرین گرانتر از کتابچه‌های حل المسائل هستند، اما در میان والدین مدارس ابتدایی شهرت دارند. علاوه بر کتب درسی مورد تأیید منبوشو و دفترچه‌های راهنمای معلمان، معلمان ژاپنی هم چنین ممکن است برای اداره کلاس خود بر برنامه‌های آموزش متکی باشند. این طرح‌های آموزشی در برخی از کتب راهنمای معلمان گنجانده می‌شوند. معلمان این طرح‌های آموزشی را به منظور نشان دادن طرز کار کلاس‌هایی که برای آن‌ها برنامه‌های درسی کتبی همراه با جزئیات تدارک دیده‌اند، بسط می‌دهند. این طرح‌ها سپس در میان معلمانی توزیع می‌شود که این کلاس‌های نمایش را مشاهده می‌کنند طرح‌های آموزشی برای معلمان اطلاعات کارآوری در مورد راه‌های گوناگون تدریس دروس فراهم می‌آورند.

همکاریهای آموزشی

همکاریهای بین المللی

از جمله مهمترین برنامه های مشارکتی چند جانبه یا دو جانبه کشورهای در برنامه های تبادل آموزش

عالی میتوان از برنامه های زیر نام برد:

- برنامه نوآوری آموزش برای رشد و توسعه آسیا و اقیانوسیه (APEID)
- برنامه آموزش برای همه آسیا و اقیانوسیه (APPEAL)
- برنامه گرد همایی آموزشی APEC اپک

مهمترین نهاد دست اندرکار برقراری همکاریهای بین المللی در کشور زاپن انجمن آموزش بین المللی

است که عهده دار مسئولیت تسهیل همکاری بین المللی و تبادلات در آموزش عالی می باشد.

اصول و اهداف آموزشی

ایده و اصول آموزش در ژاپن در قانون اساسی مصوبه سال ۱۹۴۷ تدوین شده است.

با تصویب قانون اساسی ژاپن ، عزم خود در مشارکت با صلح جهانی و رفاه بشریت را با ایجاد دولتی

دموکرات و فرهنگی نشان داده ایم . درک این ایده آل اساساً به قدرت آموزش بستگی خواهد داشت . ما

شرافت فردی را گرامی خواهیم داشت و سعی می کنیم مردم را طوری بار بیاوریم که به حقیقت و صلح

عشق بورزند ، حال آنکه آموزشی با هدف ایجاد غنای فرهنگی در فرد همه گیر خواهد شد. اصول آموزش

و پرورش ژاپن در قانون اساسی این کشور درج گردیده است. به موجب این اصول همه افراد کشور حق

دارند متناسب با تواناییهای خود از آموزش و رورش برخوردار شوند و همه والدین باید مکلف باشند

کودکان خود را به مدرسه بفرستند. هدف اصلی آموزش توسعه همه جانبه شخصیت و پرورش جسمی و ذهنی کودکان است تا بتوانیم افرادی سالم که به حقیقت و عدالت عشق میورزند، به حقوق افراد احترام میگذارند، برای کار ارزش قائلند، احساسی عمیق نسبت به مسئولیتهای خود دارند، و به عنوان سازندگان جامعه و کشوری صلح طلب با روحیه ای سرشار از استقلال و آزادی پرورش یافته اند، داشته باشیم. در مقدمه این قانون خواست مردم ژاپن مطابق با آنچه در زیر آمده بیان می شود :

ایده آلی که آموزش ژاپن به آن سو حرکت می کند، قالب ریزی انسانی است که در طلب حقیقت و صلح می باشد. این از تجربه مردم ژاپن در جنگ جهانی دوم بوجود آمده است. اهمیت عبارت "دیگر هیروشیما نمی خواهیم!" عمیقاً در قلب و اذهان مردم ریشه دارد. در ژاپن امروز، پنجاه سال پس از پایان جنگ جهانی دوم، شرایط خارجی زندگی بشدت تغییر کرده است. و این در نتیجه پیشرفت صنعتی می باشد، حال آنکه روح درونی مردم تغییر چندانی نکرده است. هماهنگی این روح درونی با شرایط خارجی دلالت بر اشاعه فردیت طالب حقیقت و صلح دارد. آموزش در ژاپن، در طول پنجاه سال پس از جنگ، مستلزم پی گیری این ایده آل بوده است. ماده ۱ قانون آموزش هدف آموزش را چنین تدوین می کند :

هدف آموزش باید رشد کامل شخصیت باشد و برای پرورش مردمی با سلامت ذهنی و جسمی، مردمی که عاشق حقیقت و عدالت هستند و بر ارزشهای فردی ارجح می نهند، به کار احترام می گذارند، و احساس مسئولیت عمیقی دارند و بعنوان سازندگان جامعه و دولت دارای روحی مستقل می باشند. به منظور دست یابی به اهداف آموزشی ذکر شده در بالا، قانون اساسی آموزش، برابری فرصتهای آموزشی، (۹ سال) آموزش پایه رایگان، آموزش مختلط، و امثال آنرا فراهم می آورد. به هر ژاپنی حقی برابر داده می شود که هماهنگ با استعداد و توانایی خود و بدون توجه به نژاد، طبقه، جنسیت، جایگاه اجتماعی، درآمد اقتصادی،

و منشأ خانوادگی آموزش ببینند. برای آنانی که توانایی دارند، اما بدلیل مشکلات مالی قادر به ادامه تحصیل نیستند، دولت و مؤسسات دولتی محلی باید روشی پیدا کنند تا به آنان اجازه ادامه تحصیل دهند. طبق قانون اساسی، آموزش اجباری ۹ سال می باشد، که در مدارس که توسط دولت و موجودیتهای دولتی محلی اداره میشوند بطور رایگان ارائه میشود. آموزش مختلط یکی از مقرراتی است که تقریباً بطور کامل در آموزش پس از جنگ ژاپن مشاهده شده است. هنوز بعضی ها مخالف سیستم آموزشی مختلط هستند، اما اکثریت مردم در مورد فواید آن قانع شده اند. در میان دیگر مقررات باید به نادین محوری در آموزش نیز توجه شود. بطور طبیعی در طول دوره ای آموزشی، بر باور مذهبی تأکید میشود، اما در مدارس ایالتی و مدارس دولتی محلی، آموزش هر گونه اعتقاد مذهبی معین یا راهبری فعالیت‌های فرقه گرایی مذهبی ممنوع می باشد.

اولویتها و علایق آموزشی

نظام آموزشی ژاپن در حال حاضر در حال گذر از اصلاحاتی در جهت تغییر جایگاه آموزش رسمی و دادن بهای بیشتر به کارکردهای سایر انواع آموزش و در نهایت گسترش یادگیری در طول زندگی است. به موجب این جهت گیری جدید شورای ملی اصلاحات آموزشی ژاپن پس از مطالعات گسترده نیل به سه اولویت آموزشی را به شرح ذیل مورد تأکید قرار داده است :

- تأکید بر انفرادی کردن آموزش ، که در آن ویژگیهای شخصی ، آزادی عمل و مسئولیت فردی

افراد در یادگیری باید مورد توجه قرار گیرد

- انتقال به جامعه در حال یادگیری ، که در آن اهمیت بیش از حد قائل شدن برای آموزش رسمی باید تغییر کند و ساختارهایی جدید که در آن افراد میتوانند آزادانه از میان فرصتهای یادگیری متعدد انتخاب و در طول زندگی خود از آنها بهره مند شوند، ایجاد گردد.
- همگامی با تغییرات گوناگون اعمال شده در سطح آموزش بین الملل

قوانین اصلی قانون اساسی زاپن

اصل ۱

امپراتور مظهر کشور و وحدت مردم است . مقام وی از اراده مردم ناشی می گردد که قدرت حاکم را در دست دارند .

اصل ۲

تاج و تخت امپراتوری موروثی خواهد بود و جانشینی طبق قانون دربار امپراتوری مصوب مجلسین انجام خواهد شد .

اصل ۳

کلیه اقدامات و احکام امپراتور در امور دولتی باید با مشورت و تصویب هیأت وزیران باشد، بدین ترتیب مسئولیت احکام مزبور به عهده هیأت وزیران خواهد بود .

اصل ۴

امپراتور فقط در امور دولتی مصرح در قانون اساسی میتواند اقدام نماید و در مورد حکومت قدرتی ندارد. امپراتور میتواند اجرای امور دولتی مربوط به خود را به موجب قانون به دیگران تفویض نماید .

اصل ۵

هرگاه مطابق قانون درباره امپراتوری، شورای نیابت امپراتوری تشکیل گردد، جانشین امپراتور اقدامات خود را در امور دولتی به نام امپراتور انجام میدهد. در این صورت قسمت اول اصل چهارم قابل اجرا می باشد.

اصل ۶

امپراتور، نخست وزیر منتخب مجلسین را منسوب می نماید. رئیس قضات دیوان عالی کشور را هیأت وزیران معرفی و امپراتور وی را منسوب می کند.

اصل ۷

- امپراتور امور دولتی زیر را از طرف مردم با مشورت و تصویب هیأت وزیران انجام خواهد داد:
- توشیح و صدور فرمان اجرای اصلاحات قانون اساسی، قوانین و تصویب نامه های هیأت وزیران و عهد نامه ها.
  - دعوت به تشکیل مجلسین.
  - انحلال مجلس نمایندگان.
  - اعلام انتخابات عمومی برای تعیین اعضای مجلسین.
  - تأیید نصب و عزل وزیران و سایر مقامات دولتی به ترتیبی که قانون پیش بینی کرده است و نیز تأیید اختیارات تام و استوارنامه سفیران و نمایندگان سیاسی کشور.
  - تأیید عفو عمومی و اختصاصی، تخفیف و تعویق مجازات و اعاده حقوق.
  - اعطای نشانهای افتخار.

- تأیید اسناد تصویب و سایر مدارک سیاسی به ترتیبی که قانون پیش بینی نموده است .

- پذیرش سفیران و نمایندگان سیاسی خارجی

- انجام وظایف تشریفاتی .

اصل ۸

خاندان امپراتور اجازه دریافت و یا اعطای هیچ گونه مال و هدیه ای را بدون اجازه مجلسین ندارند .

اصل ۹

به منظور تحقق صلح بین المللی براساس عدالت و نظم ، مردم ژاپن برای همیشه جنگ را به عنوان

وسیله ای برای اعمال حاکمیت یک کشور و نیز تهدید یا استفاده از زور را به عنوان وسیله حل و فصل

اختلافات بین المللی مردود می شمارند .

برای رسیدن به هدف فوق، نیروهای زمینی، دریایی، هوایی و نیز سایر امکانات بالقوه جنگی هرگز

نگهداری نخواهند شد. حق " نگهداشتن کشور در حالت جنگ " به رسمیت شناخته نخواهد شد.

اصل ۱۰

شرایط لازم برای کسب تابعیت کشور ژاپن به موجب قانون تعیین می گردد .

اصل ۱۱

هیچ کس از حقوق بنیادین خود محروم نخواهد شد. حقوق بنیادین بشر که این قانون اساسی تضمین

کرده ، به عنوان حقوق غیر قابل تعرض و جاودانه ، به نسل حاضر و نسلهای آینده ژاپن اعطا می گردد .

اصل ۱۲

آزادیهها و حقوقی که قانون اساسی برای مردم تضمین کرده است ، با کوشش مستمر مردم حفظ خواهد شد. مردم از هرگونه سوء استفاده از این آزادیها و حقوق خودداری خواهند کرد و همواره از آنها در جهت رفاه عمومی استفاده خواهند نمود .

اصل ۱۳

کلیه مردم به عنوان افراد جامعه مورد احترام میباشند. در امر قانونگذاری و سایر امور حکومتی ، حق حیات، آزادی و رفاه آنان تا حدی که مخل رفاه عمومی نباشد مورد توجه کامل خواهد بود .

اصل ۱۴

کلیه مردم در برابر قانون یکسان بوده و هیچگونه تبعیضی در روابط سیاسی، اقتصادی یا اجتماعی از حیث نژاد، آیین، جنسیت، موقعیت اجتماعی و اصالت وجود نخواهد داشت. اشراف و طبقه اشرافی به رسمیت شناخته نمی شوند. دارا بودن افتخار و مدال و لقب موجب هیچگونه امتیازی نخواهد بود. اینگونه افتخارات که اعطا شده یا خواهند شد، صرفاً در زمان حیات دارندگان آنها اعتبار دارند.

اصل ۱۵

مردم حق انتخاب و عزل مقامات دولتی را دارند . این حق غیر قابل انتقال است . مقامات دولتی خدمتگزار همه افراد جامعه می باشند نه گروهی از آنان . حق رأی عمومی افراد واجد شرایط در خصوص انتخاب مقامات دولتی تضمین می شود . در کلیه انتخابات ، مخفی بودن آرا، غیرقابل تعرض است و رأی دهنده به طور علنی یا خصوصی برای انتخابی که به عمل آورده است ، مورد بازخواست قرار نخواهد گرفت .

اصل ۱۶

هر کس حق دارد به منظور جبران خسارت یا برکناری مقامات دولتی یا وضع و نسخ و اصلاح قوانین ، تصویب نامه ها و مقررات و یا امور دیگر به نحو مسالمت آمیز دادخواهی کند و هیچ کس به سبب این گونه دادخواهی ها مورد رفتار تبعیض آمیز نخواهد گرفت .

اصل ۱۷

در صورتی که شخصی از اعمال غیر قانونی مأموران دولتی دچار زیان گردیده باشد، حق دارد به ترتیبی که در قانون پیش بینی شده است برای جبران خسارت خود، علیه دولت یا مؤسسات دولتی اقامه دعوی نماید .

اصل ۱۸

هیچ شخصی را نمی توان به کاری ملزم و مقید نمود. کار اجباری جز به عنوان مجازات برای جرم ممنوع است .

اصل ۱۹

آزادی اندیشه و عقیده مصون از تعرض خواهد بود .

اصل ۲۰

آزادی مذهب برای همگان تضمین می گردد. به هیچ یک از سازمانها ی مذهبی امتیازی از طرف دولت و نیز اجرای اقتدار خاص سیاسی داده نخواهد شد .

هیچ کس را نمی توان به شرکت در مراسم ، جشنها و انجام اعمال مذهبی مجبور نمود.

دولت و نهادهای دولتی از تعلیمات مذهبی و هرگونه فعالیت‌های دیگر در این مورد اجتناب خواهند

کرد .

اصل ۲۱

آزادی اجتماعات و انجمنها و نیز آزادی بیان، مطبوعات و دیگر شیوه های ابراز عقیده تضمین

گردیده است . هیچ گونه سانسوری اعمال نمی شود و محرمانه بودن راه های برقراری ارتباط مصون از

تعرض خواهد بود .

اصل ۲۲

هرکس در تغییر اقامتگاه و انتخاب شغل خود تا حدی که با منافع جامعه در تعارض نباشد، آزاد

خواهد بود. آزادی افراد در مسافرت به خارج از کشور و تغییر تابعیت خود ، از تعرض مصون است .

اصل ۲۳

آزادی فعالیت‌های علمی و فرهنگی تضمین می گردد .

اصل ۲۴

ازدواج فقط براساس رضایت متقابل زن و شوهر انجام می گیرد و با همکاری طرفین و رعایت حقوق

متساوی زوجین ، حفظ خواهد شد درمورد انتخاب همسر، حق مالکیت، ارث، انتخاب محل زندگی، طلاق و

سایر مسائلی مربوط به ازدواج و خانواده ، قوانین لازم برپایه حفظ حرمت فردی و تساوی اساسی زوجین

وضع خواهد شد .

اصل ۲۵

همه مردم حق داشتن حداقل مطلوب یک زندگی شایسته و مبتنی بر فرهنگ را دارا می باشند. دولت در تمام مراحل زندگی حداکثر تلاش خود را بارارتقاء و گسترش سطح رفاه و امنیت اجتماعی و بهداشت عمومی به عمل می آورد.

قوانین آموزشی

از جمله مهمترین قوانین آموزشی مندرج در قانون اساسی زاین می توان از موارد ذیل نام برد:

- قانون آموزش مدرسه ای
- قانون پرداخت یارانه به مدارس خصوصی
- قانون معیارهای تأمین کادر واجد شرایط برای دوره های آموزش پایه با هدف بهبود سطح آموزش
- قانون توسعه راهکارهای مناسب برای بهبود خط مشی ها در ارتباط با یادگیری در طول زندگی

قوانین آموزش عالی

مهمترین قانون مصوب حوزه آموزش عالی، قانون آموزش عالی مقدماتی مصوب سال ۱۹۴۷

در خصوص دانشگاهها، مدارس عالی و دانشکده های فنی است.

مدیریت آموزشی

نهادهای مرکزی

ارگان مرکزی مدیریت آموزشی، وزارت آموزش است که بالاترین مدیر اجرایی وزیر آموزش می باشد. فرمانداران prerectural و بوردهای آموزشی prerectural که شامل اعضای انتصابی فرمانداریهای prerectural مربوطه میباشند، به وزیر گزارش میدهند. مورد آموزشی از ۵ عضو پاره وقت تشکیل می شود که ریاست مدارس دولتی را که مقامی رسمی و تمام وقت و بالاترین مقام اجرایی مدیریت آموزشی در سطح مدارس دولتی محلی میباشد را انتخاب می کنند. در شهرها، شهرستانها، و روستاها، بوردهای آموزشی مشابهی کار اداری مربوط به آموزش را بعهده دارند که تحت راهنمایی و توصیه مورد آموزشی prerectural صورت می گیرد. از این رو می توان مشاهده کرد که عنصری قوی از متمرکز سازی در مدیریت آموزش ژاپن وجود دارد. مسئله بحث انگیز اینست که آیا مدیرانی که سمت مدیریت دارند از نظر قانونی با معلمان عادی تفاوت دارند یا نه .

همانگونه که در بالا بدان اشاره گردید، بالاترین سطح مدیریت در نظام آموزش و پرورش ژاپن وزارت آموزش و پرورش، علوم، ورزش و فرهنگ است که مسئولیت برنامه ریزی، هماهنگی و اصلاح آموزش و پرورش را برعهده دارد. سپس در هر استان یک هیأت آموزشی استانی وجود دارد. در کلیه مسئولیتهای اجرایی و مدیریت آموزش در سطح استان برعهده دارد. پس از آن مجدداً در هر شهرستان یک هیأت آموزشی شهرستان وجود دارد که همان وظایف را در سطح شهرستان برعهده دارد. در زمینه آموزش فنی و حرفه ای مسئولیت

متعددی تحت نظروزارت کاروجود دارند که اینگونه آموزشها را اداره می نمایند. وزارت کشاورزی، شیلات و جنگلبانی نیز برنامه های حرفه آموزی متعددی را به اجرا می گذارد .

نظام مدیریتی

نظام مدیریتی آموزش ژاپن تمرکز زدایی شده و نقش وزارت آموزش و پرورش بیشتر هماهنگ کننده می باشد. مسئولیت بودجه مدارس، برنامه های آموزشی، گزینش های مدرسه، و نظارت بر مدارس ابتدایی و راهنمایی در دست ادارات محلی آموزش و پرورش قرار دارد. اعضاء این ادارات توسط مدیر اجرایی مسئول اداره محلی انتخاب می شوند.

نهادهای مرکزی

از جمله مهمترین نهادهای مدیریتی حوزه آموزش میتوان از موارد ذیل نام برد:

- وزارت آموزش ، علوم، فعالیتهای ورزشی و فرهنگی Monbusho
- انجمن دانشگاههای ملی ژاپن Kokuritsu Daigaku Kyokai
- انجمن دانشگاههای خصوصی ژاپن Nihon Shiritsu Daigaku Kyokai
- انجمن دانشگاهها و کالجهای Prefectural و وابسته به شهرداری ژاپن
Koritsu Daigaku Kyokai
- شورای مرکزی آموزش Chuo Kyoka Shingikai
- وزارت آموزش ، علوم ، فعالیتهای ورزشی و فرهنگی
- انجمن رسمی دانشگاههای ژاپن Daigaku Kijun Kyokai
- انستیتو ملی تحقیقات آموزش Kokuritu Kyoiku Kenkyu Sho

مدیریت دانشگاهی

مدیریت آموزشی و تحقیقات در دانشگاهها توسط مجمع هیات علمی هر دانشگاهی اداره می شود .
اعضاء مجمع هیات علمی در بیشتر دانشگاهها شامل پروفیسورها، استادیاران، دستیاران ، و رئیس(ریاست مجمع) میباشند ، و تصمیمات با اخذ رای گرفته میشود. تمام اعضای هیئت علمی یک رئیس انتخاب می کنند بیشتر دانشگاههای ژاپن به این نحو اداره میشوند ، اما در میان دانشگاههای خصوصی ، تعداد کثیری هستند که از هیئت مدیره معتمد با مسئولیت بیش از هیئت علمی برخوردارند. به این علت بیشتر موسسات خصوصی در رابطه با "آزادی عمل مدیریت " مشکل دارند. بخصوص در مورد دانشگاههای غیردولتی، هیئت مدیره معتمد اغلب برخلاف میل استادان و دانشجویان جهت تکمیل بودجه خود سعی بر بالا بردن میزان شهریه دارد .

بودجه و هزینه های آموزشی

هزینه های آموزشی ، در طول چنددهه گذشته بویژه در سطوح ابتدایی و مقدماتی متوسطه (آموزش پایه) به سرعت روبه افزایش بوده است .

کل هزینه های آموزشی در سال ۱۹۹۶، تا ۳۹۷۷۰۳۹۷۷ تا ۱۴۰۴۴۸۰۳۹۷۷ میلیون ین افزایش یافته است.

بودجه جاری آموزشی

کل بودجه دولت ملی برای سال مالی ۱۹۹۸ بالغ بر ۷۷۰۶۶۹۰۲ میلیون ین بوده است . بودجه وزارت آموزش ، علوم ، فعالیت های ورزشی و فرهنگ در مجموع و در پاسخ به همان سال مالی بالغ بر ۵۰۷۹۰۰۹ میلیون ین بوده است که پاسخ گوی ۷۰۵٪ از کل بودجه دولت می باشد.

بودجه اعتباری ویژه مؤسسات آموزشی ملی بالغ بر ۲۰۶۸۴۰۸ میلیون ین بوده است. بودجه وزارت آموزش جهت خدمات گوناگون دولت و برای توسعه و بهبود آموزش، فرهنگ و فعالیت‌های ورزشی صرف می‌شود که شامل پرداخت حقوق معلمان و دیگر کارکنان مؤسسات آموزشی دولت، ساخت بناهای آموزشی، اعطای کمک‌های مالی به مؤسسات آموزشی خصوصی و کمک مالی و بورسیه به دانش‌آموزان می‌باشد.

طبق سیاست بودجه سال ۱۹۹۸ وزارت آموزش، علوم، فعالیت‌های ورزشی و فرهنگ عمده بودجه آموزشی و تحقیقاتی کشور در حوزه‌های ذیل صرف می‌گردد:

- توسعه آموزش پایه از طریق ارائه مدارس پنج روز در هفته و از طریق توسعه همه جانبه برنامه‌های دانشگاه هوایی توسط ارتباطات ماهواره‌ای
  - ارتقا دائمی طرح اصلاحی توسعه کادر آموزشی در مدارس آموزش پایه بخش دولتی.
  - در نظر گرفتن اقدامات پیشگیرانه جهت فائق آمدن بر مشکلات اجتماعی نظیر ارباب، امتناع از حضور در مدرسه و استفاده از مواد مخدر.
  - ارتقاء سیاست آموزشی جهت پرورش روحیه سالم در دانش‌آموزان، در جامعه و مدرسه
  - بهبود سیستم پشتیبانی مؤسسات آموزش خصوصی نظیر پروژه تامین مالی دانشگاه‌های خصوصی
- بهبود آموزش عالی از طریق اعمال اصلاحات دانشگاهی
- توسعه بورسیه تحقیقاتی و برنامه‌های تحقیقاتی و تربیت محققان جوان
  - توسعه تبادلات بین المللی و همکاری در زمینه آموزش، علوم، فرهنگ و فعالیت‌های ورزشی

- ارتقاء سیاست مربوط به فعالیت‌های ورزشی شامل بهبود برنامه مرکز ملی علوم و فعالیت‌های

ورزشی

- توسعه فعالیت‌های خلاقه هنری نظیر برنامه هنری ۲۱، و بهبود حفظ نمایش و بهره برداری

ازداری‌های فرهنگی

نهادهای تأمین کننده

درصد بالایی از هزینه های آموزشی مدارس توسط نهادهای دولتی و محلی و توسط والدین دانش آموزان تامین میگردد. نسبت هزینه های آموزشی دولتی توسط وزارت آموزش در چارچوب و محدوده بودجه ملی کاهش تدریجی داشته است. نسبت هزینه تقبل شده توسط آژانسهای عمومی محلی در چارچوب کل هزینه های عمومی افزایش تدریجی داشته است. این رقم در دهه ۴۰ در حدود ۴۵ درصد بود که در دهه ۵۰ تا ۵۰ درصد افزایش یافت و در اواخر دهه ۷۰ به ۵۲ درصد، در ۱۹۹۰ به ۵۷٫۹ درصد و در ۱۹۹۶ به ۵۸٫۹ درصد بالغ گردید. افزایش تدریجی در میزان هزینه مستقیماً تقبل شده توسط والدین دانش آموزان دوره های مقدماتی و تکمیلی متوسطه مشهود است. نسبت هزینه مستقیماً تقبل شده توسط والدین بسته به دولتی یا خصوصی بودن مدارس کودکان بسیار متفاوت می باشد. آمار اخیر نشان می دهد که میزان هزینه ای که مستقیماً توسط والدین کودکان تقبل می شود که به مؤسسات خصوصی می روند، در مقایسه با میزان هزینه تقبل شده توسط والدین کودکانی مؤسسات دولتی ۲/۶ برابر در مورد کودکانها، ۶/۲ برابر در مورد مدارس راهنمایی، ۲/۲ برابر در مورد دبیرستانها می باشد. همین نوع تفاوت در مورد دانشگاهها هم مشاهده می شود؛ (دانشگاهها و مدارس عالی) والدین دانشجویان ثبت نام کرده در دانشگاهها خصوصی (حدود ۷۳ درصد) نسبت بیشتری از هزینه های آموزشی را به نسبت والدین دانشجویان ثبت نام

کرده در دانشگاه‌های ملی تقبل می‌کنند. اینکه هزینه های آموزشی تقبل شده توسط والدین مورد تأیید می باشد یا نه ، رابطه مستقیم با محل واقع شدن مدرسه دارد. مدارس ابتدایی ، راهنمایی و دبیرستان، هماهنگ با میزان جمعیت هر منطقه به شکل برابر بنا می شوند ، اما مؤسسات آموزش عالی در شهرهای بزرگ تمرکز یافته اند .

هزینه های دانشجویی

شهریه دانشجویان بومی

- حداقل ۲۳۴۰۰۰۰ یین
- حداکثر: ۶۰۰۰۰۰۰ یین

شهریه دانشجویان غیربومی

- حداقل : ۴۴۷/۶۰۰ یین
- حداکثر : ۱۳۶۰۵۰۰ یین

از جمله نهادهای اصلی ارائه دهنده اطلاعات درخصوص کمک هزینه های تحصیلی دانشجویان خارجی میتوان از کانون‌های دیپلماتیک ژاپنی مستقر در خارج از کشور و بخش تبادل دانشجویی، اداره امور بین الملل وزارت علوم، وزارت آموزش علوم و فرهنگ نام برد.